

Aleg. 44

Sprawozdanie

Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do
podniesienia hodowli bydła w r. 1900.

Wysoki Sejmie!

W załatwieniu sprawozdania Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła w r. 1889 powziął Wysoki Sejm na wniosek komisji gospodarstwa krajowego na posiedzeniu z dnia 6. kwietnia 1900 następujące uchwały:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2) Sejm poleca Wydziałowi krajowemu, ażeby prowadził dalsze rokowania z c. k. Rządem celem wyjednania wydatnego zasiłku z funduszków państwowych na próbne szczepienie bydła tuberkuliną.

3) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1900 do wysokości 8.000 koron na pokrycie kosztów komisji licencyjonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.

4) Sejm wstawia do rubr. XV. następujący wydatek: Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. gal. Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, 8.000 koron.

Wskutek memoryatów obydwu krajowych Towarzystw rolniczych Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii kraj. komisji dla spraw rolniczych, przedłożył Wys. Sejmowi w r. 1898 projekt zmiany niektórych paragrafów ustawy z dnia 20. lipca 1892, a Wysoki Sejm zgodnie z wnioskiem Wydziału krajowego na posiedzeniu dnia 13. marca 1899 L. s. 1117 uchwalił zmianę trzech paragrafów rzeczonyj ustawy, jużto celem zapewnienia wykonania ustawy, już uchylenia wątpliwości, wynikających z nie dość wyraźnej stylizacji.

Uchwalona przez Wysoki Sejm nowela do ustawy hodowlanej przesłaną została c. k. Rządowi dla wyjednania Najwyższej Sankeyi.

Przy końcu zeszłorocznej sesji sejmowej zawiadomiło c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 23. kwietnia 1900 l. 3983 Wydział krajowy, że Jego Ces. i Król. Apostolska Mość Najwyższem postanowieniem z dnia 8. kwietnia 1900 nie raczył użyzyć Najwyższej sankeyi uchwalonemu przez Sejm krajowy projektowi ustawy w sprawie zmiany §§. 3., 9. i 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 Dz. u. kr.

Wedle reskryptu Pana Ministra rolnictwa powody odmowy Najwyższej sankeyi są następujące:

Przedewszystkiem tekst nowego §. 3. daje powód do rozlicznych wątpliwości. Z brzmienia tego paragrafu możnaby mianowicie wnioskować, że nietylko komitet centralny galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, względnie krakowskiego Towarzystwa rolniczego, lecz także okręgowa komisya licencyonująca przez wystawienie certyfikatów, o których mowa w tym paragrafie, uznawać może buhaje zdolnymi do rozplodu.

Byłoby to jednakże sprzecznem z postanowieniami §§. 5—7. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51, któremi unormowano licencyonowanie buhajów przez okręgowe komisye licencyonujące i nie leżało to również w intencji Sejmu, skoro tenże, nie wprowadzając żadnej zmiany w dotychczasowym sposobie licencyonowania buhajów przez okręgowe komisye licencyonujące, chciał tylko przyznać centralnemu komitetowi galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, względnie krakowskiego Towarzystwa rolniczego, uprawnienie do wystawiania certyfikatów, o których mowa w §. 3. projektu ustawy.

Dalej Sejm wychodził widocznie z założenia, że te certyfikaty mają mieć ważność tylko do najbliższego licencyonowania (§. 5. ustawy z 20. lipca 1892).

Tego jednakże nie wyrażono w projekcie ustawy, skoro w nim nie przewidziano wogóle przedstawienia buhajów, dla których wydano już certyfikaty, do licencyonowania w myśl §. 5. ustawy z dnia 20. lipca 1892 i nie ograniczono w ogólności czasu ważności certyfikatów po myśli §. 3. projektu ustawy wydawać się mających.

Wkońcu nie umieszczono przy zmianie §. 3. postanowienia w tym kierunku, aby buhaje, dla których komitety gospodarskie wydawać będą certyfikaty, były opiektowane, co w każdym wypadku powinno było nastąpić, skoro wedle postanowienia §. 16. al. 1. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51 pokrywanie cudzych krów i jałówek nielicencyonowanym i nieopiektowanym buhajem podlega karze.

Następnie podnosi reskrypt ministeryalny, że gdy §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51 zamieszczono bez zmiany w projekcie ustawy, to wobec tego nie jest szczęśliwie dobraną stylizacya tytułu, względnie artykułu A. projektu ustawy, wedle którego §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 zostaje zmieniony, względnie w swej dotychczasowej osnowie uchylony i jest ona mylną. Gdy bowiem Sejm przez umieszczenie §. 21. bez zmiany w projekcie ustawy zamierzał tylko wyrazić, że czas ważności postanowień zawartych w §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 przedłuża się na lat 6, przeto należało to przedłużenie wypowiedzieć wyraźnie w osobnym artykule.

Wkońcu zwraca uwagę Ministerstwo rolnictwa, że tytuł projektu ustawy jest o tyle niewłaściwy, że nie podano w nim treści zmienionej ustawy.

Zamierzając wobec odmowy sankcyi ponowić projekt zmiany ustawy z dnia 20. lipca 1892, odniósł się Wydział krajowy do obydwóch komitetów kraj. Towarzystw rolniczych z zapytaniem, czy na podstawie poczynionych doświadczeń nie uznają za wskazane wprowadzenia innych jeszcze zmian obecnie obowiązującej ustawy hodowlanej, oprócz powyżej poszczególnionych? W odpowiedzi na to zapytanie centralne komitety przedłożyły wprawdzie nowe wnioski do zmiany ustawy hodowlanej, jednak Wydział krajowy, po zasięgnięciu opinii kraj. komisji dla spraw rolniczych, wniosków tych nie przyjął, a ograniczył się tylko do uchylenia tych usterek, jakie uchwalony w r. 1898 projekt ustawy w sobie zawierał, i w ten sposób poprawiony projekt noweli ponownie Wysokiemu Sejmowi przedkłada (alegat I.)

Aleg. I.

Zmiany proponowane przez Wydział krajowy są następujące:

Przedewszystkiem proponuje Wydział krajowy pozostawienie §. 3. bez zmiany, a natomiast rozszerzenie §. 2. przez wstawienie do brzmienia tego paragrafu po słowach „tylko licencyonowany buhaj“ dodatku „lub buhaj zaopatrzony certyfikatem wydanym przez komitet centralny Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego“.

W ten sposób uniknie się dwuznaczności, polegającej na niejasnem oznaczeniu, komu przysłuży prawo wydawania licencji, a komu prawo wydawania certyfikatów, a równocześnie nadaje się komitetom centralnym obydwóch Towarzystw gospodarskich możność uznawania zakupionych przez nich buhajów za zdolnych do rozplodu cudzego bydła, co właśnie leżało w zamiarze poprzednio uchwalonej zmiany §. 3.

Zmieniony §. 9. ustawy hodowlanej pozostaje obecnie w brzmieniu uchwalonem w zeszłym roku przez Wysoki Sejm, gdź przeciw jego stylizacji nie podniosło c. k. Ministerstwo rolnictwa żadnych zarzutów.

Natomiast chcąc zadość uczynić wskazówkom reskryptu ministryalnego, aby w ustawie wyraźnie był zaznaczony czas ważności certyfikatów, tudzież obowiązek Towarzystw gospodarskich opiektowywania tych buhajów, którym wydane zostały certyfikaty, zamieszcza Wydział krajowy w noweli Artykuł II., w którym wymogi te jasno zostały sformułowane. Artykuł II. przeto opiewać będzie: „Komitetowi centralnemu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego, względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego, przysługuje prawo wydawania na nabywane przez nich buhaje certyfikatów, uprawniających do rozplodu obcego bydła, a ważnych tylko do czasu najbliższego licencyonowania. Komitety te obowiązane są buhaje takie opiektować i o wydaniu certyfikatu uwiadomić komisję licencyonującą właściwego okręgu“.

Wreszcie zamiast powtarzać §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 w dotychczasowej osnowie bez zmiany, celem przedłużenia ważności jego postanowień na sześć lat, projektuje się w artykule III. postanowienie utrzymujące moc obowiązującą §. 21. ustawy z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51. Dz. u. kr. przez dalszych lat sześć.

Rok ubiegły 1900 nie zaznaczył się niczem, coby świadczyło o wybitniejszym działaniu na polu podniesienia hodowli w kraju. Owszem lepsze nadzieje, które zdawał się zapowiadać rok 1899, nie ziściły się, gdyż komisje tych okręgów, które były mało czynne, wcale nie uwidoczniły chęci poprawy i znowu te same prawie okręgi muszą być wymienione jako najmniej zajmujące się hodowlą bydła.

Wydział krajowy upatruje przyczynę tego z jednej strony w lekkim traktowaniu sprawy licencyonowania przez komisje licencyonujące, gdyż tam, gdzie komisje energiczniej się zajmują, tam skutki wprowadzenia w życie ustawy hodowlanej z każdym rokiem są widoczniejsze, — z drugiej zaś strony w braku należytego poparcia, czy to ze strony władz politycznych powiatowych, czy też ze strony Wydziałów powiatowych. Komisje licencyonujące najczęściej z powodu nieznajomości ustawy hodowlanej i różnych przepisów i objaśnień wydawanych przez Wydział krajowy przeprowadzają licencyonowanie tylko powierzchownie, nie zwracając dostatecznej uwagi na trwałą poprawę stosunków hodowlanych, które wskutek nazbyt pobłażliwego przeprowadzania licencyonowań nie wykazują tak dodatnich wyników, jakich kraj po ustawie hodowlanej słusznie oczekiwał. I znowu do najgorszych powiatów w zachodniej części kraju, które wcale nie troszczą się o hodowlę bydła, zaliczyć musimy Nisko, Kolbuszową i Myślenice. We wschodniej zaś części kraju mamy takich powiatów więcej i tak Borszczów, Buczacz, Cieszanów i Skałat, które postawić musimy na pierwszym miejscu, — po nich zaś następują: Jarosław, Przemyśl, Tarnopol i Husiatyn, które przecież w r. 1900 w niektórych okręgach licencyonowanie przeprowadziły. Okoliczność ta zniewoliła c. k. Namiestnictwo, że ponownie wezwało wszystkie c. k. Starostwa do zwrócenia baczniejszej uwagi na wykonywanie ustawy hodowlanej i ściślejszego przestrzegania, iżby gminy zaopatrzone były w dostateczną ilość licencyonowanych buhajów. Okólnik ten c. k. Namiestnictwa z dnia 17. lipca 1900 l. 56744, wydany do wszystkich panów c. k. Starostów, załączamy jako XII. alegat XII.

Z końcem roku 1900, jako z upływem drugiego okresu trzechletniego działalności komisji licencyonujących, Wydział krajowy również rozesłał do wszystkich Wydziałów powiatowych okólnik, w którym polecił Wydziałom powiatowym ściśle przestrzeganie postanowień §§. 9. i 11. ustawy hodowlanej, traktujących o obowiązku gmin dostarczenia buhajów gminnych, gdyby oznaczonej przez komisję licencyonującą ilości licencyonowanych buhajów brakowało, a zarazem zwrócił uwagę na §. 18. tejże ustawy, który nakazuje władzom powiatowym, ażeby używały wszelkiej pomocy komisjom licencyonującym i czuwały, aby Zwierzchności gminne ściśle przestrzegały postanowień ustawy hodowlanej i spełniały obowiązki tą ustawą na nie włożone. Okólnik ten z dnia 12. listopada 1900 l. 37403 podajemy w dosłownem brzmieniu:

„Z końcem bieżącego roku upływa drugi trzechletni okres działalności komisji licencyonujących w sprawie wykonywania postanowień ustawy hodowlanej z dnia

20. lipca 1892. Okres ten wystarczył, ażeby we wszystkich powiatach wprowadzoną została w życie ustawa hodowlana, a właściciele buhajów zapoznali się z jej postanowieniami. Ze sprawozdań komisij licencyonujących nabrał jednak Wydział krajowy przekonania, że niestety liczne są wypadki pomijania rzeczonej ustawy, a zwłaszcza §. 16. niedozwalającego pokrywania cudzych krów i jałówek nielicencyonowanym buhajem, przez co rozwój i poprawa hodowli bydła znacznie się opóźnia.

Obok innych ujemnie działających przyczyn dochodzą nas także użalania się na brak należytego poparcia ze strony Wydziałów powiatowych, traktujących zbyt pobłażliwie skargi podnoszone przez komisje licencyonujące na ociąganie się gmin w przedstawianiu buhajów do licencyonowania i na uchylanie się od obowiązku wystarania się o potrzebną ilość buhajów licencyonowanych, mimo, że ustanowiony przez Wysoki Sejm fundusz na bezprocentowe pożyczki gminom to wystaranie się znacznie ułatwia. Ażeby w przyszłości ochronić Wydziały powiatowe od zarzutów, iż przez zbyt pobłażliwe traktowanie ustawy hodowlanej ponoszą w tem winę, że ustawa ta nie wydała takich rezultatów, jakich kraj się po niej spodziewał, wzywamy Wydział powiatowy, ażeby w następującym nowym okresie działalności komisij licencyonujących dołożył wszelkich starań zdolnych zapewnić wykonywanie ustawy hodowlanej, a w szczególności postanowienia §§. 9. i 11. tejże ustawy, oraz użyć komisjom licencyonującym skutecznej pomocy (§. 18. ust. hodowl.) w czynionych przez nie zarządzeniach.

Wkońcu podajemy do wiadomości Wydziału powiatowego, iż c. k. Namiestnictwo okólnikiem z dnia 17 lipca b. r. l. 56744, wydanym do wszystkich panów c. k. Starostów, zaleciło im ścisłe przestrzeganie postanowień ustawy hodowlanej, i wydanie w porozumieniu z Wydziałem powiatowym na podstawie §. 11. ust. hod. potrzebnych zarządzeń celem dostarczenia gminom licencyonowanych buhajów w takiej ilości, jaką komisya licencyonująca za potrzebną uzna.

Według postanowień §. 4. ustawy hodowlanej mandat członków komisji trwa trzy lata. Ponieważ z końcem roku 1900 upłynął drugi okres trzechletniej działalności komisij licencyonujących, ustanowionych z początkiem roku 1898, przeto Wydział krajowy zajął się zorganizowaniem nowych komisij na trzeci okres trzechletni, który obejmuje lata 1901, 1902 i 1903, tak, aby z początkiem roku 1901 mogły nowo ukonstytuowane komisje rozpocząć swe czynności i na wiosnę przeprowadzić w swych okręgach główne licencyonowanie. Tym celem dokonał Wydział krajowy nominacji przewodniczących komisji i tychże zastępców i przesłał im dekreta nominacyjne, podając równocześnie do wiadomości skład każdej komisji danego okręgu. Ilość komisij w całym kraju, tudzież skład członków zamianowanych przez Wydziały powiatowe i Oddziały Towarzystwa gospodarskiego, względnie okręgowe Towarzystwa rolnicze w myśl §. 4. ustawy hodowlanej wykazuje alegat II. Ilość dawnych komisij uległa tylko tej nieznacznej zmianie, że zamiast dwóch komisij w powiecie Rohatyńskim ustanowioną została tylko jedna na cały powiat, przez co ogólna liczba komisij wynosi obecnie 161. Komisje liczą wogóle 904 członków czynnych, z której to cyfry 245 przypada na powiaty zachodnie, 659 zaś na powiaty wschodnie.

Ponieważ nie będzie bez interesu poznać do jakich zawodów należą osoby, pracujące w komisjach licencyonujących, przeto podajemy, że w okręgu działalności Towarzystwa rolniczego krakowskiego na 245 członków, znajduje się 125 właścicieli dóbr, 32 dzierżawców dóbr, 26 zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowych rolników, jak profesorów szkół rolniczych, 49 włościan lub właścicieli realności, 4 urzędników autonomicznych, 4 weterynarzy i 5 księży. Na 659 członków należących do składu komisji w okręgu działalności Towarzystwa gospodarskiego galic. we Lwowie jest 341 właścicieli dóbr, 72 dzierżawców dóbr, 88 zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowych rolników, 72 włościan lub właścicieli realności, 18 urzędników autonomicznych, 11 weterynarzy i 57 księży.

Biorąc zaś na uwagę całkowitą cyfrę 904 członków w całym kraju, okazuje się, że w komisjach pracuje 466 właścicieli dóbr, to jest 51·55% ogólnej liczby członków, 104 (11·50%) dzierżawców dóbr, 114 (12·61%) zarządców majątków rolnych i leśnych lub fachowych rolników, 121 (13·39%) włościan lub właścicieli realności, 22 (2·43%) urzędników autonomicznych, 15 (1·66%) weterynarzy i 62 (6·86%) księży. Z zestawienia powyższego okazuje się przedewszystkiem, że więksi właściciele stanowią

więcej jak połowę wszystkich pracujących w komisjach członków. W zachodniej części kraju należy do komisji dwa razy tyle włościan (20%), aniżeli we wschodniej części (10%), natomiast ilość księży biorących udział w komisjach wynosi tylko 2% na zachodzie, podczas gdy w komisjach powiatów wschodnich jest ich przeszło cztery razy tyle (8 6%). Pod względem procentów odnoszących się do innych zawodów, nie różnią się prawie obydwie części kraju.

Kredyty uchwalane przez Wys. Sejm wraz z subwencją państwową w tej samej wysokości łącznie w sumie 16.000 koron wystarczały dotąd na opędzenie kosztów komisji licencyjonujących, a nawet co roku pozostawało nieznaczące zaoszczędzenie. W roku 1900 kwota ta po raz pierwszy nie tylko zupełnie wyczerpaną została, ale nawet nie wystarczyła na opędzenie wszystkich kosztów z licencyjonowaniem połączonych — tak, że kredyt ten musiał być przekroczonym o blisko 2000 koron. Nadmienię tu musimy, że stale przyznawana subwencja państwowa w sumie 8000 koron, dotąd nie została jeszcze przez c. k. Rząd wyasygnowana, a to mimo kilkakrotnych urgensów ze strony Wydziału krajowego. Czemu tę zwłokę przypisać, nie jest wiadomem Wydziałowi krajowemu.

W skutek zamianowania komisji na trzeci okres trzechletni, a tem samem zastąpienie mniej czynnych członków osobami, które chętniej zajmą się przeprowadzeniem licencyjonowania, spodziewa się Wydział krajowy energiczniejszego działania tych komisji, a co za tem idzie znaczniejszych kosztów, które są naturalnem następstwem liczniejszych objazdów, w celu licencyjonowania. Pomimo oczekiwanego stąd zwiększonego wydatku nie wstawił Wydział krajowy do preliminarza wydatków znaczniejszej niż dotąd kwoty na opędzenie kosztów komisji licencyjonujących w tem przekonaniu, że ewentualne nieznaczące przekroczenie raczy Wys. Sejm uznać za usprawiedliwione.

Jak o tem już w zeszłorocznem sprawozdaniu uwiadomiliśmy, uchwalona przez Wys. Sejm na rok 1899 jednorazowa subwencja w kwocie 2000 zł. dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego została temuż Towarzystwu wypłaconą. Nie mając przed ułożeniem preliminarza przedstawionej sobie podobnej prośby na r. 1900 Wydział kraj. nie wstawił dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego do preliminarza wydatków żadnej kwoty.

W skutek petycji wniesionej wprost do Wys. Sejmu o przyznanie Towarzystwu na rok 1900 subwencji w kwocie 4000 koron, powziął Wys. Sejm dnia 3. maja 1900 następującą uchwałę: „Petycję l. 586 Towarzystwa hodowców czerwonego bydła o subwencję Sejm odstępuje Wydziałowi krajowemu do załatwienia“. Wydział krajowy po zasięgnięciu opinii krajowej komisji dla spraw rolniczych, dla braku funduszy na cel powyższy musiał odmówić prośbie Towarzystwa i nie udzielił w r. 1900 żadnej subwencji. Natomiast z uwagi, że i c. k. Ministerstwo rolnictwa, uznając pracę i starania Towarzystwa około podniesienia hodowli bydła czerwonego polskiego, przyznało mu subwencję przez trzy lata po 4000 koron, począwszy od r. 1899, postanowił Wydział krajowy wstawić do preliminarza na rok 1901 jednorazowy nadzwyczajny wydatek 4000 koron dla wspomnianego Towarzystwa i upraszać Wys. Sejm, ażeby ze względu na dodatnią działalność Towarzystwa i istotnie zadowalniające rezultaty jego pracy w r. bieżącym, raczył udzielić Towarzystwu tej subwencji.

Do bardzo ważnych czynności Wydziału krajowego około podniesienia hodowli bydła zaliczyć musimy rozpoczętą w kwietniu r. 1899 akcję zwalczania gruźlicy u bydła rogatego. Wskutek polecenia naszego wydanego jeszcze w r. 1899, zwiadał i w ciągu całego roku 1900 krajowy weterynarz Teofil Sochaniewicz wskazane przez Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. pod kierunkiem tegoż Komitetu stojące obory zarodowe, przeprowadzał dokładne badania i szczepienia rozpoznawcze wszystkich sztuk bydła rogatego w oborach zarodowych, jak również i tych sztuk, które z niemi w stałej pozostają styczności, — wreszcie wydawał potrzebne zarządzenia zapobiegawcze, mające na celu wyrugowanie gruźlicy z obór i powstrzymanie jej rozszerzenia się.

Od chwili tego zarządzenia t. j. w przeciągu 18 miesięcy przeprowadził krajowy weterynarz, o ile mu na to inne zajęcia służbowe pozwalały, badanie i szczepienie przeszło tysiąca sztuk bydła w 30 oborach, a 21 miejscowościach, położonych we wschodniej części kraju. Tytułem kosztów podróży i dyet stąd wynikłych wypłacił Wydział krajowy temuż weterynarzowi kwotę 1866 koron 64 gr. nie licząc tej części

jego stałych poborów, jaka przypadła za czas poświęcony tym czynnościom. Ponieważ zaś weterynarz krajowy na wykonanie badania i szczepienia był w tym okresie czasu zużył około 8 miesięcy, przeto koszt w ciągu 18 miesięcy zwiększają się o kwotę 2.320 koron. Z powyższego wynika, że Wydział krajowy na cele badania i szczepienia rozpornawczego na gruźlicę u bydła w ciągu 1½ roku wypłacił z funduszu krajowego kwotę 4.186 koron 64 gr.

Gdy przy uregulowaniu czynności służbowych weterynarza krajowego możliwym jest dokonanie badania i szczepienia tysiąca sztuk bydła (a więc takiej samej ilości) w ciągu jednego roku, przeto możemy w przybliżeniu oznaczyć, że Wydział krajowy z funduszu krajowego na każdy rok następny może ofiarować w formie pracy weterynarza, jego kosztów podróży i dyet, kwotę około 4.200 koron. Obliczając w ten sposób postanowione przez Wydział krajowy a przez Wys. Sejm przyjęte do wiadomości przyczynianie się kraju kosztami do zwalczania gruźlicy, wynika, iż na podróże i diety dla weterynarza krajowego przewidzieć należy wydatek nie przenoszący na razie kwoty 2000 koron. Wydział krajowy nie mając do swej dyspozycji funduszy, z których mógłby pokryć tak znaczny wydatek, a zarazem uznając wydatek ten za konieczny, wstawił do Rubr. XV. preliminarza wydatków kwotę 2000 koron, na opędzenie kosztów podróży i dyet przy szczepieniu tuberkuliny w roku 1901 i uprasza Wys. Sejm o przyznanie tego kredytu.

W punkcie drugim na wstępie przytoczonych uchwał polecił Wys. Sejm Wydziałowi krajowemu, ażeby prowadził dalsze rokowania z c. k. Rządem, celem wyjednania wydatnego zasiłku z funduszy państwowych na próbne szczepienia bydła tuberkuliny.

Aleg. XI. Wykonując powyższe polecenie odniósł się Wydział krajowy do c. k. Rządu o udzielenie znacznie większego zasiłku na przeprowadzenie szczepień tuberkuliny w oborach zarodowych pełnej i pół krwi, pozostających pod kierunkiem obydwóch kraj. Towarzystw gospodarskich. W piśmie tem, które w całości jako alegat XI. (L.W. 23180/900) podajemy, odpowiedział Wydział krajowy na wszystkie kwestye, które c. k. Ministerstwo rolnictwa poruszyło w reskrypcie swym z dnia 22. sierpnia 1899, l. 3213, a który w zeszłorocznym naszym sprawozdaniu podanym został do wiadomości Wys. Sejmowi. Przedewszystkiem skreślił Wydział krajowy dotychczasowy przebieg czynności na polu szczepienia tuberkuliny i wykazał współudział funduszu krajowego na tem polegający, że Wydział krajowy deleguje do przeprowadzenia szczepień tuberkuliny krajowego weterynarza, którego koszt i diety opłaca, a Wysoki Sejm wstawił do budżetu kraj. pokrycie połowy kosztów na utrzymanie weterynarza przy Towarzystwie gospodarskiem gal. we Lwowie. Wreszcie podał Wydział krajowy prowizoryczny plan działania, który po osiągnięciu porozumienia z obydwoma kraj. Towarzystwami gospodarskimi ma być zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa i służyć za podstawę przyszłej akcji tępienia gruźlicy.

Aleg. X. W obszernem i szczegółowo zestawionem sprawozdaniu, a które tutaj jako alegat X. umieściliśmy, przytacza kraj. weterynarz wszystkie obory, w których szczepienia tuberkuliny przeprowadził. Sprawozdanie to może posłużyć za podstawę do ułożenia planu akcji mającej na celu stłumienie gruźlicy u bydła.

Skutkiem dotychczasowej akcji tępienia gruźlicy u bydła prowadzonej przez Wydział krajowy przy współudziale krajowych Towarzystw rolniczych, usunięto z dotychczas badanych obór sztuki chore, jako niebezpieczne ogniska zarazy i uchroniono pozostałe zdrowe od zarażenia się gruźlicą. Na tej drodze została już dość znaczna ilość zdrowego materiału hodowlanego dla przyszłości uratowana, a znaczną w tem zasługę położyli ci właściciele obór, którzy dobrowolnie na przeszczepienie swych obór i na wykonanie wydanych przez weterynarza zarządzeń ochronnych i zapobiegawczych się zgodzili i je istotnie przeprowadzili.

Ta gotowość do roztropnego współdziałania właścicieli obór w tej akcji daje rękojmię, że pomoc finansowa na ten cel przez kraj i rząd udzielona nie pójdzie na marne. Jednak w tych ciasnych granicach i o tak niedostatecznych środkach prowadzona akcja, byłaby za zbyt powolną i nie odpowiada rozmiarom niebezpieczeństwa, jakie naszej hodowli bydła zagraża.

Do jednorazowego bowiem próbnego przeszczepienia samych tylko obór zarodowych w kraju, których mamy 102, obejmujących 2286 sztuk, potrzebaby paroletniej pracy jednego weterynarza, aby zbadał tylko ich stan zdrowotny, bez możliwości

dopilnowania zarządzeń ochronnych. Jasno się więc okazuje, że jedna siła weterynarza krajowego nie może być wystarczającą. Akcja rozpoznawcza gruźlicy u bydła za pomocą badań klinicznych i szczepień tuberkuliną, musi być przeprowadzoną z całą dokładnością i systematycznością przez osoby fachowo wykształcone, które przez dłuższą praktykę w tego rodzaju czynnościach nabrały pewności, wprawy i dostatecznego doświadczenia. Powierzenie bowiem tych czynności weterynarzom nie posiadającym tej sprawy i doświadczenia byłoby hazardownem i w skutkach nie pewnem.

Tę okoliczność mając na uwadze, odniósł się w roku 1899 komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. do Wys. Sejmu z prośbą o przyznanie mu stałej subwencji w kwocie 1200 koron, na pokrycie połowy kosztów weterynarza. specjalnie uzdolnionego do prowadzenia akcji tępienia gruźlicy we wschodniej części kraju. Wys. Sejm dzieląc słuszne żądanie Komitetu, wstawił do budżetu kwotę 1200 koron. Wypłata powyższej subwencji nie nastąpiła jedynie z tego powodu, że c. k. Rząd na razie nie uwzględnił jeszcze prośby Komitetu o subwencję w tej samej wysokości z funduszu państwowych.

Wydział krajowy sądzi jednak, iż akcja tępienia gruźlicy winna być w całym kraju równocześnie prowadzoną i że zachodnia część kraju, która dzięki skromnej subwencji ze strony c. k. Rządu, akcję tę już rozpoczęła, musi ją dalej prowadzić przez swego weterynarza. Z tych tedy powodów Wydział krajowy uznając już raz przez Wys. Sejm uchwalony zasiłek dla Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. na pokrycie kosztów weterynarza za uzasadniony, nie tylko ponownie go zaleca, ale równocześnie uprasza Wys. Sejm o uchwalenie takiegoż samego wydatku dla Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego i łączną kwotę 2400 koron wstawia do preliminarza wydatków na rok 1901 jako pozycję 272 Rubryki XV.

Co do planu działania, to zaznaczamy, że jakkolwiek dotychczasowa akcja ma jeszcze charakter prowizoryczny, to przecież prowadzoną jest systematycznie wedle pewnej z góry wytniętej do właściwego celu zmierzającej myśli. Przebieg jej jest następujący:

Komitet c. k. Towarzystwa galicyjskiego po porozumieniu się z właścicielami obór zarodowych, wybiera i przedstawia do badania i szczepienia w pierwszym rzędzie te obory pełnej i pół krwi, z których najwięcej materiału hodowlanego rozchodzi się w kraju, bądź zakupywanego przez sam Komitet do tworzenia obór nowych lub uzupełnienia już istniejących, bądź przez hodowców prywatnych.

Wydział krajowy deleguje do wskazanych przez Komitet obór swego weterynarza, który bada każdą sztukę klinicznie i za pomocą szczepienia tuberkuliną. W każdej miejscowości podlegają badaniu nie tylko sztuki do obory zarodowej zaliczone, ale i wszystkie inne, które na tym samym folwarku przebywają, w jednej stajni stoją i na wspólne pastwisko chodzą.

Po ukończeniu badania całej obory, weterynarz oznacza wszystkie sztuki chore, podejrzane i lekko podejrzane i wydaje zarządzenia co do odosobnienia ich od pozostałych sztuk zdrowych przez umieszczenie ich w osobnej stajni, dodanie im osobnej służby stajennej i zaopatrzenie w osobne naczynia do karmienia i pojenia.

Sztuki wybitne chore, nie zdatne do opasu, bywają oddawane na natychmiastową rzeź, lub zaraz na miejscu zabijane, celem wykonania na nich sekcji próbnych. Inne wykluczone od dalszego rozplodu, po opasieniu bywają oddawane na rzeź. Sztuki podejrzane, tam gdzie dostateczny rozwój obory na to pozwala, bywają również na opas postawione i na rzeź oddawane. Tam zaś, gdzie pozostaje bardzo szczupły materiał hodowlany zdrowy, bywają pozostawiane warunkowo na jakiś czas do dalszego rozplodu, a cieleta od krów takich bywają wykarmiane mlekiem krów zdrowych. Sztuki lekko podejrzane pozostają przez pół roku odosobnione w obserwacji do ponownego badania i szczepienia.

Tym zarządzeniom poddają się właściciele obór zarodowych dobrowolnie z góry, a kontrolę nad wykonaniem tychże, wykonywuje Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych.

W dalszym planie jest wykonanie w ten sam sposób oczyszczenia z gruźlicy wszystkich obór zarodowych w kraju istniejących, oraz obór prywatnych, których właściciele o to prosić będą i wszystkim konsekwencyom dobrowolnie poddać się przyrzekną.

Skoro c. k. Rząd przyzna subwencję państwową na prowadzenie szczepień tuberkuliną, ustalony zostanie równocześnie szczegółowy plan działania, którego z całą

ściślością będziemy musieli się trzymać. Do czasu jednak układania niniejszego sprawozdania, nie otrzymał Wydział kraj. żadnego zawiadomienia, jak wysokiej subwencji udzieli c. k. Rząd na cel powyższy.

Instruktorzy hodowli bydła.

Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Tow. rolniczego krak. uchwała Wys. Sejm corocznie 8000 koron. Subwencja powyższa wyasygnowaną bywa obydwom Komitetom krajowych Towarzystw gospodarskich na opędzenie kosztów utrzymania instruktora hodowli.

Od początku istnienia instytucji instruktorów hodowlanych, a zatem przez lat cztery, czynnymi są dwaj instruktorowie hodowli bydła, pp. Grzegorz Głuchowski i Feliks Sandor, którzy pozostają pod bezpośrednim kierunkiem obydwóch centralnych Komitetów Towarzystw gospodarskich. Spełniają oni zadanie zakresłone im instrukcją służbową należycie i ku zadowoleniu władz przełożonych.

Za pośrednictwem Komitetów otrzymuje Wydział krajowy po upływie każdego kwartału regularnie szczegółowe sprawozdanie z czynności instruktorów, których tutaj z powodu ich obfitego materiału nie podajemy, są one jednak złożone w Departamencie III. i mogą tamże być każdego czasu przeglądnięte.

P. Feliks Sandor wniósł za pośrednictwem Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego petycję do Wys. Sejmu o systemizowanie jego posady. W załatwieniu sprawozdania komisji petycyjnej o tej prośbie powziął Wys. Sejm na posiedzeniu z dnia 26. kwietnia 1900 następującą uchwałę:

Sejm odstępuje prośbę Feliksa Sandora krajowego instruktora hodowli Wydziałowi krajowemu do możliwego uwzględnienia. Wydział krajowy zbadawszy powyższą sprawę zwrócił przedewszystkiem uwagę Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego, że wnosząc z d. 1. września 1896, l. 1390 petycję do Wys. Sejmu, upraszał o udzielenie subwencji w kwocie 2000 zł. na utrzymanie instruktora hodowli, nie zaś o kreowanie stałej posady krajowego instruktora hodowli w okręgu krakowskim. To też Wys. Sejm przychyliwszy się do tej prośby wstawia corocznie do budżetu krajowego kwotę 4000 koron tak dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, zarówno jak i dla c. k. galic. Towarzystwa gospodarskiego, tytułem subwencji na utrzymanie instruktora hodowli bydła. Wydział krajowy wypłacając powyższą subwencję zastrzegł sobie jedynie zatwierdzenie nominowanych przez Komitety Towarzystw gospodarskich instruktorów hodowli i przedkładanie kwartalnych sprawozdań z czynności, jakie oni sprawują w myśl przyjętej przez Wydział krajowy instrukcji.

Wobec tych okoliczności posady instruktorów hodowli nie mogą być uważane za posady krajowe, nominacja ich bowiem przysłuży obu komitetom c. k. Towarzystw gospodarskich za potwierdzeniem nominacji przez Wydział krajowy. Wydział krajowy przeto nie mógł się przychylić do prośby p. Sandora o stabilizację i o swej decyzji powiadomił petenta za pośrednictwem komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego.

Pożyczki udzielane gminom ze stałego funduszu hodowlanego.

Z upływem każdego półrocza przedkłada nam Bank krajowy zamknięcia rachunków stałego funduszu hodowlanego, pozostającego w jego administracji. Z ostatniego zamknięcia z dnia 31. grudnia 1900 roku okazuje się, że stały fundusz hodowlany wynosił 111.974 koron 89 gr., a mianowicie: lokacya w Banku krajowym z dnia 31. grudnia 1900 wynosiła kwotę 88.400 koron, zaś należitości czynne z powodu udzielonych pożyczek gminom i Wydziałom powiatowym przedstawiały kwotę 23.574 koron 89 gr.

Mimo zachecen ze strony komisji licencyjonujących nie kwapią się wcale gminy zaciągać bezprocentowych pożyczek na zakupno buhajów gminnych z funduszu hodowlanego. Cyfra przedstawiająca ogólną kwotę promes nie odbiegła wcale od tej, jaką

wykazywaliśmy w poprzednich naszych sprawozdaniach. Za ledwie 13-tu gminom należącym do sześciu powiatów wschodniej części kraju udzieliliśmy promes na łączną kwotę 3.860 koron. Z tego wypłaconą została kwota 2.620 koron następującym gminom: w powiecie Gródeckim Dąbrowicy 320 koron; w powiecie Stanisławowskim Haliczowi 1.000 koron; w powiecie Rohatyńskim Dehowej 200 koron, Dolinianom 200 koron, Czerezu 200 koron, Podburzu 200 koron, Potokowi 200 koron; w powiecie Złoczowskim Olesku 300 koron. Nie zrealizowały zaś dotąd swych promes w sumie 1.240 koron: w powiecie Jaworowskim Przyłbice 300 koron, w powiecie Rohatyńskim Sarnki górne 200 koron, w powiecie Gródeckim Janów 300 koron; w powiecie Bobreckim Olchowce 200 koron i w powiecie Złoczowskim Gołogóry 240 koron.

Widząc, jak mało korzystają gminy z dobrodziejstwa przez Wysoki Sejm ustanowionego i jak niechętnie chcą dobrowolnie zaciągać pożyczki bezprocentowe, postanowił Wydział krajowy, podobnie jak to w zeszłym roku czynił, udzielać z funduszu hodowlanego pożyczek tym Wydziałom powiatowym, które dbałe o podniesienie hodowli i zaopatrzenie gmin w dostateczną ilość buhajów, zechcą same dostarczyć gminom uboższym odpowiedniego rozplodnika i w ten sposób zadość uczynić wymogom ustawy. Do powiatów Kamionki i Zbaraża, które w roku zeszłym o bezprocentową pożyczkę prosiły, przybyły w roku 1900 powiaty Kraków i Rohatyn. Powiat Krakowski otrzymał pożyczkę 13.000 koron, powiatowi zaś Rohatyńskiemu udzielono promesę na 2.200 koron, której jeszcze nie zrealizował. Wogóle kapitał znajdujący się na pożyczkach, a który — jak to wyżej wspomnieliśmy — wynosi obecnie 23.574 koron 89 gr., jest rozdzielony w ten sposób, że korzysta z niego 30 gmin i 3 powiaty. Do końca roku 1900 spłaciło 13 gmin w zupełności zaciągnięte pożyczki, które wynosiły 5.187 koron 80 gr.

Wskutek szczupłej liczby pożyczek bezprocentowych stały fundusz hodowlany wzrasta z każdym rokiem przez dopisywanie procentów od lokacy gotówki w Banku krajowym. Pomimo wypłaty bezzwrotnych zasiłków na cele hodowlane obydwom krajowym Towarzystwom gospodarskim w kwocie 6.500 koron, zwiększył się fundusz ten od chwili jego ustanowienia o 11.974 koron 89 gr.

Pierwszy wydatek, jaki Wydział krajowy uczynił z tego funduszu, był zasiłek udzielony powiatowi Nowotarskiemu na premiowanie bydła. Ponieważ w roku 1899 zobowiązał się Wydział krajowy, że przez trzy bezpośrednio po sobie następujące lata będzie wypłacał na ten sam cel powiatowi Nowotarskiemu po 500 koron, podobnie jak to c. k. Rząd czyni, przeto i w roku drugim z rzędu t. j. w roku 1900 wyasygnował na ręce komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, który akcyę podniesienia hodowli bydła w powiecie wspomnianym prowadzi, kwotę 500 koron. Asygnatę na tę kwotę przesłał Wydział krajowy wtedy, gdy otrzymał zawiadomienie ze strony c. k. Namiestnictwa, iż c. k. Rząd przyrzeczony zasiłek wypłacił.

Współdział krajowych Towarzystw gospodarskich w kierunku podniesienia chowu bydła w Galicyi w roku 1900.

Sprawozdania, które przedkładają obydwie krajowe Towarzystwa gospodarskie przed otrzymaniem subwencyi krajowej, corocznie im przez Wysoki Sejm uchwalanej, dają pogląd na ich działalność na tem polu, uzupełniając niejako akcyę, jaką kraj od szeregu lat prowadzi w kierunku podniesienia hodowli bydła. Przedstawienie obrazu tej działalności komitetów jest w chwili obecnej tem bardziej wskazane, gdy w preliminarzu budżetu wydatków na rok 1901 wstawioną została ostatnia rata 60.000 koron, którą się kraj na cele hodowlane corocznie przyczynia, albowiem dziesięcioletni okres prac objęty programem obydwóch Towarzystw gospodarskich kończy się z upływem roku 1901.

a) Towarzystwo gospodarskie we Lwowie.

Wobec ciągle wzmagającego się popytu za Simenthalerami pełnej krwi, Komitet co roku zakłada nowe obory pełnej krwi w miarę rozporządzalnych funduszy.

W roku 1899 powstało ich dwie: w Jasionowie, powiat Brody i w Pacykowie, powiat Stanisławów. Materiał żeński z powodu zamknięcia granicy Szwajcarskiej, zakupiono w Badeńskim. Podań o obory pełnej krwi wpływa z każdym rokiem więcej i jakkolwiek liczba ich wzrasta, zawsze wszystkie buhajki są rozkupywane już jako cielęta.

Aleg. III.

Aleg. IV.

Obór zarodowych pół krwi (alegat IV.) założono w roku 1899 trzy, a to rasy Oldenburskiej w Stojańcach, u p. Bolesława Śmiałowskiego; rasy Simmenthal w Tłusteńkiem, u p. Leona Horodyskiego i w Jasionowie polnym, u p. Romana Krzysztofowicza. W dwóch ostatnich zastosowano się do ustanowionego przez komitet warunku, że ubiegający się o oborę zarodową pół krwi, musi wszystko bydło zaszczerpić swoim kosztem tuberkuliną. W obydwóch miejscowościach rezultat szczepienia był bardzo pomyślny; osobliwie w Jasionowie, gdzie na zaszczerpionych 60 sztuk, tylko jedna reagowała. Ubyły natomiast dwie obory zwinięte na własne żądanie właścicieli: w Prusach i w Koropcu.

Obory pół krwi rozwijają się przeważnie dobrze. Buhaje są wszędzie odpowiednio, tam więc gdzie żywienie młodzieży jest racjonalne, są widoczne postępy; niestety jednak o wszystkich oborach tego powiedzieć nie można. W oborach pół krwi zakupił Komitet 98 buhajów na stacye.

Oborę gminną pół krwi Simmenthal założono w Besku powiat Sanok, pod opieką p. Jana Nowakowskiego, a oprócz tego złożyła na ręce Komitetu Rada powiatowa w Tłumaczu 1.250 zł. na założenie obory gminnej w jej powiecie, Komitet zaś zobowiązał się dać tej oborze buhaja pełnej krwi.

Obory gminne są wielce dodatnim wyrazem pracy Komitetu około podniesienia chowu bydła. Widząc, jak włościanie oddane im krowy utrzymują i jakiego dochodzą się przychowku, z jakim zamiłowaniem chodzą koło tego, nabiera się przekonania, że chów bydła włościańskiego ma wiele warunków pomyślnego rozwoju i przy racjonalnie zastosowanej pomocy materialnej, oraz pewnym nakładzie pracy ze strony powołanych do tego czynników, może się znacznie przyczynić do materialnego podniesienia kraju. W pierwszych latach ma się nieco trudności, żeby doprowadzić włościanina do intensywnego żywienia cieląt, bo krowy żywią od razu dobrze, ale po pierwszej korzystnej sprzedaży przychowku, przychodzi zrozumienie interesu i zamiłowanie prawdziwe się rozbudza.

Stacye buhajów widocznie z każdym rokiem lepiej odpowiadają swemu zadaniu. Podczas gdy dawniej zostawało blisko 2.000 zł. rocznie niewypłaconych z preliminarzowej subwencji na wypłatę stacyi (po 1 zł. od skoku), w roku minionym została wyczerpaną prawie cała subwencya przeznaczona na powyższy cel. Stacyj z buhajami subwencyjnymi było w roku ubiegłym 224, z buhajami subwencyonowanymi 55 (alegat V.). W powiecie Tłumackim powstały cztery nowe stacye, z buhajami własnością komitetu będącymi, subwencyonowanymi przez Radę powiatową. Jak z tego widać, nie wiele stacyj subwencyonowanych można było zmienić na subwencyjne (do czego Komitet dąży), ponieważ sama zmiana buhajów, przy tak wielkiej ilości, licząc tylko 20 zł. straty w przecięciu na buhaja, już znaczną sumę przedstawia, a nadto zawsze zdarza się, że jakiś buhaj padnie, przez co ponosi się stratę całkowitą. Straty przy sprzedaży buhajów zużytych, są co raz mniejsze, a w tym roku sprzedano już kilka buhajów nawet z zyskiem. Świadczy to z jednej strony o lepszej jakości buhajów stacyjnych, a zarazem i o lepszym ich utrzymaniu przez właścicieli stacyj.

Aleg. V.

Wystaw przeglądowych bydła włościańskiego z premiiowaniem urządził Komitet 16. Ogółem przedstawiono sztuk bydła 2.013, nagród rozdano 505, wypłacono na premie 3.646 zł. W ciągu jednego roku ani stosunki handlowe, ani jakość bydła nie zmieniła się do tego stopnia, by można było co innego na tem miejscu podać, niż napisane było w sprawozdaniu za rok 1898 (alegat VI.).

Aleg. VI.

Na połoninie w górach Nadwórniańskich pasło się w tym roku 90 jałówek włościańskich. C. k. Ministerstwo przedłożyło Komitetowi dzierżawę tej połoniny (Niżna) na dalszych lat sześć, za pierwotnie zgodzonym czynszem rocznym 400 koron. Gdy Rząd ukończy budowę gościńca z Nadwórnej przez Zielone, przyjdzie ta połonina do prawdziwego znaczenia, gdyż dotąd wobec bardzo trudnego przystępu, obawiano się posyłać tam sztuki wartościowe.

b) Towarzystwo rolnicze krakowskie.

Obory zarodowe pełnej krwi. Po koniec 1899 roku, jak wykazuje ałegat VII., było większych obór zarodowych 21 i 12 małych włościańskich z 575 sztukami zarodowemi a to:

1)	rasy czerwonej polskiej większych obór	18 z 458 sztukami zarodowemi		
2)	" " " " " " " " " " " "	12 z 46 " "		
3)	" wschodnio-fryzyjskiej	1 z 17 " "		
4)	" Oldenburskiej	2 z 54 " "		

razem obór 33 z 575 sztukami zarodowemi.

Jak wyżej wykazano, największa ilość subwencyonowanych obór zarodowych należy do rasy czerwonego bydła polskiego. Znaczne zainteresowanie się ogółu tem byłem spowodowało utworzenie się Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego, które co roku więcej się rozwija, a dzięki subwencji państwowej i krajowej, działalność swoją na polu hodowlanem do co raz dodatniejszych doprowadza rezultatów.

VII. W roku 1899 utworzył Komitet obór zarodowych 14, a to większych 5, mniejszych 9; wszystkie te obory należą do rasy czerwonej polskiej (ałegat VII.). Sztuki zarodowe, z których utworzono 14 obór czerwonego bydła polskiego, zakupił Komitet jeszcze w roku 1898 i umieścił w dwóch cielęciarniach, a mianowicie w Kozach i Jodłowniku. Na wiosnę 1899 roku Komisya osobno wybrana materyał w ten sposób przygotowany porozdzielała między obory zarodowe.

W roku 1899 Komitet zwinął dwie mniejsze obory zarodowe i to obydwie w Łękach górnych.

Obory pół krwi. Komitet zakupił w roku 1899 dwa buhaje czystej rasy Simmenthal, jednego do obory p. Franciszka Łubieńskiego w Strzyszowie, drugiego do obory p. Adama Tabaczyńskiego w Wróblowicach, oraz jednego rasy oldenburskiej do obory p. Józefa Cieślewicza z Wadowa. Oprócz wyż wymienionych 3 buhai ras zagranicznych, zakupił Komitet do obór zarodowych czerwonego bydła polskiego, będących prywatną własnością, hodowców, dwa buhaje czerwonej rasy, a mianowicie do obory zarodowej pana Władysława Madziary w Przyskowicach, i drugiego do obory pana Józefa Górkiewicza w Toporzyskach. Subwencyonowana obora zarodowa pana Aleksandra Lgockiego w Łopusznej otrzymała rozplodnika czerwonej rasy polskiej. Komitet udzielił buhaja rasy czerwonej polskiej panu Władysławowi Płockiemu z Nowodworza, do jego obory czerwonej rasy polskiej.

Stacje buhajów subwencyjnych i subwencyonowanych. W roku 1898 suma stacyj tak subwencyjnych jak i subwencyonowanych wynosiła 229 sztuk, w roku 1899 było stacyj subwencyjnych 166 a stacyj subwencyonowanych 115, razem więc stacyj 281; z czego się okazuje, że w stosunku do roku ubiegłego powiększyła się ilość stacyj o 52. Na to powiększenie stacyj wpłynęła odezwa Komitetu do Towarzystw rolniczych okręgowych, zachęcająca do tworzenia stacyj buhajów subwencyonowanych i odezwa Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego. Towarzystwo to bowiem chcąc ułatwić rozpowszechnienie po kraju dobrych buhai rasy czerwonej polskiej, postanowiło zakupywać dobre do chowu zdadne buhaje, a reflektującym na nie hodowcom odsprzedawać je niżej ceny zakupna, pokrywając powstałą w ten sposób różnicę z funduszków subwencyjnych. Zniżka wynosiła 25—40%. Tak znaczna ulga przy zakupywaniach sprawiła, że wielu hodowców zakupiło buhaje, co ułatwiło tworzenie stacyj subwencyjnych i subwencyonowanych.

VIII. Premiowanie. W roku 1899 Komitet premiował bydło w 41 miejscowościach, pierwsze premiowanie 9. maja w Czernichowie, ostatnie 20. listopada w Wyhyłowce. Jak wykazuje ałegat VIII., spędzono największą ilość bydła do premiowania w Wadowicach, bo aż 469 sztuk. Natomiast najmniejszą ilość przedstawionego bydła widzimy w Jaworówku, bo nie więcej jak 21 sztuk. Pomiedzy tak licznymi premiowaniami bydła, zasługuje na wyróżnienie Wystawa przeglądowa, połączona z premiowaniem, urządzona 12. sierpnia w Nowym Targu. Wystawa ta miała głównie na celu przegląd bydła subwencyjnego wraz z przychowkiem, jak nie mniej zbadań, w jakim stopniu rozdanie bydła wpłynęło na rozpowszechnienie bydła rasy czerwonej polskiej w powiecie. Na placu wystawy przyprowadzono 380 sztuk wyłącznie bydła rasy czerwonej polskiej z 32 gmin, po części nawet o kilka mil od No-

wego Targu oddalonych. Najlepiej przedstawiało się bydło przyprowadzone z Nowego Targu i najbliższej okolicy, gdzie bydło to znalazło najlepsze warunki do należytego rozwoju.

Natomiast kwaśne torfowe pastwiska okolic Czarnego Dunajca nie nadają się do hodowli bydła czerwonego polskiego, gdzie tylko chów bydła miejscowego przywykłego od wieków do tych ujemnych warunków hodowli może się rentować. Pomysłny wynik wystawy daje nadzieję, iż w niedalekiej przyszłości powiat Nowotarski stanie się jedną z lepszych okolic hodowlanych naszego kraju. W roku 1899 zasługuje na wyróżnienie premiowanie w Jodłowniku. Premiowanie to zaliczyć wypada do wyjątkowych, bo przyprowadzono na plac wystawy 460 sztuk wyłącznie bydła czerwonego polskiego, którego jakość, odżywianie i utrzymanie przewyższyło wszystko to, co dotąd w tej okolicy można było widzieć na premiowaniach.

Cielęciarnie. Celem wychowu odpowiedniego materiału rozplodowego bydła rasy czerwonej polskiej do zakładania większych obór zarodowych i mniejszych włościańskich w roku 1900, Komitet założył w roku 1899 dwie cielęciarnie i to jedną ponownie u pana Hermana br. Czecha w Kozach, drugą zaś nowo założoną w Głogoczowie u pana Stefana Konopki.

W roku 1899 zakupił Komitet: a) w Związku hodowlanym Wilamowickim 1 krowę, 4 jałowice, i 1 buhaja; b) u pana Stefana Konopki w Głogoczowie 3 jałowice; c) w Drogini u pana Kazimierza Bzowskiego 2 jałowice; d) w Ostrówku u pana Jana Artwińskiego 4 jałowki; e) w Czudecu u pani Olgi Wiktorowej 4 jałowice; f) w Twierdzy u pana Pawła Kubeczko 1 buhaja. Dalsze ukompletowanie cielęciarni, jak i późniejszy rozdział sztuk pojedynczych do nowych obór zarodowych nastąpi w przyszłym roku.

Aleg. IX.

Rachunki z użycia subwencji państwowej i krajowej (alegat IX). na podniesienie chowu bydła udzielonej obydwom Towarzystwom gospodarskim podajemy w załączeniu.

Kończąc to sprawozdanie, Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1) Sejm przyjmuje do wiadomości sprawozdanie Wydziału krajowego z czynności odnoszących się do podniesienia hodowli bydła.

2) Sejm otwiera Wydziałowi krajowemu kredyt na rok 1901 do wysokości 8.000 koron na pokrycie kosztów komisji licencyonujących w myśl §. 4. ustawy z dnia 20. lipca 1892.

3) Sejm wstawi do rubryki XV. następujący wydatek:

Na utrzymanie dwóch instruktorów hodowli bydła, mianowicie jednego dla c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego, drugiego dla c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego 8.000 koron.

4) Dla Towarzystwa hodowców czerwonego bydła polskiego 4.000 koron.

5) Na koszt komisijne przy szczepieniu tuberkuliną 2.000 koron.

6) Na częściowe pokrycie kosztów utrzymania weterynarza przy galicyjskiem Towarzystwie gospodarskiem we Lwowie i Towarzystwie rolniczem krakowskiem po 1.200 koron razem 2.400 koron.

*/.

7) Sejm uchwala załączony */. projekt ustawy.

Z Rady Wydziału krajowego król. Galicyi i Lodomeryi z W. Ks. Krakowskiem.

Marszałek krajowy:

S. Badeni w. r.

Sprawozdawca:

Mieczysław Onyszkiewicz w. r.

Członek Wydziału krajowego.

U s t a w a

z dnia obowiązująca w Królestwie Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, zmieniająca §. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892, Nr. 51 dz. u. kr. o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych, tudzież przedłużająca moc obowiązującą §. 21. tejże ustawy.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem rozporządzam, co następuje:

Art. I.

Postanowienia §. 2. i 9. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz. u. kr. w dotychczasowem brzmieniu zostają uchylone i mają opiewać, jak następuje:

§. 2.

Tylko buhaj licencyonowany lub buhaj zaopatrzony certyfikatem wydanym przez komitet centralny Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego może być używany do rozplodu cudzego bydła.

§. 9.

Gmina obowiązana jest zapewnić oznaczoną przez komisję licencyonującą ilość licencyonowanych buhajów (§. 8.) bądź to przez zawarcie co najmniej rocznej ugody z prywatnym właścicielem lub spółką, bądź przez zakupienie i utrzymanie jednego, a w razie potrzeby i więcej własnych gminnych buhajów.

Sąsiadujące gminy, mające małą ilość bydła rozplodowego, mogą się łączyć celem wspólnego utrzymania buhaja, z zastrzeżeniem postanowień ustawy z dnia 29. lutego 1880 (Dz. u. p. Nr. 37).

Umowa gmin w tym celu się łączących, wymaga zatwierdzenia komisji licencyonującej.

Art. II.

Komitetowi centralnemu Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego względnie Towarzystwa rolniczego krakowskiego przysługuje prawo wydawania na nabywane przez nich buhaje cer-

tyfikatów, uprawniających posiadacza buhaja do stanowienia nim obcego bydła a ważnych tylko do czasu najbliższego licencyonowania. Komitety te obowiązane są buhaje takie opiętnować i o wydaniu certyfikatu uwiadomić komisję licencyonującą właściwego okręgu.

Art. III.

Postanowienia §. 21. ustawy krajowej z dnia 20. lipca 1892 Nr. 51 dz. u. kr. obowiązywać będą przez dalszych sześć lat od dnia wejścia w życie niniejszej ustawy.

Art. IV.

Niniejsza ustawa wchodzi w życie w 3 miesiące po jej ogłoszeniu.

Art. V.

Wykonanie niniejszej ustawy polecam Moim Ministrom rolnictwa i spraw wewnętrznych.

WYKAZ

KOMISYJ LICENCYONUJĄCYCH

na trzeci okres trzechletni

od roku 1901 — do 1903 włącznie.

I. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
1. Biała	1. Biała	Dr. Herman br. Czecz, wł. d. Kozy, p. loco	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże, p. Oświęcim
	2. Kęty	Karol Haempel, wł. d. Malec, p. Kęty	Adryan br. Larisch, wł. d. Bulowice, p. Kęty
	3. Oświęcim	Wincenty Zwilling, wł. d. Harmęże, p. Oświęcim	Adam Stonawski, dz. d. Grojec, p. Oświęcim
2. Bochnia	4. Bochnia	Michał hr. Roztwo- rowski, wł. d. Ostrów Gawłów	Dr. Klemens Ru- towski, wł. d. Łąka gór., p. Rze- gocina
	5. Niepołomice	j. w.	j. w.
	6. Wiśnicz	j. w.	j. w.
3. Brzesko	7. Brzesko	Adam Jordan, wł. d. Więkowice, p. Wojnicz	Karol Bronec, wł. d. Stróże, p. Za- kliczyn
	8. Radłów	j. w.	j. w.
	9. Wojnicz	j. w.	j. w.
4. Chrzanów	10. Chrzanów-Ja- worzno	Józef Baranowski, wł. d. Trzebinia	Józef Datoń, dz. d. Bolencin, p. Chrza- nów
	11. Krzeszowice	Edward hr. Mycielski, wł. d. Górka, p. Trzebinia	Stefan Reichard, inspektor rolniczy, Krzeszowice
5. Dąbrowa	12. Dąbrowa	Józef Romer, wł. d. Grądy, p. Dąbrowa	Franciszek Kisie- lewski, dz. d. Dia- ment, p. Siedliszo- wice

rolniczego krakowskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Alfred Truskolaski, sekr. R. p. Biała	Józef Jancia, wł. real. Kozy, p. loco	Alfred Poniński, dyrek. sz. rol. Kobiernice, p. Kęty	Wojciech Dobija, nacz. gm. Rybarzowice, p. Łodygowice
j. w.	Józef Warmuz, wł. r. Hecznarowice, p. Willamowice	Alfred Poniński j. w.	Jan Jura, wł. r. Kobiernice, p. Kęty
j. w.	Józef Ledwoń, wł. r. Babice, p. Oświęcim	Alfred Poniński j. w.	Marcin Bzibziak, wł. r. Dwory, p. loco
Konstanty Chrzanowski, wł. d. Popędzyn, p. Ujście solne	Dr. Karol Bondi, wł. d. Krzeczów, p. Bochnia	Jan Stokłosa, wł. gr. Kolanów, p. Bochnia	Aleksander Czapliski, dz. d. kościelnych, Bochnia
Jan Wykowski, dz. d. Łęszkowice, p. Kłaj.	Stanisław Polcyn, rz. d. Staniątka, p. loco	Ähnlicher rz. d. Grodkowice, p. Kłaj	Józef Rzepka, wł. gr. Targowisko, p. Kłaj
Zygmunt Ruebenbauer, wł. d. Kobylec, p. Łapanów	Jakób Stabrawe, wł. gr. Olchowa, p. Wiśnicz	Stanisław Lgocki, wł. d. Wolica, p. Łapanów	Józef Ożegalski, wł. d. Kamionna, p. Rzegocina
Kazimierz Bałtuziński, wł. d. Jasień, p. Brzesko	Roman br. Lewartowski, wł. d. Dobrociesz, p. Kęty	Antoni Górski, wł. d. Gosprzydowa, p. Tymowa	Jan Götz, wł. d. Okocim
Władysław Elterlein, wł. d. Górka p. Szczurowa	Konstanty Sadowski, wł. d. Borzęcin, p. loco	Ludwik Mięta, wł. d. Zdrochec, p. Radłów	Władysław Dąmbiski, wł. d. Zaborów, p. loco
Zygmunt z Zakliczyna Jordan, wł. d. Zamość, p. Wojnicz	Wincenty Stoja, prz. ob. dw. Zakliczyn	Floryan br. Gostkowski, wł. d. Lusławiczki, p. Zakliczyn	Stanisław Tłuchowski, dz. d. Łętowice, p. Bogumiłowice
Aleksander hr. Wodzicki, wł. d. Kościelec, p. Chrzanów	Wincenty Noworyta, wł. r. Zagórz, p. Babice	Grzegorz Bogdan, wet. Chrzanów	Józef Kienia, nadleś. Jaworzno
Dr. Bronisław Gunkiewicz, wł. d. Radwanowice, p. Rudawa	Antoni Furdzik, dz. d. Żary, p. Krzeszowice	Oskar Fuchs, dz. d. Pisary, p. Rudawa	Stanisław Remin, leśniczy, Kopce, p. Krzeszowice
Jan Banaś, n. gm. Samocice, p. Bolesław	Otokar Bernowski, dz. d. Delastowice, p. Szczucin	Józef Maziarski, rz. d. Mędrzechów, p. Bolesław	Władysław Kłobukowski, rz. d. Siedliszowice, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
6. Gorlice	13. Żabno	Leon Groman, wł. d. Radgoszcza, p. loco	Józef Błażowski, rz. d. Dęblin, p. Siedliszowice
	14. Biecz okręg pół- nocny	Henryk Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice j. w.	ks. Emil Jurczakie- wicz, Ujście ruskie p. loco j. w.
	15. Gorlice okręg południowy		
7. Grybów	16. Ciężkowice	Karol br. Brunicki, wł. d. Cieniawa, p. loco	Tadeusz Piękoś, wł. d. Stróże wyżne, p. loco
	17. Grybów	j. w.	j. w.
8. Jasło	18. Jasło	Stanisław Kotarski, wł. d. Brzyska, p. Kołaczyce	Józef Przyłęcki, wł. d. Łubno szl., p. Jasło
	19. Frysztak	j. w.	j. w.
	20. Żmigród	j. w.	j. w.
9. Kolbuszowa	21. Kolbuszowa	Jan Błotnicki, wł. d. Dzikowiec, p. loco	Dr. Jan Hupka, wł. d. Niwiska, p. Kol- buszowa
10. Kraków	22. Kraków	Jan Skirliński, wł. d. Kryspinów, p. Liszki	Dr. Witold Milieski, wł. d. Piekary, p. Liszki
11. Krosno	23. Dukla	Adam hr. Męciński, wł. d. Dukla, p. loco	Stanisław Osta- szewski, wł. d. Klimkówka, p. Ry- manów
	24. Krosno	Stanisław Osta- szewski, wł. d. Klimkówka, p. Ry- manów	Wacław Gintowt- Dziewiałtowski, rz. d. Żarnowiec, p. Jedlicze
12. Limanowa	25. Limanowa okręg północny	Feliks Sandoz, insp. hodowli, Kraków	Kazimierz Dziedzic, Krasne, p. Jo- dłownik

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Kazimierz Iłowiecki, dz. d. Adamirz, p. Dąbrowa	Wacław Sauer, wł. d. Konary, p. Zabno	Józef Chmielowski, dz. d. Okolice, p. Siedliszowice	Andrzej Wrzoska, n. gm. Sikorzyce, p. Wietrzychowice
Wacław Pieniążek, wł. d. Lipinki, p. loco Władysław Schwarz, wł. d. Staszkówka, p. Ciężkowice	Mieczysław Niemczycki, wł. d. Turza, p. Biecz Antoni Zabierzewski, rz. d. Ujście ruskie, p. loco	Gustaw Kozierowski, wł. d. Biesna, p. Bobowa Dr. Kazimierz Szczaniecki, wł. d. Kwiatonowice, p. Zagórzany	Kazimierz Groblewski, wł. d. Szymbark, p. Gorlice Jan Gubała, n. gm. Szymbark, p. Gorlice
Antoni Długoszowski, wł. d. Lipnica wielka, p. loco ks. Teofil Kaczmarczyk, Binczarowa, p. Grybów	Bolesław Bzowski, wł. d. Zborowice, p. Ciężkowice Michał Ogorzałek, wł. gr. Cieniawa, p. loco	Witold Zaleski, dz. d. Wojnarowa, p. Bobowa ks. Miron Czerlunczakiewicz, Banica, p. Śnietnica	Aleksander Koczanowicz, wł. d. Śniegocin, p. loco Wojciech Rysiewicz, wł. gr. Ptaszkowa, p. loco
Jan Kanty Działnot, wł. d. Lubla, p. Frysztak j. w. j. w.	Jan Kiernicki, rz. d. Markuszowa, p. Dobrzechów j. w. j. w.	Kazimierz Piliński, wł. d. Tarnowiec, p. loco j. w. j. w.	Stanisław Włodek, wł. d. Trzcinica, p. loco j. w. j. w.
Jakób Ekstein, dz. dóbr	Maciej Gorzelany, nac. gm. Kolbuszowa górna	Maksymilian Zdulski, Rejowiec, p. Kolbuszowa	Karol Hippmann, wł. d. Trześń, p. Kolbuszowa
Karol Malsburg, prof. szk. roln. Czernichów	Adolf Grzimka, wł. d. Batowice, p. loco	Karol Klich, c. k. wet., Kraków	Dr. Kazimierz Rutkowski, c. k. wet. Kraków
Tadeusz Peszyński, wł. d. Kobylany, p. Chorkówka August Jordan Stojowski, wł. d. Jaszczew, p. Jedlicze	August hr. Łoś, wł. d. Dukla Edgar Aulich, dz. d. Potok, p. Jedlicze	Adam Trzecieski, dz. d. Równe, p. loco Władysław hr. Bobrowski, wł. d. Długie, p. Jedlicze	Jan Wejda, dz. d. Cergowa, p. Dukla Alfred Irzykowski, wet. m. Krosno
Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerostawice, p. Łapanów	Aleksander Dydyński, wł. d. Słupie, p. Jodłownik	Jan Drożdż, Jodłownik, p. loco	Stanisław Śliwa, Mstów, p. Jodłownik

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
13. Mielec	26. Limanowa okręg południowy	Zygmunt Mars, wł. d. Sowlin, p. Limanowa	Dr. Edmund Wojtowicz, wł. d. Mordarka, p. Limanowa
	27. Czermin	Jan hr. Tarnowski, wł. d. Milin, p. Chorzelów	Feliks Kwiatkowski, wł. d. Lisówek, p. Borowa
	28. Mielec	j. w.	j. w.
14. Myślenice	29. Myślenice	Wincenty Schmidt, wł. d. Krzywaczka, p. Izdebnik	Stefan Konopka, wł. d. Głogoczów, p. Mogilany
15. Nisko	30. Nisko	Józef Komorowski, wł. d. Stany, p. Bojanów	
	31. Ulanów	j. w.	
16. Nowy Sącz	32. Nowy Sącz	Władysław Głębocki, wł. d. Zbyszyce, p. Tęgorze	Juliusz Aleksander, wł. d. Załubińce, p. Nowy Sącz
	33. Stary Sącz- Myszyna	Franciszek Kopa- czyński, wł. d. Ol- szany, p. Stary Sącz	Jan Wadowski, wł. real. Łącko
17. Nowy Targ	34. Czarny Dunajec	Andrzej Glosser- Kałuski, wł. d. Ro- kiciny, p. Chabówka	Dr. Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Chabówka
	35. Krościenko	j. w.	j. w.
	36. Nowy Targ	j. w.	j. w.
18. Pilzno	37. Brzostek	Henryk Kaczorow- ski, wł. d. Prze- czyca, p. Brzostek	Antoni Wejda, wł. d. Parkosz, p. Pilzno

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Władysław Walter, wł. d. Świdnik, p. Łukowica	Jan Marszałkiewicz, wł. d. Stronie, p. Łukowica	Zygmunt Krzyszkowski, Świdnik, p. Łukowica	Kazimierz Mars, wł. dóbr
Aleksander hr. Romer, wł. d. Borowa, p. loco	Paweł Miłoś, wł. gr. Pławo, p. Borowa	Jan Artwiński, wł. d. Ostrówek, p. Gawłuszowice	Edward Jezierski, wł. d. Gliny małe, p. Borowa
Władysław Trzeciński, wł. d. Zdaków, p. Gawłuszowice	Ludwik Ulrich, wł. r. Malin, p. Chorzów	Mieczysław Artwiński, wł. d. Kłiszówka, p. Gawłuszowice	Józef Rydel, wł. d. Rżyska, p. Rzechów
Bolesław Targowski, wł. d. Tokarnia, p. Łętownia	Emil Schünke, urz. Wydz. pow. Myślenice	Józef Górkiwicz, wł. d. Toporzyska, p. Jordanów	Jan Zduń, wł. d. Raba wyżna, p. Chabówka
Jan Łabędzki, Ulanów, p. loco	Jan Gołębiowski, Rudnik, p. loco	Władysław Komorowski, wł. d. Bojanów, p. loco	Pawlik, Kamień, p. loco
	Antoni Brzuch, Ulanów, p. loco	Dr. Klemens Kostheim, wł. d. Zarzyce, p. Ulanów	Wronski, Ulanów
Stanisław Potoczek, wł. gr. Rdziostów, p. Nowy Sącz	Wilhelm Schmidt, Chełmiec niem., p. Nowy Sącz	Władysław Kłobukowski, wł. d. Gródek nad Dn., p. loco	Władysław Wielogłowski, wł. d. Tęgorze, p. loco
Tomasz Ciągło, wł. gr. Podegrodzie, p. loco	Jan Faron, wł. gr. Maszkowice, p. Łącko	Roman Reklewski, wł. d. Rogi, p. Stary Sącz	Czesław Czechowski, dz. d. Brzezna, p. Nowy Sącz
Wawrzyniec Ptasio, Nowy Targ	Michał Kapła, Czarny Dunajec	Jan Pietraszkiewicz, Nowy Targ	Franciszek Bidziński, leśn. Szlachtowa, p. Szczawnica
Zygmunt Dziewolski, wł. d. Krościenko, p. loco	Konstanty Dziewolski, wł. d. Grywałd, p. Krościenko	j. w.	j. w.
Wojciech Kamiński, Szaflary, p. Nowy Targ	Bartłomiej Rajski, Nowy Targ	j. w.	j. w.
Jan Krajewski, wł. gr. Błażkowa, p. Brzostek	Walenty Kolbusz, wł. gr. Bukowa, p. Brzostek	Ludwik Kollat, wł. d. Jodłowa, p. loco	Maciej Warzecha, wł. gr. Jodłowa, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
19. Ropczyce	38. Pilzno	j. w.	j. w.
	39. Dębica	Stanisław Osni- łowski, wł. d. Brze- ziny, p. Wielopole	Tadeusz Skołuba, wł. d. Lubzina, p. Ropczyce
	40. Ropczyce	j. w.	j. w.
20. Rzeszów	41. Głogów-Rzeszów	Aleksander Damb- ski, wł. d. Nosówka, p. Rzeszów	Kazimierz Jędrze- jowicz, wł. d. Hyżne, p. loco
	42. Strzyżów-Tyczyn	j. w.	j. w.
21. Tarnobrzeg	43. Rozwadów	Zbigniew Horodyn- ski, wł. d. Zbyd- niów, p. loco	ks. Jan Jakiel, Rozwadów
	44. Tarnobrzeg	j. w.	Gustaw Gawecki, rz. d. Dzików, p. Tarnobrzeg
22. Tarnów	45. Tarnów	Władysław Wod- czyński, dzier. d. Skrzyszów, p. Tarnów	Karol Berke, wł. d. Karwodrza, p. Tu- chów
	46. Tuchów	j. w.	j. w.
23. Wadowice	47. Andrychów-Kal- warya	Karol Hosz, wł. d. Witanowice, p. Wadowice	Stanisław Kunacho- wicz, dz. d. Rado- cza, p. Wadowice
	48. Wadowice-Zator	j. w.	j. w.
24. Wieliczka	49. Dobczyce	Adam Fink, wł. d. Komorniki, p. Wi- śniowa	Kazimierz Bzowski, wł. d. Żerosławice, p. Łapanów.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Ignacy Suski, rz. d. Przerzyty- bór, p. Zassów	Juliusz Bahr, wł. d. Róža, p. Zassów	Mikołaj hr. Rey, wł. d. Przybyło- wice, p. Czarna	Kazimierz Czerwiec, wł. d. Róža, p. Zassów
Julian Bielański, wł. d. Straszę- cin, p. Dębica	Bronisław Szwan- towski, wł. d. Niedźwiada, p. Ropeczyce	Karol Hruby, dz. d. Pystynia, p. Dębica	Kwieciński, dz. d. Gawrzyłowa, p. Dę- bica
Kazimierz Jan- kowski, dz. d. Brzyzno, p. Rop- czyce	Czerny, rz. d. Góra ropeczycka, p. Sę- dziszów	Józef Szczepanik, nauczyciel w Sę- dziszowie	Józef Gąsior, Brze- ziny, p. Wielopole
Jan Mazarak, i, rz. d. Głogów, p. loco Stanisław Dy- dyński, wł. d. Godowa, p. Strzyżów	Antoni Smagała, wł. gr. Trzciana, p. loco Kazimierz Sławiński, rz. d. Błazowa, p. loco	Dr. Stanisław Dąmb- ski, wł. d. Rudna wielka, p. Rzeszów Władysław Wojna- rowski, właśc. d. Żarnowa, p. Strzy- żów	Władysław Stasi- niewicz, rz. d. Ty- czyn Tadeusz Jabłoński, wł. d. Baryczka, p. Niebylec
Jan Mączka, wł. gr. Zaleszany, p. Zbydniów	Teofil Grzesiak, prz. obsz. dwors. Zbydniów, p. loco	Henryk Dolański, wł. d. Grębów, p. loco	Władysław Nowa- kowski, Grębów
Władysław Gry- glewski, poczt- mistrz, Tarno- brzeg	Wojciech Wiązek, wł. gr. Machów, p. Tarnobrzeg	Kaliciński, rz. d. Wymysłów, p. Tar- nobrzeg	Tomaszewski, Mie- chocin, p. Tarno- brzeg
Leopold Dietl, wł. d. Rzuchowa, p. loco	Jan Szymczak, n. gm. Poręba radlna, p. Tarnów	Dominik Kwiatkow- ski, rz. d. Niedo- mice, p. Żabno	Bronisław Ząbecki, rz. d. Rzędzin, p. Tarnów
Bolesław Ros- sowski, wł. d. Bistuszowa, p. Ryglice	Stanisław Florek, n. gm. Gromnik, p. loco	Karol Herliczka, wł. d. Kowalowa dolna, p. Ryglice	Dr. Włodzimierz Krzeczunowicz, wł. d. Janowice, p. loco
ks. Andrzej Bo- bek, Klecza, p. Wadowice Józef Sala, wł. gr. Głębowice, p. Andrychów	Antoni Styła, wł. gr. Choczni, p. Wadowice Jan Świerguła, wł. gr. Laskowa, p. Zator	Franciszek Dziobek, dz. d. Zygodowice, p. Wadowice Jerzy Gonscher, Rudce, p. Zator	Rudolf Fuchs, dz. d. Jastrzębia, p. Lanckorona Stanisław Szczer- bowski, Przybradz, p. Wadowice
Władysław Ja- kubowicz, wł. d. Zarębki, p. Dobczyce	Jan Stasiak, wł. r. Falkowice, p. Gdów	Stefan Kałuski, wł. d. Zegartowice, p. Dobczyce	Aleksander Skrzyń- ski, wł. d. Wolica, p. Wiśniowa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
25. Żywiec	50. Wieliczka	Alojzy Meyer, wł. d. Lubostronia, p. Kobierzyn	Feliks Sandoz, wł. d. Soboniowice, p. Wieliczka
	51. Żywiec	Adolf Klapsia, nacz. dóbr Żywiec	Józef Studencki, wł. real., Żywiec

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Stanisław Konopka, wł. d. Mogilany, p. loco	Antoni Góra, wł. gr. Gołkowice, p. Wieliczka	Józef Śliwicki, wł. d. Kosocice, p. Wieliczka	Kazimierz Czarnomski, dz. d. Chora-gwica, p. Wie-liczka
Ludwik Dubowski, wł. realn. Żywiec	Jan Szwed, wł. r. Pepel mała, p. loco	Maksymilian Budiner, rz. d. Lipów, p. Żywiec	Tomasz Białka, wł. realn., Żywiec

II. W okręgu c. k. Towarzystwa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
1. Bóbrka	1. Bóbrka	Włodzimierz Czajkowski, wł. d. Pietniczany, pocz. Bóbrka	Stanisław Zwolski, wł. d. Bryńce, p. Wybranówka
	2. Chodorów	Władysław Niwicki, wł. d. Bortniki, p. loco.	Wiktor Korzenny, dz. d. Brzozdowce, p. loco
2. Bohorodeczany	3. Bohorodeczany	Józef Szeliński, wł. d. Bohorodeczany, p. loco	ks. Karol Szczepański, Bohorodeczany
	4. Sołotwina	Karol Grögler, rz. d. Sołotwina, p. loco	ks. Stefan Komarzyński, Łysiec, p. loco
3. Borszczów	5. Borszczów	Kazimierz Rudnicki, dz. d. Wysuczka, p. Borszczów	Edmund Dzierzko, wł. d. Wierchniakowce, p. Borszczów
	6. Mielnica	Karol Henisz, wł. d. Kudryńce, p. loco	Bronisław Śniadowski, dz. d. Okopy, p. Kozaczówka
4. Brody	7. Brody	Szczęśny Niemezewski, sekr. R. p. Brody	ks. Józef Cegielski Hołoskowice, p. Brody
	8. Łopatyn	Zdzisław Eder, dz. d. Stołpin, p. Toporów	ks. Julian Mandyczewski, Brody
	9. Załóżce	Rafał Hirsch, rz. d. Załóżce	Józef Wasilewski, rz. d. Milno, p. loco
5. Brzeżany	10. Brzeżany	Wincenty Podlewski, dz. d. Pisarówka, p. Dunajów	Tomasz Marmorosz, dz. d. Olesin, p. Kozowa
	11. Kozowa	Edward Krzyżanowski, dz. d. Ułanicha, p. Kozowa	Franciszek Miliński, wł. d. Medowa, p. Kozowa

gospodarskiego galicyjskiego.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Adam Ożarowski, rz. d. Strzałki, p. Bóbrka	Henryk Czajkowski, wł. d. Bóbrka, p. loco	Ignacy Smalawski, rz. d. Stare Sioło, p. loco	Franciszek Kamiński, dz. d. Chlebo- wice, p. loco
Tadeusz Link, rz. d. Chodorów, p. loco	Czesław Trzecieski, dz. d. Żyrawa, p. Chodorów	Stanisław Smala- wski, dz. d. Ale- ksandrya ad Po- dniestrzany	Apolinary Krymski, rz. d. Laszki dolne, p. Borynicze
Dr. Michał Fe- rensiewicz, lek. okr. Bohorod- czany	Jędrzej Wołoszczuk, nacz. g. Bohorod- czany	Antoni Pekło, rz. d. Bohorodczany	Aleksander Wessel, wł. d. Wołosowa
ks. Grzegorz Procyk, Mana- sterczany, p. So- łotwina	Jerzy Adam, wł. gr. Manasterczany, p. Sołotwina	Jan Sękowski, wł. d. Zuraki, p. So- łotwina	ks. Jan Hordyński, Żuraki, p. Soło- twina
Józef Koziero- wski, Skała	Antoni Fastnacht, rz. d. Bileze złote, p. loco	Stanisław Gromni- cki, wł. d. Oleksiń- ce, p. Bileze	Henryk Dłuski, dz. d. Łanowce, p. Jezierzany
Mieczysław hr. Borkowski, wł. d. Mielnica, p. loco	ks. kanonik Smo- czyński, Germa- kówka, p. loco	Szeliski, Mielnica	Zygmunt Kościsz- ewski, rz. d. Bileze złote, p. loco
Adam Krajewski, wł. d. Czechy, p. Zabłotce	ks. Jan Mryglodo- wicz, Ditkowce, p. Założce	Bolesław Rotter, wł. d. Suchodoły, p. Brody	Władysław Gnie- wosz, wł. d. Kąty, p. Ożydów
Tadeusz Wyso- cki, wł. d. Uwin, p. loco	Tadeusz Karnie- wski, wł. d. Zawid- cze, p. Łopatyn	Stanisław hr. Sokol- nicki, wł. d. Opłu- cko, p. Ohładów	ks. kanonik Kubi- stał, Łopatyn
ks. Teodozy Efi- nowicz, Popow- ce, p. Podka- mien	ks. Roman Lander, Założce nowe	Włodzimierz Biliń- ski, c. k. wetery- narz, Brody	Wincenty Sokulski, dz. d. Kruchów, p. Nuszcze
Stanisław Świ- ciński, wł. real. Hinowice, p. Brzeżany	Wacław Traczewski, rz. d. Kurzany, p. loco	Bronisław Wolfarth, wł. d. Kurzany, p. loco	Władysław Janko- wski, wł. d. Roso- chowaciec, p. Sło- boda
Longin Łoboz, dz. d. Taurów, p. Kozłów	Tomasz Marmoross, dz. d. Olesin, p. Kozowa	Kazimierz Tracze- wski, dz. d. Hino- wice, p. Brzeżany	Józef Tyszkowski, dz. d. Kozówka, p. Kozowa

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
6. Brzozów	12. Brzozów	Mieczysław Urbański, wł. d. Haczów, p. loco	Stanisław Dydyński, wł. d. Ulucz, p. loco
	13. Dynów	Zdzisław Madeyski, wł. d. Jabłonica rusk., p. Niewistka	Stefan Trzecieski, wł. d. Dynów
7. Buczacz	14. Buczacz	Marceli Bogdanowicz, wł. d. Woziłów, p. Potok zł.	Franciszek Kunaszowski, rz. d. Łuka, p. Uście zielone
	15. Monasterzyska	Kajetan Abgarowicz, dz. d. Dubienko, p. Monasterzyska	Michał Łucki, wł. d. Łuka, p. Uście zielone
	16. Potok złoty	Mieczysław Potocki, wł. d. Rukomysz, p. Buczacz	Władysław Czajkowski, dz. d. Sokulec, p. Potok zł.
8. Cieszanów	17. Cieszanów	Julian kniaź Puzyna, wł. d. Narol	Zdzisław br. Brunicki, wł. d. Lubliniec, p. Cieszanów
	18. Lubaczów	Władysław ks. Sapięha, wł. d. Oleczyce	Władysław br. Brunicki, wł. d. Krowica hołodowska, p. Krowica
9. Czortków	19. Czortków	Dr. Stanisław Rudrof, wł. d. Szwałkowce, p. Probózna	Tadeusz Szeliga Potocki, wł. d. Uhryn, p. Czortków
10. Dobromil	20. Bircza	Józef Nowosielecki, wł. d. Wojtkowa, p. loco	Bronisław Nowosielecki, wł. d. Grąziowa, p. Wojtkowa
	21. Dobromil	Paweł Tyszkowski, wł. d. Huwniki, p. Rybotycze	Julian Terlecki, wł. d. Przedzielnica, p. Niżankowice
11. Dolina	22. Bolechów	Józef Petri, rz. d. Bolechów	Juliusz Wanke, wł. młyna, Bolechów
	23. Dolina	ks. Józef Łopatynski, Dolina	Michał Misiewicz, z. burmistrza, Dolina
	24. Rożniatów	Adolf Waligórski, wł. d. Swaryczów, p. Rożniatów	Romuald Bauman, rz. d. Rożniatów

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Franciszek Gedel, wł. d. Wydrna dolna, p. Dydnia	Romuald Sękowski, wł. d. Wydrna gór. p. Dydnia	Tadeusz Cybulski, wł. d. Humniska, p. Brzozów	Kazimierz Jadowski, wł. d. Buków, p. Jasionów
Teodor Jüngst, wł. d. Igioza, p. Dynów	Włodzimierz Dwernecki, wł. d. Temeszów, p. Dydnia	Dr. Ferdynand Benoni, Dynów	Paweł Korabiowski, wł. gr. Bachórz, p. Dynów
Ludwik Radzikowski, rz. d. Rzepińce, p. Buczac	Franciszek Piórecki, rz. d. Nowosiółka, p. Jazłowiec	Franciszek Horodyski, wł. d. Trybuchowce, p. Buczac	Baltazar Kozik, Medwedowce, p. Buczac
Ludwik Abgarowicz	Michał Łucki	Władysław Drzewiecki	Bronisław Czajkowski, wł. d. Kowalówka, p. Monasterzyska
Rudolf Lubieniecki, dz. d. Sokółów, p. Potok zł.	Jan Półchłopek, rz. d. Leszczańce, p. Buczac	Leon Kobylański	Ludwik Antler, wł. d. Soroki, p. Buczac
Ludwik br. Wattmann, wł. d. Ruda różaniecka, p. Dolina	Adolf Kosturkiewicz, dz. d. Folwarki Cieszanowskie	ks. Teofil Skobielski, Żuków, p. Cieszanów	Ignacy Zboril, wł. d. Łukawica, p. Narol
Mieczysław Zabłocki, dz. d. Hamernia, p. Nowa Grobla	Mieczysław Mikołajewicz, wł. d. Majdan, p. Wielkie Oczy	Leon Moszyński, rz. d. Lubaczów	Franciszek Mączka, dz. d. Oleszyce stare
Adam Noël, dz. d. Sosolówka, p. Ułaskowce	Stefan Komornicki, dz. d. Rossochacz, p. Jagielnica	Tadeusz Noël, dz. d. Sosolówka, p. Ułaskowce	ks. Jan Czmola, Ułaskowce
Antoni Morelowski, wł. d.	Floryan Kozłowski, wł. d. Lipa, p. loco	Zygmunt Kapiszewski, dz. d. Rybotyce, p. loco	Dr. Bronisław Trybalski, wł. d. Leszczów g., p. Bircza
Władysław Młodkowski, wł. d. Truszowice, p. Niżankowice	Aleksander Pragłowski, wł. d. Komarowice, poczta Nowe miasto	Zygmunt Dobrzyński, wł. d. Nowe Miasto, p. loco	Piotr Geisler, wł. r. Dobromil
Leon Bielecki, c. k. leśniczy, Kalna, p. Dolina	ks. Teofil Górnikiewicz, Hoszów, p. Bolechów	Karol Okornicki, sekr. Magistratu Bolechów	Mściśław Zakrzewski, wł. d. Czołhany, p. Bolechów
ks. Hipolit Zarembo, Dolina	Józef Nowak, Dolina	Tauchim Hammermann, c. k. wet. Dolina	Wilhelm Chrz, zarz. lasów Rachiń
Jerzy Petri, Perehińsko	Teodor Prokopów, Jasienowice, p. Rożniatów	Sylwester Hołubowski, wł. d. Perehińsko	Franciszek Janowski, wł. d. Rożniatów

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
12. Drohobycz	25. Drohobycz	Leonard Wiśniewski, wł. d. Drohobycz	ks. Julian Humiecki, Delawa, p. Drohobycz
	26. Medenice	Zdzisław Krynicki, wł. d. Krynica, p. Medenice	Juliusz Frey, dz. d. Opary, p. Medenice
	27. Podburz	Antoni Anderka, zarz. d. Podbuż	Karol Hawranek, leśniczy, Podbuż
13. Gródek	28. Gródek	Franciszek Bobowski, agent Tow. Ubezp., Gródek	Henryk Mroczkowski, rz. d. Dobrostany, p. Biała Góra
	29. Janów	Franciszek Stanek, wł. d. Wiszenka, p. Magierów	Józef Weigel-Millet, wł. d. Żorniska, p. Domażyr
14. Horodenka	30. Horodenka	Jakób br. Romaszkan, wł. d. Horodenka, p. loco	Kajetan Passakas, wł. d. Kolarki, p. Horodenka
	31. Obertyn	Antoni Theodorowicz, wł. d. Żuków, p. Obertyn	Franciszek Kunz, wł. d. Hawrylak, p. Obertyn
15. Husiatyn	32. Husiatyn	ks. Kazimierz Głowiński, Chorostków	Leon Horodyski, wł. d. Tłustenie, p. Probużne
	33. Kopeczyńce	Władysław Bogucki, wł. d. Kociubińczyki, p. Kopeczyńce	Zdzisław Smalawski, Kopczyńce
16. Jarosław	34. Jarosław - Pruchnik	Adam Terlecki, wł. d. Ożańsk, p. Jarosław	Bolesław Jasiński, rz. d. Węgierka, p. Pruchnik
	35. Radymno	Stanisław Kisielewski, dz. d. Radymno	ks. W. Szmyt, Kaszyce, p. Kosienice
	36. Sieniawa	Witołd ks. Czartoryski, wł. d. Pełkinie, p. loco	Aleksander Ostrowski, Adamówka, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy Członków
Jan Kiszko, n. gm.	Tadeusz Kocko, nacz. gm.	Mieczysław Truszkowski. wł. r. Drohobycz	Michał Pożakowski, wł. gr. Stebnik, p. Truskawiec
Henryk Feuer- eisel, rz. d. Wróblowice, p. Medenice	Ryszard Schiller, dz. d. Lipowiec, p. Drohobycz	ks. Michał Baczyński, Rabczyce, p. Medenice	Jan Krawców, wł. real., Wróblowice, p. Medenice
Mieczysław Truszkowski, wł. r., Drohobycz	Hryń Łuciów, wł. r. Podbuż	ks. Antoni Węgrzynowicz, Smolna, p. Podbuż	Szczepan Kulczycki, wł. gr., Podmanasterek, p. Podbuż
Jan Kinze, dz. d. Zuszyce, p. Mszana	Jan Marciniszyn, n. gm., Czerlany, p. loco	Julian Obmiński, dz. d. Bartatów, p. loco	Jan Jackowski, n. gm. Wołeczuchy, p. Rodatyce
Józef Weigel-Milleret, wł. d. Żorniska, p. Janów	Gracyan Radomski, wł. d. Jamelna, p. Janów	Edward Kopecki, wł. d. Rokitno, p. Brzuchowice	Franciszek Łoziński, wł. d. Jańska, p. Janów
Tytus Zulauf, Horodenka	Leszek Cieński, wł. d. Okno, p. Horodenka	Jan Wielowiejski, wł. d. Olejowa, p. Horodenka	Kazimierz Przebysławski, wł. d. Uniż, p. Czernelica
Ignacy Theodorowicz, Tyszkowce	Albin Kunz, wł. d. Podwerbce, pocz. Niewiska	Jerzy Gieszkowski, dz. d. Obertyn, p. loco	Józef Jakubowicz, wł. d. Soroki, p. Gwoździec
ks. Włodzimierz Koziarowski, Horodnica	ks. Mikołaj Temnicki, Szydłowiec, p. Husiatyn	Jerzy Horodyski, wł. d.	Dr. Kazimierz Paygert., wł. d. Sidorów, p. Husiatyn
Michał Müller, dz. d. Zielony Kąt, p. Kociubińce	Kazimierz Cieński, dz. d. Uwista, p. Chorostków	Kazimierz Horodyski, wł. d. Krogulec, p. Wasylkowce	Adolf Cieński, dz. d. Ludwipol, p. Horodnica
Michał Socha, wł. gr. Zarzece, p. loco	Antoni Sobień, wł. gr. Munina, pocz. Jarosław	Włodzimierz Słoniewski, rz. d. Pa- włosiów, p. Jarosław	Aleksander Osso- liński, Jarosław
Witold Kotkowski, wł. d. Dobkowice, p. Radymno	Fryderyk Pokorny, wł. d. Lutków, p. Radymno	Ludwik Borowski, dz. d. Laszki, p. Bobrówka	Marcin Popkiewicz, Radymno
Michał Wołczasty, nacz. gm. Cieplice, p. Sieniawa	Stanisław Naspiński, nacz. gm. Wiązownica, pocz. loco	Ludwik Łysakowski, Sieniawa	Władysław Merczyński, Piwoda, p. Wiązownica

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
17. Jaworów	37. Jaworów	Jan hr. Szeptycki, wł. d. Przyłbice, p. Mużyłowice	Seweryn Frank, wł. d. Semerówka, p. Jaworów
	38. Krakowiec	Stanisław br. Hagen, wł. d. Wielkie Oczy, p. loco	Bolesław Orzechowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowiec
18. Kałusz	39. Kałusz	Stanisław Komornicki, wł. d. Zawadka, p. Kałusz	ks. Józef Szeligiewicz, Kałusz
	40. Wojniłów	Witołd Postruski, wł. d. Seredna, p. Wojniłów	Jan Kunaszowski, wł. d. Perekosy, p. Wojniłów
19. Kamionka Str.	41. Busk	Adam Thulie, wł. d. Rzepniów, p. Milatyn n.	Maryan Bogdanowicz, rz. d. Busk
	42. Kamionka Str.	Kazimierz Bartmański, wł. d. Spas, p. Kamionka	Maciej Bardecki, rz. d. Tadanie, p. Kamionka
	43. Radziechów	Tytus Korytyński, wł. d. Niestanice, p. Chołojów	Roman Ujejski, wł. d. Pawłów, pocz. Chołojów
20. Kołomyja	44. Gwoździec	Leon książ Puzyna, wł. d. Gwoździec	Kajetan Agopsowicz, wł. d. Trofanówka, p. Gwoździec
	45. Kołomyja	Roman książ Puzyna, wł. d. Pładyki, p. Kołomyja	Kazimierz Agopsowicz, wł. d. Chomiakówka, poczta Gwoździec
	46. Peczeniżyn	Jan Kleski, wł. d. Wierbiąż, p. Kołomyja	Stanisław Jasiński, wł. d. Zahajpole, p. Matyjowce
21. Kossów	47. Kossów	Stanisław Bursa, wł. apteki, Kosów	ks. Jan Rogożyński, Szeszory, p. Pistyń
	48. Kutry - Żabie	Władysław Poluszyński, rz. d. Pistyń, p. loco	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kosów
22. Lisko	49. Baligród	Zygmunt Madeyski, wł. d. Nowosiółka bal., p. Lisko	ks. Cyprian Jasieniecki, Stężnica, p. Baligród

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Henryk Karczewski, wł. d. Morańce, p. Krakowiec Adam Łucki, wł. d. Sarny, p. Krakowiec	Franciszek hr. Colonna-Czosnowski, wł. d. Rogóźno, p. Jaworów Piotr Fartuch, wł. gr., Krakowiec	Jan br. Konopka, wł. d. Szkło, p. loco Kazimierz hr. Łubieński, wł. d. Krakowiec	Aleksander Weisman-Zawidowski, wł. d. Starzyska, p. Szkło Ludomił Morawski, wł. d. Hruszów, p. loco
Ignacy Przestalski, sekr. Rady pow. Kałusz	Dr. Adolf Wurst, lekarz, Kałusz	Kazimierz Rojowski, wł. d. Humenów, p. Wojniłów	Konstanty Czarowski, wł. d. Niegowice, pocz. Wierzchnia
Henryk Mierzeński, wł. d. Dubowice, poczta Wojniłów	Bronisław Barzykowski, dz. d. Siółko, p. Wojniłów	Feliks Scazekhina, wł. d. Przewoździec, p. Wojniłów	Hieronim Noskiewicz, wł. d. Dołżka, p. Wojniłów
ks. Wiktor Haruch, Grabowa, p. loco Dymitr Wanio, wł. r., Kamionka	ks. Dorosz, Rakobuty, p. Busk Jan Lewicki, wł. real., Kamionka	ks. kan. Aktyl, Busk Dr. Juliusz Czerkowski, wł. d. Dziezdziłów, p. Jaryczów n.	Gretschel, Grabowa, p. loco ks. kanonik Ziemiański, Kamionka
ks. Izydor Dawidowicz, Radziechów	ks. Świstun, Peratyń, p. Radziechów	ks. kanonik Skalski, Radziechów	Jan Gelański, wł. gr. Pawłów, pocz. Cholejów
Roman kniaź Puzyna (jun.), wł. d. Piadyki, p. Kołomyja Kazimierz Kobylański, wł. d. Winogród, p. Gwoździec Jakób Kosiba, lust. d., Jabłonów, p. loco	Jan Kosiba, Jabłonów, p. loco Leon kniaź Puzyna, wł. d. Gwoździec Maksym Fediuk, Sopów, p. Kołomyja	Stanisław Łążyński, wł. d. Załucze, p. Matyjowce Antoni Strzelbicki, wł. d. Wołowa, p. Matyjowce ks. Charzewski, Sopów, p. Kołomyja	Artur Krzysztofiwicz, wł. d. Kornicz, p. Kołomyja Mikołaj Mełnyczuk, wł. r. Piadyki, p. Kołomyja Nykołaj Hajowy, wł. gr. Wierbiaż, p. Kołomyja
Albin Staszyński, oficyał W. p. Kosów ks. Teodor Lisiewicz, Stare Kuty	Aifred Mitsowits, wł. r. Hryniowa, p. Dołhopole Stanisław Bursa, wł. apteki, Kosów	Zygmunt Gawłowski, sekr. W. p. Kosów ks. Jakób Moszoro, Kuty	Franciszek Feuer, Hryniawa, poczta Uścieryki Julian Kozakiewicz, Kosów
Wiktor Kościński, wł. d. Żerdenka, p. Hoczew	Jan Wilczyński, wł. d. Buk, p. Cisna	Bolesław Zatorski, wł. d. Orelec, p. Olszanica	Jan Zatorski, wł. d. Myczków, p. Solina

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
23. Lwów	50. Lisko	Wiktor Żurowski, wł. d. Myczków, p. Lisko	Julian Mickiewicz, wł. d. Zawadka, p. Tyrawa wołoska
	51. Lutowiska	Ludwik Baldwin Ramułt. wł. d. Dwernik, p. Luto- wiska	ks. Mikołaj Buła, Dwernik, p. Luto- wiska
	52. Ustrzyki	Emil Leszczyński, wł. d. Lisko	Floryan Michalski, wł. d. Jadowe, p. Ustrzyki dolne
	53. Lwów	Adolf Wiesiołowski, wł. d. Lwów	Dr. Józef Szpilman, rektor Akademii weter., Lwów
	54. Winniki	Witołd Traczewski, naucz. roln., Lwów	Antoni Romański, zarządca lasów, Winniki
24. Łańcut	55. Szczercz	ks. Michał Jackie- wicz, Chruśno stare, p. Brodki	Józef Capiński, rz. d. Podsadki, p. Nawarya
	56. Łańcut - Prze- worsk	Karol Madeyski, rz. d. Łańcut	Władysław Nesto- rowicz, Przeworsk
	57. Leżajsk	ks. Aleksy Iwasió- wka, Dębno, p. Leżajsk	Julian Chrzanowski, leśniczy, Ruda, p. Sarzyna
25. Mościska	58. Mościska	Dyonizy Pogłodo- wski, wł. d. Sud- kowice, p. Kruk- nice	Karol hr. Drohojo- wski, wł. d. Tuł- kowice, p. Kruk- nice
	59. Sądowa Wisznia	Bolesław Śmiało- wski, wł. d. Sto- jańce, p. Choro- śnica	Bolesław Gurski, wł. d. Dąbrowa, p. Sądowa Wisznia
26. Nadwórna	60. Nadwórna	Ludwik Abgarowicz, wł. d. Kamienna, p. Cucylów	ks. Józef Kuczyński, Paryszcze, p. Na- dwórna.

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Konstanty Hołyński, wł. d. Brelików, p. Ropienka	Józef Bielak, wł. r. Lisko	Władysław Bal, wł. d. Rudeńka, pocz. Olszanica	Tadeusz Łepkowski, wł. d. Czaszyn, p. Zagórz
Stanisław Michałowski, dz. d. Dwnernik. p. loco	Wojciech Raszowski, agent Tow. Ubezp. Lutowiska	Karol hr. Starzeński, wł. d. Bereska p. Hoczew	Jan Gayer, dz. d. Chrewt, p. loco
Adam Ziętarski, wł. d. Rabe, p. Ustrzyki dolne	Kazimierz hr. Russocki, wł. d. Ustyanowa, pocz. Ustrzyki dolne	Józef Nanowski, wł. d. Ustrzyki dolne, p. loco	Konstanty Hołyński, wł. d. Brelikowa, p. Ropienka
Kazimierz Pańkowski, prof. szk. roln., Du-blany	Józef Kubicki, wet. m., Lwów	Ignacy Papara, dz. d. Stroniatyn, p. Podliski małe	Józef Śniadowski, wł. d. Borki ja-nowskie, p. Brzu-chowice
Adam br. Ho-roch, wł. d. Winniczki, p. Winniki	Dmytro Kiernoha, n. g. Podbereże, p. Winniki	Aleksander Strzelecki, wł. d. Kuki-zów, p. Jaryczów	Władysław Ciągło, p. Ob. d. Biłka szlachec., p. Gaje
Dawid Abrahama-mowicz, wł. d. Siemianiówka, p. Szczerec	Leopold Kühner, n. g. Chruśno no-we, p. Szczerec	Filip Simon, n. gm. Szczerec	Jan Maksymowicz, n. g. Piaski, p. Szczerec
Zygmunt Łasto-wiecki, wł. d. Lipnik, p. Kań-czuga	Antoni Trojnar	Henryk Sawicki, nadleś., Przeworsk	Tadeusz Śmiało-wski, rz. d. Kań-czuga
Franciszek Ber, kontr. lasów, Leżajsk	Roman Kilarski, rz. d. Wierzawice, p. Leżajsk	ks. kanonik Świer-czyński, Grodzisko	Jan Zawilski, wł. r. Leżajsk
Bolesław Orze-chowicz, wł. d. Kalników, p. Krakowiec	Mieczysław Wy-szyński, rz. d. Rudniki, p. Mości-ska	Aleksander Misią-giewicz, wł. d. Czyżowice, p. Mo-ściiska	Stefan Nanowski, wł. d. Koniuszki nanowskie, poczta Mościska
Karol Mochna-cki, wł. d. Doł-homościska, p. Sądowa Wisznia	Stanisław Bzowski, rz. d. Sądowa Wi-sznia, p. loco	Klemens Majewski, rz. d. Dydiatycze, p. Sądowa Wisznia	Emil Ulm, wł. d. Zarzecze, p. Cho-rośnica
ks. Antoni Mojse-owicz, Pniów, p. Nadwórna	Antoni Sym, zarząd. l. Mikuliczyn	Grzegorz Głuchow-ski, wł. d. Kamien-na, p. Cucylów	Michał Szaszkiewicz, wł. gr. Bedna-rówka, p. Ottynia

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
27. Podhajce	61. Podhajce	Edwin Hohendorf, wł. d. Horożanka, p. loco	Ignacy Romanowski, wł. d. Horożanka, p. loco.
	62. Wiśniowczyk	Józef Krzysztofiwicz, wł. d. Mądzełówka, p. Podhajce	Józef Strutyński, wł. d. Mogiłki, p. Słoboda.
28. Przemyśl	63. Dubiecko	Bolesław Jocz, wł. d. Krzywca, p. loco.	Ignacy hr. Krasicki, wł. d. Bachórzec, p. Dubiecko.
	64. Krasieczyn	Adam Dębicki, dz. d. Wapowce, p. Przemyśl.	Antoni Miazga, nadleś., Brylińce, p. Olaszany.
	65. Medyka	Mieczysław Romanowski, dz. d. Medyka, p. loco.	Emil Wasilkowski, dz. d. Pleszowice, p. Hussaków.
	66. Niżankowice	Włodzimierz Junga, wł. d. Hruszatyce, p. Nowemiasto.	Stanisław Narzym-ski, rz. d. Mirzy-niec
	67. Przemyśl	Mikołaj Drużbacki, wł. d. Przemyśl.	Mieczysław Popiel, wł. d. Kazanów, p. Przemyśl
	68. Wyszatyce	Adolf Ebenberger, dz. d. Małkowce, p. Żurawica.	ks. Szymon Bałaban, Kosienica, p. loco
29. Przemyślany	69. Gliniany	Adam Treter, wł. d. Laszki kr., p. Gliniany.	August Goławski, wł. d. Kurowice, p. loco
	70. Przemyślany	Władysław Czerkawski, wł. d. Meryszczów, p. Przemyślany	Zygmunt Wiszniewski, dz. d. Ciemieryńce, p. Dunajów
30. Rawa	71. Niemirów	Karol Kruzenstern, wł. d. Niemirów, p. loco.	Feliks Biliński, wł. d. Huta obedyńska, p. Potylicz
	72. Rawa	Jan Sołowij, dz. d. Kamionka wołoska, p. Dobrosin.	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Napoleon Gołaszewski, wł. d. Toustobaby, p. Horożana	Władysław Gołębski, wł. d. Sławętyń, p. Lipica dolna	Juliusz Gołębski, wł. d. Sławętyń, p. Lipica dolna	Kazimierz Gołębski, wł. d. Szumlany wiel., p. Bybło
Stanisław Bogelemowicz, wł. d. Hajworonka, p. Wiśniowczyk	Stanisław Perekladowski, rz. d. Sosnów	Ludwik Aksentowicz, wł. d. Ceniów, p. Kozowa	Józef Krasucki, Li-tiatyn, p. loco
Józef Jaruzelski, wł. d. Babice, p. loco	Mieczysław Darowski, wł. d. Jskań, p. Dubiecko	ks. Józef Karpiński, Babice	Gabryel Załęski, wł. d. Jskań, p. Dubiecko
Zygmunt Sroczyński, dz. d. Władysławów, p. Krasiczyn	Teodor Kozarski, dz. d. Kupna, p. Krzywce	Karol Janecki, rz. d. Krasiczyn	Mizerski, kasyer, Krasiczyn
Franciszek Gizowski, wł. d. Stubienko, p. Radymno	Mikołaj Oleszko, wł. gr. Poździacz, p. Medyka	ks. Władysław Głowacki, Medyka	Ferdynand Cechak, kasyer, Medyka
Franciszek Prokopowicz, wł. d. Bybło, p. Niżankowce	Józef Stankiewicz, dz. d. Drozdowice, p. Miżyniec	Alojzy Kostheim, dz. d. Zabłotce, p. Niżankowice	Tadeusz Studnicki
Kazimierz Zbyszewski, pełn. d. Rożubowice, p. Przemyśl	Jan Bielawski, wł. d. Nehrybka, p. Pikulice	Edward Woźniakowski, wł. d. Ostrów, p. Przemyśl	Feliks Drużbacki, wł. d. Prałkowce, p. Przemyśl
Julian Korypski, dz. d. Orzeczowce, p. Żurowica	ks. Tomasz Błahuta, Ujkowice, p. Przemyśl	Zygmunt Fiszer, dz. d. Żurawica, p. loco	Teodor Dmytrasz, wł. gr., Bolestraszyce, p. Żurawica
Stanisław Burli-ga, rz. d. Gliniany, p. loco	Zdzisław Joun-ga, Lipowce, p. Przemyślany	Edmund Madeyski, Przemyślany	Stanisław Kędzierski, wł. d. Meryszczów, p. Przemyślany
Stanisław Wybranowski, wł. d. Kimirz, p. Przemyślany	Floryan Stormke, wł. d. Lipowce, p. Przemyślany	Edmund Sander, wł. d. Jańczyn, p. loco	Zdzisław Yunga, Lipowce, p. Przemyślany
ks. Jerzy Żuk, Wróblaczyn, p. Niemirów	Franciszek Bielkowski, wł. d. Huta zielona, p. loco	Mieczysław Świątkiewicz, wł. d. Potylicz, p. loco	Wiktor Jordan, wł. d. Prusie, p. Werch-rata
Stanisław Boniecki, wł. d. Hołe, p. Kamionka-Lipnik	ks. Manasterski, Hołe, p. Kamionka-Lipnik	Stanisław Lewandowski, wł. d. Bełzec, p. loco	Albert Kaempfe, dz. d. Rzyeczki, p. Rawa r.

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
31. Rohatyn	73. Uhnów	Zygmunt Stasiniewicz, przeł. ob. dw. Wierzbica, p. Uhnów.	Józef Skólimowski, wł. d. Dyniska, p. Uhnów
	74. Rohatyn	Michał Tustanowski, wł. d. Podmichałowice, p. Żurów.	Antoni Gniewosz, wł. d. Załuże, p. Rohatyn
	75. Komarno	Feliks Barański, Kosszarki, p. Komarno.	Stanisław Bal, wł. d. Tuligłowy, p. Komarno
32. Rudki	76. Rudki	Albin Rayski, wł. d. Michalewice, p. Rudki.	Stefan Janko, wł. d. Hoszany, p. Rudki
	77. Łąka	Feliks Sozański, wł. d. Hordynia, p. Dublany-Kranzberg.	Michał Schuster, wł. r. Glinna, p. Łąka
	78. Sambor	Ludwik Balicki, wł. d. Wykoty, p. Sambor.	Wiktor Poteu, wł. d. Błażów, p. Czerchowa
33. Sanok	79. Bukowsko	Władysław Wiktor, wł. d. Sękowa wola, p. Bukowsko	Kazimierz Rodkiewicz, wł. d. Bukowsko, p. loco
	80. Rymanów	Kazimierz Wiktor, wł. d. Zarszyn, p. loco	Władysław Morawski, wł. d. Odrzechowa, p. Zarszyn
	81. Sanok	Wojciech Wasilewski, wł. d. Siemuszowa, p. Tyrawa wołoska	Stanisław Fihauser, wł. d. Niebieszczany, p. Sanok
35. Skałat	82. Grzymałów	Antoni hr. Koziebrodzki, wł. d. Poznanka, p. Sorocko	Edward Ćwierzewski, rz. d. Grzymałów
	83. Skałat	Władysław Bieniedzki, wł. d. Kozina, p. Kałaharówka	Stanisław Zawistowski, wł. d. Supranówka, p. Podwołuczyska

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
ks. Wiktor Mazikiewicz, Dyniska, p. Uhnów	ks. Jan Gissowski, Żurawki, p. Luby- cza	Mieczysław Wysocki, wł. d. Ostobuż, p. Uhnów	Bolesław Czerwiński, wł. d. Ulików, p. Uhnów
ks. Włodzimierz Czyrowski, Rohatyn	Andrzej Baran, wł. r. Demianów, p. Bursztyn	Abraham Weissberg, wet., Rohatyn	Ignacy Słobicki, wł. r. Podmichałowice, p. Żurów
Józef Trojan, rz. d. Chłopy, p. Komarno	Grzegorz Januszkiewicz, dyrek. las. Konarki, p. Komarno	Józef Gizowski, wł. d. Podwysokie, p. Mikołajów	Szczęsny Piechowski, Chłopy, p. Komarno
Władysław Olszański, rz. d. Nowosiółki goś., p. Rudki	Józef Jarzymowski, wł. d. Chłopczyce, p. Rudki	Mieczysław Lewicki, wł. d. Koniuszki, siem. p. Rudki	Stanisław Żurowski, rz. d. Podhajczyki, p. Rudki
Józef Bereżnicki, Tatary, p. Łęka	Piotr Lityński, wł. real., Bilina w., p. Łęka	Stefan hr. Komorowski, wł. d. Siekierczyce, p. Krancberg	Chromcewicz, rz. d. Bilińska, p. Krancberg
Karol Jędrzejowicz, wł. d. Humieniec, p. Tołszczów	Stanisław Stefanowski, wł. d. Uherce, p. Sambor	Dyonizy Nowakowski, Nadyby, p. Wojutyce	Bolesław Kuźniak, dz. d. Barań- czyce, p. Sambor
Adolf Poźniak, wł. d. Nowotaniec, p. loco	Teodor Kurc, wł. d. Morochów, p. Mokre	Włodzimierz Truskolaski, wł. d. Ku- laszne, p. loco	Michał Groblewski, wł. d. Szczawne p. loco
Józef hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Jan hr. Potocki, wł. d. Rymanów	Stanisław Ostaszewski, wł. d. Klimkówka, p. Rymanów	Jan Nowakowski, dz. d. Besko, p. loco
Kazimierz Jachimowski, wł. d. Markowce, p. Sanok	Juliusz Koźma, wł. d. Trepcza, p. Sanok	ks. Jan Malinowski, Niebieszczany	Adam Wiktor, wł. d. Załuż, p. loco
Kazimierz Zawistowski, wł. d. Stawki, p. Kałaharówka	Grzegorz Barącz, rz. d. Krzywe, p. Skałat	Roman Grocholski, wł. d. Rożyska, p. Tarnoruda	Jan Leszczyński, wł. d. Borki małe, p. Towste
Leon Fedorowicz, wł. d. Żerebki, p. Romanówka	Julian Łukasiewicz, rz. d. Skałat	Henryk Miączyński, sek. R. p. Skałat	Dziubkiewicz, rz. d. Skałat

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
36. Śniatyn	84. Śniatyn	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz, wł. d. Załucze, p. loco	Eugeniusz Krzysztofowicz, wł. d. Załucze, p. loco
	85. Zabłotów	Włodzimierz Zagórski, wł. d. Dżurów, p. Popielniki	Józef Dobek, wł. d. Borszczów, p. Zabłotów
37. Sokal	86. Bełz	Aleksander Hulimka, wł. d. Myców, p. Bełz	Stanisław Białoskórski, wł. d. Staje, p. Korczów
	87. Sokal	Wincenty Kruszewski, wł. d. Chorobrow, p. Sokal	Józef Żukiewicz, wł. d. Rojatyń, p. Sokal
38. Stanisławów	88. Halicz	Stanisław Pieniążek, dz. d. Meducha, p. Halicz	Jan Janko, dz. d. Załukiew, p. Halicz
	89. Stanisławów	Zdzisław Stojowski, wł. r., Stanisławów	Władysław Ząbecki, wł. d. Pobereże, p. Jezupol
39. Stary Sambor	90. Stary Sambor	Albert Knauer, wł. d. Smolnica, p. Stary Sambor	Władysław Skarżyński, wł. d. Stochynie, p. Chyrów
	91. Stara Sól	Alfred ks. Sułkowski, wł. d. Grodziska, p. Felsztyn	Józef Mściwujewski, wł. d. Koniów, p. Felsztyn
40. Stryj	92. Skole	Julian br. Brunicki, wł. d. Podhorce, p. Stryj	Józef Galiński, zarząd. lasów Smorze, p. loco
	93. Stryj	j. w.	Włodzimierz Barański, wł. d. Łukawica, p. Stryj
41. Tarnopol	94. Mikulińce	dr. Ludwik Brudziński, dz. d. Wola mazowiecka, p. Mikulińce	Aleksander Ujejski, wł. d. Denysów, p. loco
	95. Tarnopol	Ignacy Podlewski, wł. d. Czerniłów, p. Romanówka	Maryan Maniewski, wł. d. Bajkowce, p. Tarnopol
42. Tłumacz	96. Tłumacz	ks. Maryan Topolnicki, Tarnawa pol. p. Ottynia	Piotr Szczepański, wł. d. Okniany, p. Tłumacz

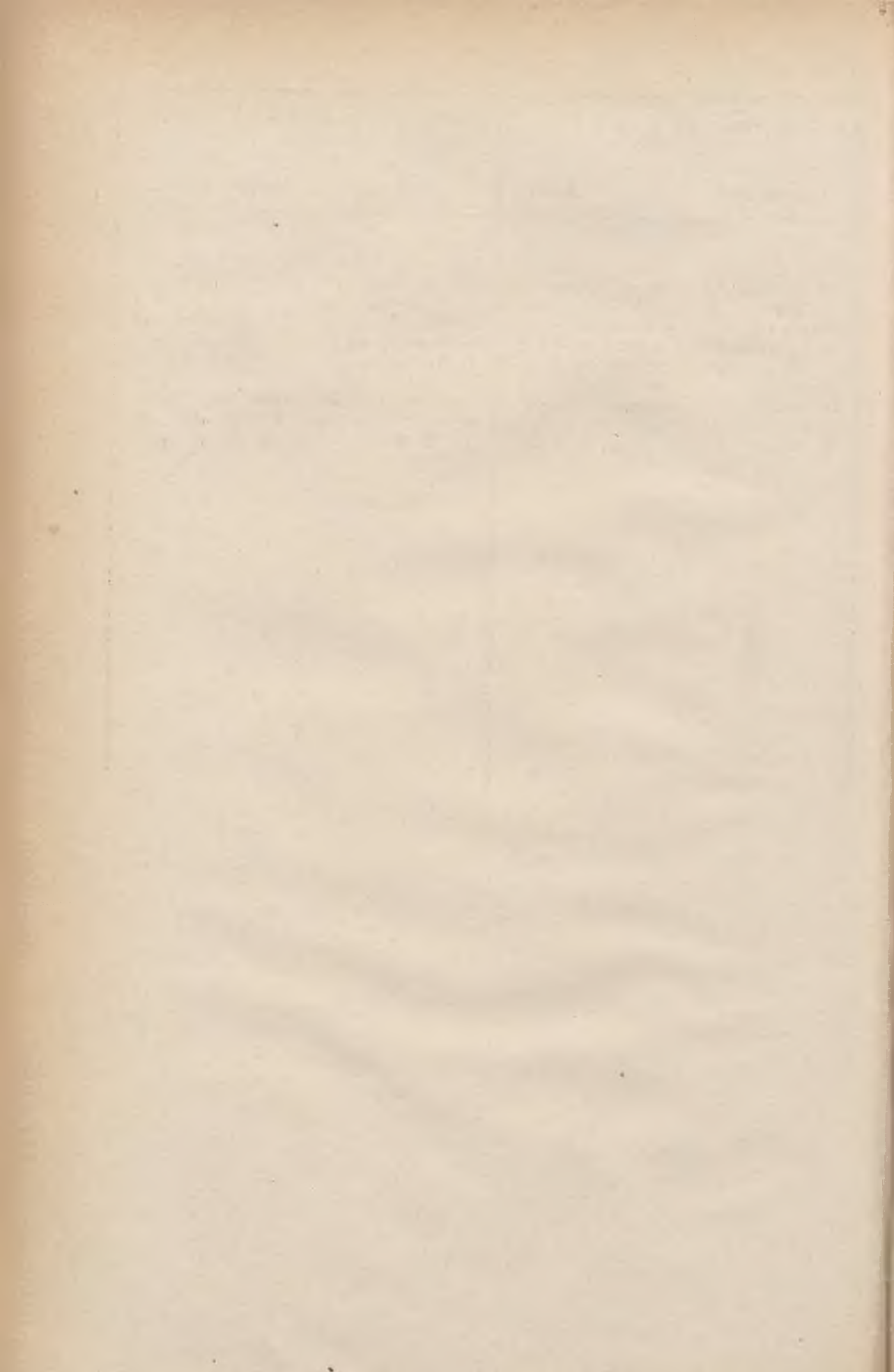
Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
Tytus Niemczewski, wł. ap., Śniatyn Stefan Moysa, wł. d. Rudniki, p. Zabłotów	ks. Cyryl Hamorak, Stecowa, p. Śniatyn Aleksander Zadurowicz, wł. d.	Edmund Komar, wł. d. Uście, p. Śniatyn Józef Pilecki, wł. d. Ilińce, p. Zabłotów	Roman Teodorowicz, wł. d. Potoczek, p. Śniatyn Oleksa Wakaluk, nacz. gm. Ilińce, p. Zabłotów
Alfred Münter, wł. d. Waniów, p. Bełż Jan Madeyski, wł. d. Parchacz, p. Krystynopol	Teodor Hulimka, wł. d. Chłopiatyn Bronisław Żukiewicz, wł. d. Rożalówka, p. Sokal	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, p. Mosty wielkie Edward Nikorowicz, wł. d. Ulwówek, p. Sokal	Bolesław Karliński, dz. d. Machnówek, p. Bełż Józef Żukiewicz, wł. d. Rojan, p. Tartaków
Wolf Geller, wet. m. Halicz Józef Budziński, wł. d. Ciężów, p. Jezupol	Władysław hr. Dzieduszycki, wł. d. Jezupol p. loco Zygmunt Regenstreif, wł. d. Tyśmienica	Mściśław Zakrzewski, wł. d. Wiktorów, p. Halicz Oskar Hofmokr, wet. m. Stanisławowa	Edward Kozicki, wł. d. Drohoń, p. Wojniłów Mieczysław Grodecki, weteryn. pow. Stanisławów
Błażej Rudnicki, wł. d. Topolnica, p. Łopuszanka Marceli Zieliński, dz. d. Laszki mur., p. Starasól	Cezar Przybylski, wł. d. Suszyca, p. Stary Sambor Jan Rudziński, nacz. gm. Stara ropa, p. Stara sól	Kazimierz Bielański, wł. d. Turze, p. loco Karol Jędrzejowicz, wł. d. Humieniec, p. Tołuszczów	Włoddek, wł. d. Topolnica, p. Łopuszka Piotr Müller, dz. d. Stohynie, p. Chyrów
Stanisław Kłodnicki, n. gm. w Chromohorbie p. Lubieńce Jacek Prociów, wł. gr. Dzieduszyce wiel., p. Sokółów	Hryń Czaprykacz, naucz. g. Opoczec, p. Tacholka Stefan Kozak, nacz. gm. Hurnie, p. Stryj	Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze, p. Bilecze Wolica Adam Onyszkiewicz, wł. d. Lisiatycze, p. Bilecze Wolica	Jan Smoluchowski, c. k. wet., Stryj Henryk Rozwadowski, dyr. szkoły roln., Bereźnica, p. Stryj
Ryszard Janicki, wł. d. Borezowica wielka, p. Tarnopol Tadeusz Sochanik	Jan Wojtołowicz, rz. d. Mikulińce, p. loco Ludwik Puntschert, wł. real. Tarnopol	Aleksander hr. Piniński, wł. d. Suszczyn, p. loco Leon Podlewski, wł. d. Bajkowce, p. Tarnopol	Tadeusz Lachman, rz. d. Mikulińce, p. loco Zygmunt Mochnański, wł. d. Toustolug, p. Baworów
Maurycy Dosehot, dz. d. Bortniki, p. loco	Jan Jakubowicz, wł. d. Puźniki, p. Chocimierz	Stanisław Bohdanowicz, wł. d. Petryłów, p. Uście zielone	Zdzisław Ładomirski, wł. d. Markowce, p. loco

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
43. Trembowla	97. Budzanów	Jan Gromnicki, wł. d. Łaskowce, p. Mogielnica	Franciszek Pawłowicz, wł. d. Podhajczyki just., p. loco
	98. Trembowla	Bogusław Cieński, dz. d. Łoszniów, p. Mikulińce	ks. Stanisław Korzeniowski, Trembowla
44. Turka	99. Borynia	Bronisław Osuchowski, wł. d. Beniowa, p. Tarnawa n.	Ulrych br. Künszberg, wł. d. Borynia
	100. Turka	Franciszek Turowski, wł. d. Tarnawa n.	Franciszek Ławrowski, wł. d. Tarnawa n.
45. Zaleszczyki	101. Tłuste	Franciszek br. Heydel, wł. d. Beremiany, p. Jazłowiec	Roman Potworowski, rz. d. Drohicówka, p. Latacz
	102. Zaleszczyki	Józef Wartanowicz, wł. d. Zażulińce, p. Sinków	Tomasz Wartanowicz, wł. d. Dźwiniacz, p. Dupliska
46. Zbaraż	103. Nowe Sioło	Tadeusz Fedorowicz, wł. d. Klebanówka, p. Bogdanówka	Aleksander Fedorowicz, wł. d. Klebanówka, p. Bogdanówka
	104. Zbaraż	Zygmunt Dzierżanowski, Zbaraż, p. loco	Bronisław Kopczyński, Zarubińce, p. Zbaraż
47. Złoczów	105. Zborów	Bolesław Wierchlejski, wł. d. Kabarowce, pocz. Zborów	Roman Treter, wł. d. Podlipie, p. loco
	106. Złoczów	Kazimierz Obertyński, wł. d. Stronibaby, p. Krasne	Oskar Schnell, wł. d. Firlejówka, p. Krasne
48. Żółkiew	107. Żółkiew	Stefan Kozicki, wł. d. Soposzyn, p. Żółkiew	Jan Müller, wł. d. Błyszczewody, p. Żółkiew

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępcy członków
Jan Kołopajło, nadleś. Janów, p. loco	ks. Teofil Ławrocki, Janów, p. loco	Julian Cielecki, wł. d. Byczkowce, p. Białobożnica	Mieczysław Bogda- nowicz, wł. d. Kossów, p. Biało- bożnica
Dr. Julian Olpiń- ski, Trembowla	Ferdynand Szcze- pański, zast. burm. w Trembowli	Bolesław Siedlecki, wł. d. Brykuła st., p. Chmielówka	Franciszek Wojna- rowski, dz. d. Bo- ryczówka, poczta Trembowla
Józef Komarni- cki-Pawliko- wicz, wł. gr. Ko- marniki, p. Bo- rynia	Mikołaj Komarni- cki-Družbicz, wł. real.	Marceli Wysoczań- ski, wł. r. Komor- niki, p. Borynia	Jan Ilnicki, nacz. gm. Komorniki, p. Borynia
Kazimierz Gra- natowski, wł. r. Turka	Józef Jaworski- Fajewicz, wł. real.	Seweryn Brysiewicz, poczmistrz, Turka	Stanisław Jaworski, wł. d. Jaworna, p. Turka k. Ch.
Karol Geringer, wł. d. Milowce, p. Ułaszkwce	Jakób Siemigonow- ski, wł. d. Jaku- bówka, p. Uścienko	Maryan Kęplicz, wł. d. Myszków, p. Tłuste	Mieczysław hr. Pi- niński, wł. d. Ku- szyłowce, p. loco
Jan Rogoziński, dz. d. Koło- dróbce, p. Sin- ków	Joachim Leistin, Uhryńkowce, p. Dupliska	Stanisław Orzelski, Sinków, p. loco	Kajetan Mandycze- wski, Winiatyńce, p. Kasperowce
Edward Kański, wł. d. Koziary, p. Nowe sioło	Michał Czarniako- wski, wł. d. Lisi- czyńce, p. Nowe sioło	Bronisław Kopeczyń- ski, Zbaraż, pocz. loco	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkow- ce, p. Zbaraż
Dmytro Ostap- czuk, wł. r. Ta- rasówka, pocz. Zbaraż	Felicyan Sochanik, wł. d. Roznoszyńce, p. Zbaraż	Ignacy Sochanik, wł. d. Iwaszkowce, p. Zbaraż	Stanisław Manie- wski, Ochrymowce, p. Zbaraż
Klemens Weiss- mann, wł. d. Nuszcze, p. loco	Grzegorz Krawczy- szyn, wł. realn. Katarowce, p. Zborów	Mieczysław Komar- nicki, wł. d. Jaro- sławice, p. Zborów	Jan Mosiewicz, dz. d. Hodowa, pocz. Pomorzany
Michał Sidorow- icz, n. gm. Go- łogóry, p. loco	Tadeusz Jaworski, rz. d. Skwarzawa, p. loco	Jan Drzewiecki, dz. d. Różywola, p. Krasne	Leon Wikarski, dz. d. Lackie, p. Kra- sne
Leopold Ulrich, wet., Żółkiew	Jan Kilar, wł. gr. Żółkiew	Bronisław Lang, wł. d. Wieczorki, p. Mosty w.	Mieczysław Lewan- dowski, wł. d. Re- kliniec, p. Mosty wielkie

Powiat	Komisya okręgowa	Przewodniczący	Zastępca
49. Żydaczów	108. Mikołajów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. Żydaczów	Wincenty Berezo- wski, dz. d. Żyda- czów
	109. Żurawno	Edmund hr. Dzie- duszycki, wł. d. Izydorówka, pocz. Nowe sioło	Wołkowicki, wł. d. Lachowice zarz., p. Żurawno
	110. Żydaczów	Kazimierz Winnicki, wł. d. Turady, p. Żydaczów	Stanisław Pawliko- wski, wł. d. Bere- źnica, p. loco

Mianowani przez Wydział Rady powiatowej		Mianowani przez okręgowe Towarzystwa rolnicze.	
Członkowie	Zastępcy członków	Członkowie	Zastępca członków
<p>Józef Bentz, dz. d. Kijowiec, p. Rozdół</p> <p>Witold Czajkowski, wł. d. Żyrawa, p. Nowe sioło</p> <p>Wincenty Bereszowski, dz. d. Żydaczów</p>	<p>Wincenty Rudnicki, dz. d. Mikołajów</p> <p>Aleksander Przedzymirski, dz. d. Jajkowice, p. Żurawno</p> <p>Bolesław Widajewicz, wł. d. Wołczniów, p. Żydaczów</p>	<p>Władysław Polański, wł. d. Rudnik, p. Piaseczna</p> <p>Józef Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowesioło</p> <p>Józef Jarzymowski, wł. d. Tejsarów p. Bileze Wolica</p>	<p>ks. Juryk, Stulsko, p. Mikołajów</p> <p>Jan Windisch, wł. d. Kornelówka, p. Nowe sioło</p> <p>Władysław Pawlikowski, wł. d. Berzeznica, p. loco</p>



WYKAZ

stanu obór zarodowych pełnej krwi w roku 1899.

Liczba porządk.	Właściciel obory	Miejscowość	R a s a	Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1899	Przebieg mleczności krów w roku 1899	Przebieg wagi i ilości litrów mleka	Urodziko	Przebieg		Uwagi
				buhajów	krów	buhajów				byzeków	jałówek	
1	Albin Rayski	Michalewice	Majdańska	1	14	1	1.007	286	21 15	—	—	7
2	Hr. Franciszek Potulicki	Gliniany	"	1	13	1	1.064	265	6 2	—	—	—
3	Ks. Dymitr Hordynski	Kulezyce	"	1	6	1	1.763	501	—	—	—	—
4	Józef Kellermann	Niżatyce	Kraj-Zuławska	1	21	1	1.337	538 1/2	10 7	—	—	3
5	Józef Kellermann	Żuklin	Simentalska	1	12	1	2.211	575	7 3	3	—	—
6	Kazimierz Wiktor	Zarszyn	"	1	10	1	2.053	—	31 15	15	1	24
7	Ludwik Abgarowicz	Kamienna	"	1	20	1	2.201	—	9 5	2	4	3
8	Tadeusz Fedorowicz	Klebanówka	"	1	8	1	332 1/3	662	9 14	6	2	9
9	Kazimierz Jadowski	Buków	"	1	10	1	3.227	505	4 9	3	6	4
10	Aleksander Hulimka	Myców	"	1	27	1	2.137	572	23 19	15	2	8
11	Władysław Górski	Rozwienica	"	1	25	1	2.867	578	13 11	8	—	7
12	Wincenty Podlewski	Pisarówka	"	1	11	1	1.694	537	6 7	6	—	2
13	Wiktor Jasinski	Bełzec	"	1	10	1	1.356	597	3 6	1	—	—
14	Excel. hr. Kazimierz Badeni	Busk	"	1	10	1	2.619	549	—	—	—	—
15	Feliks Gniwosz	Jasionów	"	1	10	1	—	516	1 2	—	—	—
16	Mieczysław Brykczynski	Pacyków	"	1	10	1	—	—	—	—	—	—
17	Gmina	Kamienna	"	—	10	1	—	—	5 1	4	2	—
18	Oskar Schnell	Firlejówka	Oldenburgska	1	10	1	1.670	489	9 7	3	—	7
				17 237	18 355		—	—	157 125	66 17	74	

założona w r. 1899

"

"

W Y-

stanu obór zarodowych pól krwi utworzonych przez Ko-

L. porządkowa	Właściciel obory zarodowej	Nazwa miejsca	Rasa
1	Bolesław Augustynowicz . . .	Kniaże	¹ / ₂ krwi Simentalska
2	Bolesław Orzechowicz . . .	Kalników	"
3	Michał Garapich	Cebrów	"
4	Władysław Morawski . . .	Odrzechowa	"
5	Bolesław Wierzchlejski . . .	Kabarowce	"
6	Jan Sołowij	Kamionka woł.	"
7	Wincenty Kraiński	Leszczowate	"
8	Michał Tustanowski . . .	Podmichałowce	"
9	Eugeniusz Krzysztofowicz . .	Zawale	"
10	Kazimierz Jadowski	Trześniów	"
11	Adolf Waligórski	Swaryczów	"
12	Alfred Münter	Waniów	"
13	Kazimierz Potworowski . . .	Koropiec	"
14	Marya Doschot	Pałahicze	"
15	Jakób br. Romaszkan	Horodenka	"
16	Bohdan Zadurówicz	Wołczkowce	"
17	Kazimierz Wiktor	Wróblak	"
18	Karol Barański	Radłowice	"
19	Michał Czarniakowski	Lisieczynce	"
20	Ludwik Baldwin Ramułt . . .	Dwernik	"
21	Piotr Szczepański	Okniany	"
22	Księżna Sapieżyna	Bilcze-złote	"
23	Antoni Skrzyński	Żurawno	"
24	Wiktor Jasiński	Bełzec w Złocz.	"
25	Marya Małachowska	Strzałki	"
26	Stanisław Lewandowski . . .	Bełzec w Raw.	"
27	Józef hr. Potocki	Rymanów	"
28	Jan Krzyżanowski	Hulcze	"
29	Henryk Mierzeński	Dubowica	"
30	Oskar Schnell	Skniłów	"
31	Stanisław Brykczyński	Dydiatycze	"
32	Dr. Mikołaj Krzysztofowicz . .	Załucze	"
33	Feliks Scazighino	Przewoziec	"
34	Leon Horodyski	Tłustienkie	"
			Do przeniesienia

Do przeniesienia

K A Z

mitet c. k. Towarzystwa gosp. galic. po koniec roku 1899.

Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1899		Urodziło się		Przeciętna mlecz- ność w litrach w r. 1899	Przeciętna waga krów w kilogr. w r. 1899	Ilość litrów mleka na 100 kgr. żywej wagi
buhajów roz- płodowych	krów rozpło- dowych	buhajów	krów	buhajów	jałówek			
1	25	1	22	8	8	810	—	—
1	10	1	47	23	17	1899	521 ¹ / ₂	364
1	32	1	34	15	10	1069	564	190
1	24	1	41	13	12	1940	487	400
1	20	1	30	8	9	1590	401	396 ¹ / ₂
1	20	1	56	20	21	1790	536	334
1	20	1	45	16	17	1589	455 ¹ / ₂	350
1	20	1	17	7	2	2225	534 ¹ / ₂	410
1	20	1	28	13	6	1613	487	331
—	22	1	35	15	13	2697	504	533
1	24	1	25	9	15	2722	503	541
1	29	1	39	14	25	1215	504	241
Na życzenie właściciela obora w ciągu roku zwinięta								
1	24	1	26	9	13	1454	496	293
1	22	1	36	23	19	1284	522	246
1	20	1	20	Nie przysłano raportu				
1	40	1	10	5	4	2069	—	—
1	24	1	24	12	5	1559	473	330
1	26	1	24	14	9	1274	—	—
1	24	1	35	5	13	1284 ¹ / ₂	—	—
1	20	1	11	9	2	1640	421	390
1	20	1	28	12	12	1704	502	339
2	18	1	24	Nie nadesłano raportu				
1	22	1	19	11	10	1709	545	332
1	19	1	20	9	7	2285	485	471
1	24	1	24	Nie nadesłano raportu				
1	25	1	30	7	6	1528	505	324
2	26	1	33	15	13	2614	472	554
1	22	1	23	5	9	1500	—	—
1	17	1	18	6	10	1552	499	311
1	30	1	30	16	12	1943	451	431
1	20	1	16	7	7	1445	474	303
1	20	1	19	10	6	1765	—	—
1	29	1	29	Obora założona w 1899 r.				
34	758	33	918	336	312	—	—	—

Liczba porządkowa	Właściciel obory zarodowej	Nazwa miejsca	Rasa
			Z przeniesienia
35	Roman Krzysztofowicz . . .	Jasienów	$\frac{1}{2}$ krwi Simentalska
36	Gmina	Odrzechowa	"
37	"	Tarnawica-Ladskie	"
38	"	Haczów	"
39	"	Weleśniów-Bratkowce	"
40	"	Bełzec w Złocz.	"
41	"	Tomaszowce	"
42	"	Besko	"
43	Bronisław Skibniewski . . .	Balice	$\frac{1}{2}$ krwi Oldenburg
44	Hrabina Zamoyska	Wysock	"
45	Feliks Passakas	Brześciany	"
46	Mikołaj Torosiewicz . . .	Putiatyńce	"
47	Dawid Abrahamowicz . . .	Siemianówka	"
48	Bolesław Śmiałowski . . .	Stojańce	"
49	Stanisław Gniewosz	Trzcianiec	$\frac{1}{2}$ krwi Ayrshire
50	Hr. Ignacy Krasicki	Bachórzec	"
51	Jan Breuer	Suchowola	$\frac{1}{2}$ krwi Szwyc.
			Razem

Stan obory przy założeniu		Stan z końcem r. 1899		Urodziło się		Przeciętna mlecz- ność w litrach w r. 1899	Przeciętna waga krów w kilogr. w r. 1899	Ilość litrów mleka na 100 kgr. żywej wagi
buhajów roz- płodowych	krów rozpło- dowych	buhajów	krów	buhajów	jałówek			
34	758	33	918	336	312	—	—	—
1	21	1	29	Obora założona w 1899 r.				
1	6	1	22	8	8	—	—	—
1	10	1	17	5	2	—	—	—
1	12	1	15	5	4	—	—	—
—	12	1	16	2	1	—	—	—
—	10	—	12	4	5	—	—	—
1	12	1	15	5	4	—	—	—
1	12	1	12	Obora założona w 1899 r.				
1	24	1	23	8	12	2398	527	455
1	30	1	25	16	7	1932	482 ^{1/2}	400
1	30	1	39	18	22	3163	562	563
2	28	1	31	20	8	1495	—	—
1	25	1	24	4	3	1317	430	306
1	25	1	23	7	10	2292	506	453
1	24	1	18	6	6	1750	309	566
1	19	1	30	13	14	1032	—	—
1	21	1	20	15	7	2123	—	—
50	1079	49	1289	472	425	—	—	—

W Y K A Z

kwot prelininowanych przez Komitet c. k. gal. Towarzystwa gosp. na utrzymanie stacyi buhajów dla użytku włościan na rok 1899/1900.

Liczba porz.	Oddział Towarzystwa gospodarskiego	Na rok 1899/1900 preliminowano stacyj			U W A G I
		subwen- cyjnych	subwen- cyono- wanych	złr.	
1	Bełz-Sokal	7	—	420	Z preliminarowanej ogólnej kwoty 16.140 zł. będzie pokry- tych subwencją na rok 1900 — 13.400 zł. reszta zaś 2.740 zł. pozostałością z roku 1899 z innych działów.
2	Bobrka	2	2	240	
3	Brzeżany	2	4	360	
4	Cieszanów	11	—	660	
5	Dynów	2	—	120	
6	Drohobycz	3	—	180	
7	Jarosław-Łańcut	11	13	1.440	
8	Jaworów	6	—	360	
9	Kałusz-Dolina	15	2	1.020	
10	Kamionka-Strumiłowa	4	—	240	
11	Lwów	9	—	540	
12	Nadwórna *)	13	—	540	
13	Podolski	8	5	780	
14	Pokucki	15	4	1.140	
15	Przemysł	13	1	840	
16	Przemysłany	8	3	660	
17	Rawa	4	—	240	
18	Rohatyn	7	—	420	
19	Rudki-Gródek	7	—	420	
20	Sambor **)	11	—	180	
21	Stanisławów	6	1	420	
22	Sanok	21	—	1.260	
23	Stryj ***)	12	3	840	
24	Tarnopol	6	5	660	
25	Tłumacz ****)	20	2	1.080	
26	Złoczów-Brody	13	3	960	
27	Żółkiew	2	—	120	
Razem .		238	48	16.140	
		286			

*) 4 stacye subwencyonuje Rada Powiatowa.

**) 8 stacyi subwencyonują Rady Powiatowe: Turka i Staremiasto.

***) 1 stacyi nie płaci się w Szkole roln. Bereźnica.

****) 4 stacye subwencyonuje Rada Powiatowa.

WYKAZ

wystaw przeglądowych bydła włościańskiego połączonych z premiowaniem w roku 1899

Liczba porządkowa	Oddział Towarzystwa gospodarskiego galicyjskiego	Miejsce wystawy przeglądowej	Kiedy się odbyła	Ile nagrodzono		Ile wydano					U w a g i																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																											
				Ile ogółem przy- prowadzono bydła	Razem	buhaje	krowy	jałowki	woły	cielęta		obory	Razem	z fundu- szów subwen- cyjnych	z fundu- szów oddzia- łowych i darów	z jedno- razowej subwen- cyi Mini- sterstwa	Razem																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																					
																		ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.	zł.	ct.																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																												
Dnia	Miesiąca	s z t u k																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																																				
1	Podolski	Monasterzyska	17	Maja	104	3	10	12	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Wykaz subwencyonowanych obór

Liczba porz.	Właściciel obory zarodowej	Miejscowość	Rasa	Liczba sztuk zarodowych						
				Krowy dojne	Jałowice cielne	Cieleczki	Buhaje roz-płodniki	Buhaje wy-żej roku	Buhajki ni-żej roku	Ogółem
1	Romer Stefan	Jodłownik	Polska	47	8	6	2	12	7	82
2	Bar. Dr. Czech. Her.	Kozy	"	27	4	2	1	2	4	40
3	Czech Karol	Bierzanów	"	15	4	2	1	2	2	26
4	Hr. Rey Mikołaj	Przyborowie	"	14	11	4	2	5	5	41
5	Bzowski Kazimierz	Droginia	"	12	2	4	1	4	4	27
6	Horodyński Zbigniew	Zbydniów	"	7	2	2	1	1	2	15
7	Konopka Stefan	Głogoczów	"	11	2	4	1	4	2	24
8	Artwiński Jan	Ostrówek	"	23	4	2	1	6	3	39
9	Fink Adam	Komorniki	"	12	2	3	1	4	7	29
10	Wiktorowa Aleksan.	Czudec	"	21	4	8	1	2	4	40
11	Dr. Zduń Jan	Raba wyżna	"	18	2	5	2	4	5	36
12	Maczyński Maciej	Siedliska	"	6	1	—	1	—	3	11
13	Chwalibóg Andrzej	Kasina wielka	"	6	2	2	1	3	1	15
14	Dr. Rutowski Klem.	Łakta górna	"	—	5	—	1	—	—	6
15	Jordan Roman	Roztoka	"	—	5	—	1	—	—	6
16	Moraczewski Stan.	Stróża	"	—	5	—	1	—	—	6
17	Kubeczko Paweł	Twierdza	"	6	—	1	1	—	1	9
18	Brzeziński Zdzisław	Łazany	"	—	5	—	1	—	—	6
19	Wiącek Wojciech	Machów	"	2	—	2	1	—	—	5
20	Pieczonka Józef	Niepołomice	"	2	—	—	1	—	—	3
21	Skwara Jan	Targowisko	"	2	—	1	1	—	1	5
22	Mieszkowski	Pstrągowa	"	1	2	1	—	—	—	4
23	Gąsior Tomasz	Brzeziny	"	2	—	—	1	—	1	4
24	Szela Józef	Czudec przedm.	"	2	—	1	1	—	—	4
25	Sutor Antoni	Niewiarów	"	2	—	—	1	—	—	3
26	Michnik Jan	Kozy dolne	"	2	—	—	1	—	1	4
27	Kusiak Marcin	Szebnie	"	2	—	—	1	—	—	3
28	Ks. Golonka	Brzeziny	"	2	—	—	1	—	—	3
29	Wójcik Franciszek	Wyciąże	"	2	—	—	1	—	—	3
30	Ks. Pastor Leon	Biecz	"	2	—	—	1	—	2	5
31	Dolański Stanisław	Baranów	Oldenburg	13	4	5	1	2	6	31
32	Rudziński Oskar	Osiek	"	10	2	3	2	2	4	23
33	Żeleński Władysław	Pogorzycze	Fryzyjska	6	2	5	1	1	2	17
				277	78	63	36	54	67	575

Premiowania

L. porządkowa	Towarzystwo rolnicze okręgowe	Miejsce premiowania	Data premiowania		Ile przedstawiono bydła	Ile bydła nagrodzono						
			Dzień	miesiąc		Buhaje	Krowy	Jafówki	Cielęta	Woly	Kolekcyje	Razem
1	Biała	Wilamowice	1	wrześn	216	8	50	10	—	—	—	68
2	"	Łęki	2	"	50	2	5	7	—	—	—	14
3	"	Czaniec	2	"	250	3	44	27	5	—	—	79
4	"	Buczkowice	4	"	100	1	18	6	—	—	—	25
5	Bochnia	Zabierzów	17	maja	111	1	13	2	—	—	—	16
6	"	Brzeziny	29	"	58	4	13	3	—	—	—	20
7	"	Łapanów	30	"	109	3	17	7	—	—	—	27
8	Brzesko	Bieśnik	26	czerwca	56	—	9	2	—	—	—	11
9	"	Wojakowa	3	lipca	60	1	16	6	—	—	—	23
10	Jaśło	Święcany	17	maja	360	—	37	6	—	—	—	43
11	"	Wiśniowa	27	"	450	4	46	17	—	—	—	67
12	"	Szymbark	29	"	200	5	52	10	—	—	—	67
13	"	Jedlicze	30	"	380	8	60	11	—	—	—	79
14	Dębica	Siedliska	16	"	60	12	4	3	—	—	—	19
15	"	Łęki górne	18	"	80	1	8	6	—	—	—	15
16	"	Dębica	7	czerwca	90	1	13	5	—	—	—	19
17	"	Brzeziny	10	"	180	(1)	14	2	—	—	—	17
18	Kraków	Czernichów	9	maja	27	(1)	13	—	—	—	1	14
19	"	Krzeszowice	10	"	60	2	13	5	—	—	—	20
20	Mielec	Wielowieś	28	wrześn.	90	1	19	10	—	—	—	30
21	"	Wychylówka	20	listop.	25	1	8	2	—	—	—	11
22	Nowy Sącz	Zbyszyce	29	maja	150	1	18	4	—	—	—	23
23	"	Grybów	30	"	360	4	37	4	—	—	—	45
24	Nowy Targ	Nowy Targ	12	sierpnia	380	12	60	24	—	—	—	96
25	Rzeszów	Głogów	17	maja	32	1	4	—	—	—	—	5
26	"	Tyczyn	17	"	58	2	7	3	—	—	—	12
27	"	Rzeszów	17	"	66	2	5	3	—	—	—	10
28	"	Błażowa	23	"	31	2	5	1	—	—	—	8
29	"	Jawornik	23	"	21	2	5	3	—	—	—	10
30	"	Dąbrówka	26	"	135	3	20	10	—	—	—	33
31	"	Siółkowa	27	"	92	1	15	6	—	—	—	22
32	"	Niebylec	29	"	31	1	7	3	—	—	—	11
33	"	Czudec	29	"	34	1	6	2	—	—	—	9
34	"	Strzyżów	29	"	64	3	10	3	—	—	—	16
35	Tarnów	Gromnik	8	czerwca	130	10	30	10	—	—	—	50
36	"	Żabno	25	lipca	50	4	10	6	—	—	—	20
37	Wadowice	Wadowice	20	czerwca	469	4	40	16	—	—	—	60
38	Wieliczka	Jodłownik	16	"	460	8	56	18	—	—	—	82
39	"	Komorniki	17	"	206	6	44	10	—	—	—	60
40	"	Mogilany	21	"	50	3	7	6	—	—	—	16
41	"	Jordanów	26	"	220	5	40	18	—	—	—	63
6051						135	898	297	5	--	2	1335

w roku 1899.

W i e l e w y d a n o										U W A G I
z funduszków subwencyjnych		z funduszków Tow. roln. okręgowego		z funduszków rad powiatowych		z innych funduszków		Razem		
kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	kor.	h.	
369	—	—	—	—	—	250	—	619	—	250 kor. z fund. Tow. hod. czerwonego bydła polskiego.
92	—	—	—	—	—	—	—	92	—	
468	—	—	—	—	—	—	—	468	—	
—	—	195	—	—	—	—	—	195	—	
120	—	—	—	—	—	—	—	120	—	
120	—	—	—	—	—	—	—	120	—	
106	—	32	—	—	—	—	—	138	—	
180	—	—	—	—	—	—	—	180	—	
—	—	140	—	—	—	—	—	140	—	
360	—	—	—	—	—	—	—	246	—	
360	—	—	—	—	—	—	—	400	—	Niedobór 176 kor. pokryty został z funduszków Tow. okr. Jasielskiego
360	—	—	—	—	—	—	—	430	—	
360	—	—	—	—	—	—	—	540	—	
195	—	—	—	—	—	—	—	195	—	
125	—	—	—	—	—	—	—	125	—	
195	—	—	—	—	—	—	—	195	—	
185	—	—	—	—	—	—	—	185	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
219	—	—	—	—	—	—	—	219	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
95	—	—	—	—	—	—	—	95	—	100 kor., dar hr. Zamoyckiego
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
420	—	—	—	50	—	—	—	470	—	
1000	—	—	—	—	—	100	—	1100	—	
32	—	—	—	—	—	—	—	32	—	
90	—	—	—	—	—	—	—	90	—	
66	—	—	—	—	—	—	—	66	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
160	—	—	—	—	—	—	—	160	—	
160	—	—	—	—	—	—	—	160	—	370 kor. powiatowej Kasy oszczędności.
40	—	—	—	—	—	—	—	40	—	
50	—	—	—	—	—	—	—	50	—	
76	—	—	—	—	—	—	—	76	—	
320	—	—	—	—	—	—	—	320	—	
128	—	—	—	—	—	—	—	128	—	
320	—	6	—	—	—	370	—	696	—	
400	—	320	—	200	—	—	—	920	—	
320	—	—	—	200	—	—	—	520	—	
174	—	—	—	—	—	—	—	174	—	
420	—	—	—	200	—	—	—	620	—	
9145	—	693	—	650	—	720	—	11384	—	

UWAGA. Jak wykazuje zamknięcie rachunkowe za r. 1899, Komitet wypłacił Tow. roln. okręg. na premiovania w r. b. kwotę 10.210 kor. z której to kwoty Tow. wydało na premiovania w r. b. jak wykazuje powyższa tabela kwotę 9.145 „ pozostała więc w Tow. roln. okr. niewydana kwota wynosi 1.065 kor.

Sprawozdanie rachunkowe

Komitetu c. k. Towarzystwa rolniczego Krakowskiego z użycia subwencyi na podniesienie chowu bydła za r. 1899.

		Dochód		Rozchód		Pozostałość	
		Koron	hal.	Koron	hal.	Koron	hal.
I. Subwencya na podniesienie chowu bydła rogatego.							
1	Pozostałość kasowa z r. 1898	36158	17				
2	Zasiłek państwowy	20000	—				
3	„ krajowy	20000	—				
4	„ „ na inspektora	4000	—				
5	„ państwowy na szczepienie tuberkuliny	1000	—				
6	Zwroty za sprzedane buhaje	1053	30				
7	Dopłata interesowanych do otrzymanych obór zar.	2665	76				
8	Za sprzedane bydło z obór zarodowych	1359	86				
9	Zwroty za buhaje i oborę fryzyjską	3072	86				
10	„ „ druki	15	90				
11	Zasiłek państwowy za premiowanie w Nowym Targu	500	—				
12	„ krajowy za premiowanie w Nowym Targu	500	—				
13	Zwrot wydanego w r. 1898 funduszu na Nowy Targ	222	40				
14	Zakładanie obór zarodowych			19569	08		
15	„ „ półkrwi			3048	24		
16	„ stacyi buhai			18160	—		
17	Premiowanie bydła			10210	—		
18	Szczepienie tuberkuliny			841	92		
19	Wydatki administracyjne			1284	38		
20	Pensye urzędników, delegacye etc.			8424	30		
21	Asekuracya obór zarodowych			158	64		
22	Druki i ogłoszenia			271	—		
		90548	25	61967	56	28580	69

Rachunek z użycia subwencyi państwowej i krajowej na podniesienie chowu bydła za rok 1899.

P r z y c h ó d:

1. Pobrane subwencye za rok 1899:

a) na cele ogólne:

1. z funduszków państwowych	20.000 zł. — ct.	
2. „ „ krajowych	20.000 „ — „	40.000 zł. — ct.

b) na utrzymanie Instruktora :

1. z funduszków krajowych	2.000 „ — „	
2. Pobrano za buhaje z obór zarodowych pełnej i pół krwi	855 „ 46 „	
3. Pobrano za sprzedane buhaje:		
a) ze stacji gminnych	971 zł. 22 ct.	
b) „ „ subwencyjnych	8.134 „ 74 „	9.105 „ 96 „
4. Pobrano tytułem różnych zwrotów pomniejszych	96 „ 46 „	
Suma przychodu	52.057 zł. 88 ct.	

R o z c h ó d.

1. Na dalsze zakładanie i uzupełnienie subw. obór zarodowych :		
a) pełnej krwi	5.568 zł. 91 ct.	
b) pół krwi	2.898 „ 36 „	8.467 zł. 27 ct.
2. Na zakupno krów r. poprawnej dla wzorowych hodowców m. własności	2.079 „ 94 „	
3. Na zakupno buhajów :		
a) na stacye gminne	2.177 zł. 76 ct.	
b) „ „ subwencyjne	13.920 „ 75 „	15.227 „ 51 „
4. Na utrzymanie stacji buhajów dla użytku włościan :		
a) reszta za rok 1897/98	426 zł. — ct.	
b) za rok 1898/99	13.049 „ — „	14.346 „ — „
5. Na wychów młodzieży na połoninach (czynsz dzierżawny za po- łoninę i różne)	211 „ 52 „	
6. Na premiowanie bydła włościańskiego na wystawach przeglądowych	3.605 „ 29 „	
7. Na premiowanie wzorowych stajen włościańskich	50 „ — „	
8. Na utrzymanie Instruktora hodowli bydła	2.000 zł. — „	
9. Na kosztą kontroli i administracji:		
a) płace etatowe, dyurna i remuneracye	4.585 zł. — ct.	
b) najem lokalu, opał i oświetlenie	758 „ 38 „	
c) druki i potrzeby kancelaryjne	247 „ 60 „	
d) kosztą podróży i dyety	1.993 „ 08 „	
e) portorya, stemple i różne	257 „ 83 „	7.831 zł. 89 ct.
10. Wydatki nadzwyczajne i nieprzewidziane	505 zł. 69 ct.	
Razem w rozchodzie	54.325 „ 11 „	
11. Do rozchodu niedobór według rachunku z roku 1898	2.525 „ 90 „	
Suma rozchodu	56.851 zł. 01 ct.	
Potrąciwszy sumę przychodu	52.057 „ 18 „	
Niedobór z końcem roku 1899	4.793 zł. 13 ct.	

Sprawozdanie

o rozpoznawczem badaniu i szczepieniu tuberkuliną bydła rogatego
w oborach zarodowych wykonaniem w roku 1900

przez

Teofila Sochaniewicza,

krajowego nauczyciela weterynaryi.

Sprawa tępienia gruźlicy u bydła rogatego, poruszona przezemnie przed kilku laty w memoryale przedłożonym Wysokiemu Wydziałowi krajowemu, doczekała się już w r. 1899 częściowego urzeczywistnienia mimo braku potrzebnych na ten cel fundusów i materyalnego poparcia ze strony Wysokiego Rządu.

Były to jednak zaledwie drobne próby akcyi, w innych państwach i krajach Europy od szeregu lat przeprowadzanej z wielką ofiarnością rządową i prywatną a niemałym sukcesem dla zabezpieczenia gospodarstw rolnych, mimo tego stały się już one w znacznej ilości gospodarzy i hodowców w kraju zachętą do podjęcia walki z gruźlicą. Wiele z nich przeprowadziło własnym kosztem, w oborach swych badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę, inni zaś korzystali z fachowej pomocy udzielonej przez Wysoki Wydział krajowy i w ten sposób, jeśli jeszcze dotąd nie dokonali oczyszczenia swych obór z gruźlicy, to są już na pewnej drodze do osiągnięcia tego celu.

Wysoki Wydział krajowy, delegując mnie w r. 1900 do przeprowadzenia badania i szczepienia rozpoznawczego na gruźlicę do obór zarodowych w kraju, oddał sprawie samej ogromne usługi, gdyż nie tylko podtrzymał zainterесowanie się takowe lecz także stosunkowo szczupłymi środkami przyczynił się do ochrony już znacznej ilości materyału hodowlanego, od powolnego, ale pewnego zmarnowania.

Akcyę tę należy, zdaniem mojem, nie tylko w przyszłości podtrzymać w dotychczasowych ramach, ale korzystając z ogromnego zainteresowania się nią u gospodarzy i hodowców, rozszerzyć ją na cały kraj z możliwie największą energią i szczerą ofiarnością finansową z funduszy państwowych i krajowych. Zestawione cyfrowo wyniki badań wykonanych dotychczas przezemnie w tym kierunku wskazują wymownie na konieczność podjęcia energicznej walki z gruźlicą u bydła rogatego w kraju i na tej drodze ratowania dobrobytu krajowego opartego głównie na rolnictwie, które tak ściśle dziś jest z chowem bydła związane a nawet wprost od tegoż zawisłe. Z drugiej jednak strony te same cyfry wskazują, że rozszerzenie się gruźlicy u bydła rogatego w naszym kraju nie przybrało na ogół jeszcze takich rozmiarów, wobec których mielibyśmy stanąć bezradni, a jeśli zachodnie kraje Europy, mimo większego rozszerzenia się gruźlicy u bydła, w ciągu ostatnich lat już bardzo wiele w kierunku poprawy zdrowotności tegoż działyły, to tem łatwiej możemy dokonać tego u nas, byle zabrać się do tego bez zwłoki, energicznie, z zastosowaniem sposobów i doświadczeń zarówno przez zagranicę jak i u nas, przy dotychczasowych próbach, zdobytych.

Gdy dotychczas tępienie gruźlicy u bydła rogatego systemem Banga, przy zastosowaniu szczepienia tuberkuliny, okazało się najlepszem, przeto byłoby wskazaniem i u nas trzymać się tej metody. Akcyja ta winna być podjęta odrazu w daleko większych rozmiarach, to bowiem, co się do tej chwili zrobiło, jest zaledwie próbą i półśrodkiem, jakie nie prowadzą do celu.

Z drugiej jednak strony zauważyć muszę, że jeszcze nie pora, aby akcyję tępienia gruźlicy u bydła rogatego w kraju już dziś ująć w formy ustawy, do wydania tejże bowiem nie mamy dotąd potrzebnych dat i materiałów ani odpowiednio przygotowanego gruntu do wprowadzenia jej w życie. Zaprowadzenie przymusowego tępienia gruźlicy u bydła w kraju w drodze ustawodawczej możliwem będzie dopiero wtenczas, gdy drogą dobrowolnego tłumienia tej zarazy zapewnimy sobie przez szereg lat dostateczną ilość zdrowego, a wolnego od gruźlicy, materiału hodowlanego, któryby mógł choć w części wyrównać nagły a ogromny ubytek bydła, jakiby był koniecznem i nieuniknionem następstwem przymusowego tępienia.

Dotychczas próby wykonane przezemnie wykonane w latach 1899 i 1900 po partę sekcjami próbnymi (o ile ofiarność właścicieli obór szła temu doświadczeniu naukowemu na rękę), przekonały liczne grono tychże, że szczepienie rozpoznawcze tuberkuliną łącznie z badaniem klinicznem, przeprowadzane ze ścisłością naukową i fachową rutyną, jest, jak dotąd, najpotężniejszym i najpewniejszym środkiem rozpoznawczym na gruźlicę, która w przeważnej liczbie przypadków jest chorobą przewlekłą i u tająną a tem samem, jako choroba zaraźliwa, zarówno na ludzi i zwierzęta przenośna, bardzo niebezpieczną. Podtrzymanie i rozszerzenie tej wiary w wysoką wartość rozpoznawczego szczepienia tuberkuliną leży w interesie państwa i kraju!

Przystępując do szczegółowego zdania sprawy z mych fachowych czynności i udziału w akcyi tępienia gruźlicy u bydła w oborach zarodowych, podaję w poniżej zestawionych tabelkach cyframi wyrażone wyniki badania i rozpoznawczego szczepienia na gruźlicę dokonanego z polecenia Wysokiego Wydziału w 32 oborach. Aczkolwiek z wykonania tych czynności w 6 oborach zdałem sprawę za rok 1899 w roku zeszłym, mimo tego dla uprzytomnienia całości tego, co się dotychczas t. j. po koniec 1900 zrobiło, biorę w rachubę wyniki we wszystkich 32 oborach zebrane.

W liczbie 32 obór, w których zwyż wspomniane czynności po koniec r. 1900 wykonałem, mieści się 11 obór pełnej krwi Simenthal — 12 obór pół ($\frac{1}{2}$) krwi Simenthal — 3 obory pełnej i pół krwi Oldenburg — 1 obora bydła krajowego (majańskiego), wreszcie 5 obór złożonych z bydła mieszanego do rozmaitych ras należącego.

A. Obory pełnej krwi Simenthal.

W 11 oborach pełnej krwi Simenthal — zbadałem i zaszczepiłem razem 13 buhaj, 213 krów, 145 jałówek, 43 buhajków i 1 wołu (byka), razem 415 sztuk bydła. Z tych uznałem za chore: = 1 buhaja = 7.7%; 36 krów = 16.9% i 10 jałówek = 6.89%, razem 47 sztuk = 11.32%. Za podejrżane uznałem: 1 buhaja = 7.7% — 15 krów 7.04, 5 jałówek = 3.51% — 1 buhajka = 2.32% i 1 wołu = 100%, razem 23 sztuk = 5.54%. Za lekko podejrżane uznałem: 2 buhaje = 15.38% — 16 krów = 7.51% — 6 jałówek = 4.13% i 2 buhajki = 4.65%, razem 26 sztuk = 6.31%.

Ogółem z 415 sztuk bydła rogatego badanego i szczepionego uznałem za chore, podejrżane i lekko podejrżane 96 sztuk = 23.17%.

Z powyższego zestawienia wynika, że rozszerzenie się gruźlicy między bydłem pełnej krwi Simenthal, aczkolwiek w kilku oborach dosyć znaczne, na ogół jednak nie jest nawet tak groźnem, jak w krajach tych, z których je importujemy. To też, o ile z dotychczasowych wyników badania ocenić można, bydło pełnej krwi Simenthal znalazło w naszym kraju odpowiednie warunki bytu i rozwoju i może stać się w przyszłości rasą w kraju dominującą, byle tylko dotychczas istniejące i w przyszłości powstać mające obory zarodowe, z tego bydła złożone, zostały troskliwie

A) Obory pełnej krwi

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								C h o r e					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
I.	1	1	24	10	—	—	35	—	2	—	—	—	2
II.	2	—	27	16	2	1	46	—	5	1	—	—	6
III.	3	1	10	2	2	—	15	—	—	—	—	—	—
IV.	4	2	51	49	23	—	125	—	3	—	—	—	3
V.	5	1	8	7	2	—	18	—	2	1	—	—	3
VI.	6	2	40	36	5	—	83	—	—	1	—	—	1
VII.	7	2	8	7	2	—	19	—	3	1	—	—	4
VIII.	8	1	6	3	1	—	11	1	4	—	—	—	5
IX.	9	1	8	2	—	—	11	—	4	1	—	—	5
X.	10	1	8	5	1	—	15	—	5	2	—	—	7
XI.	11	1	23	8	5	—	37	—	8	3	—	—	11
Razem	.	13	213	145	43	1	415	1	36	10	—	—	47
W p r o c e n t a c h ➡								7·7	16·9	6·89	—	—	—

B) Obory pół (1/2) krwi

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								C h o r e					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XII.	1	1	40	22	—	—	63	—	10	2	—	—	12
XIII.	2	1	29	—	—	—	30	—	5	—	—	—	5
XIV.	3	1	33	12	—	—	46	—	3	—	—	—	3
XV.	4	2	8	4	—	2	16	1	1	—	—	2	4
XVI.	5	1	7	2	—	—	10	—	2	—	—	—	2
XVII.	6	—	19	21	6	—	46	—	4	1	—	—	5
XVIII.	7	—	10	8	—	—	18	—	5	—	—	—	5
XIX.	8	—	11	13	2	—	26	—	6	7	—	—	13
XX.	9	—	40	76	3	—	119	—	14	14	—	—	28
XXI.	10	1	21	—	2	—	24	—	1	—	—	—	1
XXII.	11	2	58	35	17	10	122	2	1	—	—	—	3
XXIII.	12	—	28	34	2	8	72	—	4	2	—	—	6
Razem	.	9	304	227	32	20	592	3	56	26	—	2	87
W p r o c e n t a c h ➡								33·3	18·45	11·45	—	10—	—

Simmenthal.

u z n a ł e m z a											Ogółem chorych, podejrzanych lekko podejrzanych sztuk.	W procentach				Badano i szczepiono w roku	
Podejrzane						Lekko podejrzane						Chorych	Podejrzanych	Lekko podej- rzanych	Ogółem		
buhaje	krowy	jałówek	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówek	buhajki	woły							Razem sztuk
1	4	—	—	—	5	—	3	—	—	—	3	10	5·71	14·29	8·57	28·57	1899
—	1	1	—	1	3	—	1	—	—	—	1	10	13·—	6·52	2·—	21·74	"
—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	2	2	—	—	13·30	13·30	1900
—	2	4	—	—	6	—	5	2	—	—	7	16	2·40	4·80	5·60	12·80	"
—	1	—	—	—	1	—	—	1	—	—	1	5	16·60	5·50	5·50	27·60	"
—	3	—	—	—	3	1	5	1	1	—	8	12	1·20	3·60	9·60	14·40	"
—	1	—	—	—	1	1	—	—	—	—	1	6	21·50	5·30	5·30	32·—	"
—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	6	45·45	—	9·09	54·54	"
—	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	6	45·45	—	9·10	54·55	"
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	1	8	46·66	—	6·66	53·32	"
—	2	—	1	—	3	—	—	1	—	—	1	15	29·73	8·10	2·70	40·53	"
1	15	5	1	1	23	2	16	6	2	—	26	96	11·32	5·54	6·31	23·17	—
7·7	7·04	3·51	2·32	100	—	15·38	7·51	4·13	4·65	—	—	—	W procentach				

Simmenthal.

u z n a ł e m z a :												Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych		W procentach				Badano i szczepiono w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane								Chorych	Podejrzanych	Lekko podej- rzanych	Ogółem	
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk							
—	3	—	—	—	3	—	3	1	—	—	4	19	19·—	4·76	6·34	30·10	1899	
—	2	—	—	—	2	—	—	—	—	—	—	7	16·60	6·60	—	23·20	"	
—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	—	2	5	6·52	—	4·35	10·87	1900	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	1	5	25·—	—	6·25	31·25	"	
1	3	—	—	—	4	—	—	—	—	—	—	6	20·—	40·—	—	60·—	"	
—	2	—	—	—	2	3	1	—	—	—	4	11	10·86	4·30	8·60	23·76	"	
—	1	2	—	—	3	—	—	—	—	—	—	8	27·70	16·60	—	44·30	"	
—	1	1	—	—	2	—	—	1	—	—	1	16	50·—	7·69	3·85	61·50	"	
—	2	6	—	—	8	—	—	6	—	—	6	42	23·53	6·72	5·04	35·29	"	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	4·17	—	—	4·17	"	
—	5	—	—	1	6	—	—	—	—	—	—	9	2·45	4·90	—	7·15	"	
—	—	—	—	—	—	—	1	—	1	—	2	8	8·33	—	2·77	11·10	"	
1	19	9	—	1	30	—	9	10	1	—	20	137	14·70	5·60	3·37	23·13	—	
11·11	6·25	3·96	—	5·—	—	—	2·96	4·4	3·12	—	—	—	W procentach					

C) Obory pełnej i pół

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXIV	1	—	40	29	10	—	79	—	4	4	—	—	8
XXV	2	1	22	9	—	2	34	1	17	5	—	1	24
XXVI	3	—	16	15	3	2	36	—	13	6	2	1	22
Razem . .		1	78	53	13	4	149	1	34	15	2	2	54
W p r o c e n t a c h ➡								100 %	43·59	28·3	15·32	50·—	—

D) Obory bydła krajo-

Nr. obory	Liczba porządkowa	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXVII	1	2	34	21	3	—	60	—	16	2	—	—	18
W p r o c e n t a c h ➡								—	47·64	9·52	—	—	—

E) Obory bydła ras mięsza-

Nr. obory	Liczba bieżąca	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								Chore					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk
XXVIII	1	—	19	5	—	—	24	—	3	—	—	—	3
XXIX	2	—	2	7	—	—	9	—	—	—	—	—	—
XXX	3	—	39	17	—	—	56	—	19	3	—	—	22
XXXI	4	—	14	—	—	—	14	—	8	—	—	—	8
XXXII	5	—	33	45	—	103	181	—	—	1	—	3	4
Razem . .		—	107	74	—	103	284	—	30	4	—	3	37
W p r o c e n t a c h ➡								—	28·03	5·4	—	2·91	—

(1/2) krwi Oldenburg.

u z n a ł e m z a :											Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych	W procentach				Badane i szczepione w roku	
Podejrzane						Lekko podejrzane						Chorych	Podejrzanych	Lekko podej- rzanych	Ogółem		
buhaje	ktowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk						
—	2	3	2	—	7	—	5	2	1	—	8	23	10·13	8·86	10·13	29·12	1899
—	2	2	—	—	4	—	—	1	—	—	1	29	70·59	11·76	2·94	85·3	1900
—	—	4	—	—	4	—	—	—	—	—	—	26	61·11	11·11	—	72·22	—
—	4	9	2	—	15	—	5	3	1	—	9	78	36·24	10·06	6·04	52·34	—
—	5·13	17·—	15·38	—	—	—	6·41	5·66	7·7	—	—	—	W procentach				

wego (majdańskiego).

u z n a ł e m z a :												W procentach					Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane						Chore	Podejrzane	Lekko podej- rzane	Ogółem		
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk						
—	7	2	—	—	9	—	4	—	1	—	5	32	30·—	15·—	8·33	53·33	1900
—	20·58	9·52	—	—	—	—	11·76	—	33·3	—	—	—	W procentach				

nych (krzyżowanych).

u z n a ł e m z a :											W procentach						Badane i szczepione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane					Chorych	Podejrzanych	Lekko podej- rzanych	Ogółem			
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły					Razem sztuk		
Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych																	
—	2	1	—	—	3	—	2	—	—	—	2	8	12·5	12·5	8·33	25·33	
—	1	3	—	—	4	—	1	1	—	—	2	6	—	44·4	22·2	66·6	
—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	24	39·3	1·78	1·78	42·86	
—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	—	1	10	57·14	7·14	7·14	71·42	
—	—	—	—	1	1	—	2	1	—	2	5	10	2·2	0·55	2·7	5·45	
—	5	4	—	1	10	—	7	2	—	2	11	58	13·02	3·48	3·87	20·37	
—	4·67	5·4	—	0·97	—	—	6·54	2·7	—	1·94	—	—	W procentach				—

z gruźlicy oczyszczone i były utrzymywane w odpowiednich warunkach higienicznych, broniących od ponownego wtargnięcia tej choroby i szybkiego jej rozszerzania. — Troska o podtrzymanie zdrowotności bydła simmenthalskiego w naszym kraju, nie powinna zdaniem mojem, być pozostawioną wyłącznie na barkach właścicieli obór zarodowych, ale wydatnie wspieraną i kierowaną przez powołane do tego organa krajowe i państwowe.

Między wykazanemi 11 oborami natrafiłem w roku 1900 cztery obory takie, w których stan bydła składał się głównie ze sztuk młodych importowanych w dwóch ostatnich latach tj: w roku 1898 i 1899.

W dwóch oborach badałem i szczepiłem 17 sztuk importowanych w roku 1898, i znalazłem między niemi sztuk chorych 8 (i krów — 1 buhaja) = 47·7% podejrzanych 1 sztukę (krowa) = 5·87% i lekko podejrzanych 1 sztukę (buhaj) = 5·87% ogółem 10 sztuk = 59·44% chorych i podejrzanych o gruźlicę.

W dwóch innych oborach badałem i szczepiłem 20 sztuk importowanych w roku 1899, między którymi znalazłem 10 krów chorych = 50·—% i 1 krowę podejrzaną = 5·—% — ogółem na 20 sztuk importowanych zaledwie po upływie 1 roku pozostało zdalnych do dalszego chowu i rozplodu sztuk 9 tj: 45%.

Z dat powyższej zestawionych wynika, że w 4 oborach zaopatrzonych w najświeższy materiał hodowlany już w ciągu dwóch lat z 37 sztuk uległo gruźlicy 21 sztuk = 56·75% a pozostało zdrowych, zdalnych do dalszej produkcji, 16 sztuk = 43·25%. Wprawdzie możemy przypuszczać, że pewna część z tej znacznej ilości sztuk mogła uleść zarażeniu się gruźlicą dopiero po wprowadzeniu ich do kraju, mimo tego nasuwa się poważna obawa, czy ze sztukami importowemi z zagranicy nie importujemy równocześnie gruźlicy. — W każdym bowiem razie cyfry powyższe przemawiają za tem, że mimo ostrożności zachowywanych przy zakupie bydła za granicą, sprowadzany stamtąd materiał jest bardzo niepewny, bo jeśli jeszcze niedotknięty gruźlicą to w każdym razie silnie do nabycia jej skłonny. Wobec takiego stanu rzeczy wypadałoby na pewien okres czasu powstrzymać zupełnie import rozplodników żeńskich (krów i jałówek) i ograniczyć się na sprowadzaniu buhai li tylko dla zaspokajania potrzeby odświeżania krwi w oborach już w kraju istniejących i to z zachowaniem wszelkich możliwych ostrożności.

B. Obory pół ($\frac{1}{2}$) krwi Simmenthal.

W 12 oborach pół krwi Simmenthal zbadałem i zaszczerpiłem tuberkuliną 9 buhai, 304 krów, 227 jałówek, 32 buhajków, 20 wołów — razem 592 sztuk. Z tych uznałem za chore 3 buhaje = 33·3%, 56 krów = 18·45%, 26 jałówek = 11·45%, 2 woły = 10·—%, razem 87 sztuk = 14·7%. Za podejrzone uznałem 1 buhaja = 11·11%, 19 krów = 6·25%, 9 jałówek = 3·96%, 1 wołu = 5%, razem 30 sztuk = 5·06%. Za lekko podejrzone uznałem 9 krów = 2·96%, 10 jałówek = 4·4%, 1 buhajka = 3·12%, razem 20 sztuk = 3·37%.

Ogółem z 592 sztuk bydła rogatego uznałem za chore na gruźlicę lub o tę chorobę podejrzone 137 sztuk = 23·13%.

Z powyższego zestawienia wynika, że rozszerzenie się gruźlicy u bydła rogatego w oborach pół krwi Simmenthal jest takie samo jak w oborach pełnej krwi Simmenthal, w obec czego nietylko jest wskazanem tępienie gruźlicy w tychże, ale także otoczenie tychże dobrą opieką, by chów bydła pół krwi Simmenthal mógł się prawidłowo rozwijać ku poprawie hodowli bydła w kraju.

C. Obory pełnej i pół krwi Oldenburg.

W 3 oborach pełnej i pół krwi Oldenburg zbadałem i zaszczerpiłem tuberkuliną: 1 buhaja, 78 krów, 53 jałówek, 13 buhajków, 4 woły — razem 149 sztuk. Z tych uznałem za chore: 1 buhaja = 100%, 34 krów = 43·59%, 15 jałówek = 28·3%, 2 buhajki = 15·32%, 2 woły = 50%, razem sztuk 54 = 36·24%. Za podejrzone uznałem: 4 krowy = 5·13%, 9 jałówek 17%, 2 buhajki = 15·38%, razem 15 sztuk = 10·06%. Za lekko podejrzone uznałem: 5 krów = 6·41%, 3 jałowki = 5·66%, 1 buhajka = 7·7%, razem 9 sztuk = 6·04%.

Ogółem między 149 sztukami znalazłem chorych i podejrzanych 78 sztuk bydła = 52·34%.

Z powyższego zestawienia wynika, że bydło nizinne podlega gruźlicy w daleko wyższym stopniu, aniżeli bydło górskie, oraz że rozszerzanie chowu tegoż w naszym kraju jest mniej wskazane. Zdanie to wypowiadam dziś jeszcze z pewnem zastrzeżeniem, gdyż zbadanie zaledwie 3 obór bydła nizinnego nie może dać pewnych podstaw do stanowczego oświadczenia się za lub przeciw hodowli tegoż. W każdym razie uprawnia mnie do rzucenia tej myśli ta okoliczność, że właśnie w tych oborach z pośród mi znanych, osiągała gruźlica największe rozmiary, bo w jednej z nich 85·3%.

D. Obory bydła krajowego.

W r. 1900 badałem i szczepiłem tylko jedną oborę bydła krajowego (majdańskiego), złożoną z 2 buhaji, 34 krów, 21 jałówek, 3 buhajków — razem 60 sztuk. — Z tych uznałem za chore: 16 krów = 47·64% — 2 jałówki = 9·52%, razem 18 sztuk = 30%.

Za podejrzane: 7 krów = 20·58% — 2 jałówki = 9·52%, razem 9 sztuk = 15%.

Za lekko podejrzane: 4 krowy = 11·76% — 1 buhajka = 33·3%, razem 5 sztuk = 8·33%.

Ogółem sztuk chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych znalazłem 32 = 53·33%.

Wysoki, a nawet w ogóle najwyższy procent sztuk gruźliczych, jaki między bydłem majdańskim w tej oborze znalazłem, zmusza do zwrócenia szczególniejszej uwagi na to bydło. Badania i próby w tym kierunku powinny być na znacznie szerszą skalę robione, by się przekonać, czy wysoki procent ten tuberkulicznego bydła o obecnie badanej przezemnie stajni, przypisać trzeba lokalnym warunkom czy też większej skłonności do tej choroby bydła całej tej rasy. Wobec tego, że bydło to w okolicy Majdanu jest podstawą całego gospodarstwa hodowlanego włościańskiego, sprawa ta staje się dla dobrobytu i zdrowotności całej tej okolicy pierwszorzędnej wagi.

E) Obory bydła mieszanego.

Bydło krwi mieszanej badałem i szczepiłem nie jako oddzielne obory, ale tylko jako uzupełnienie stanu bydła w oborach zarodowych zwyż wykazanych a to w tym celu, by w pośród oczyszczonej z gruźlicy obory zarodowej nie pozostawić utajonych ognisk zarazy w sztukach do obory zarodowej nie należących, ale w tej samej stajni i w styczności z tamtymi pozostających.

W 5 oborach bydła mieszanego badałem i szczepiłem 107 krów, 74 jałówek, 103 wołów razem 284 sztuk. Z tych uznałem za chore: 30 krów = 28·03% — 4 jałówki = 5·4% — 3 woły = 2·91%, razem 37 sztuk = 13·02%.

Za podejrzane 5 krów = 4·67% — 4 jałówki = 5·4% — 1 wołu = 0·97%, razem 10 sztuk = 3·48%.

Za lekko podejrzane: 7 krów = 6·54 — 2 jałówki = 2·7% — 2 woły = 1·94%, razem sztuk 11 = 3·87%.

Ogółem w 5 oborach bydła rogatego krwi mieszanej znalazłem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych 58 sztuk = 20·37%.

Daty zwyż przytoczone, zebrane zaledwie w 5 małych przeważnie oborach, nie mogą jeszcze dać choćby w przybliżeniu pojęcia, jakie rozmiary przybrała w kraju gruźlica między bydłem krwi mieszanej, które reprezentuje co najmniej $\frac{1}{10}$ części ogólnego stanu bydła w kraju zarówno dworskiego jak i włościańskiego, tem więcej, że wedle tych dat stopień rozszerzania się gruźlicy między bydłem krwi mieszanej waha się między 5·45% a 71·42%. Są zatem w kraju obory jeszcze takie, w których między bydłem krwi mieszanej napotkać można zaledwie sporadyczne wypadki gruźlicy, są atoli i takie, w których choroba ta groźne przybrała rozmiary lub nawet podkopała ich istnienie. Dopiero liczniejsze i na większą skalę przeprowadzane badania i szczepienia bydła krwi mieszanej w różnych okolicach kraju, zarówno w stadach dworskich, jak i włościańskich, mogą dać wynikami swymi podstawę do oznaczenia na ogół procentowo rozszerzenia się gruźlicy między bydłem rogatem w Galicyi.

Zestawienie

Znak grupy	Obory podług ras	Stan bydła badanego i szczepionego						Z t y c h					
								C h o r e					
		buhaje	krowy	jałówki	buhajki	wóły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	wóły	Razem sztuk
A.	11 obór pełnej krwi Simmenthal	13	213	145	43	1	415	1	36	10	—	—	47
B.	12 obór pół (1/2) krwi Simmenthal	9	304	227	32	20	592	3	56	26	—	2	87
C.	3 obory pełnej i pół krwi Oldenburg	1	78	53	13	4	149	1	34	15	2	2	54
D.	1 obora bydła krajowego majdańskiego	2	34	21	3	—	60	—	16	2	—	—	18
E.	5 obór bydła mieszanego	—	107	74	—	103	284	—	30	4	—	3	37
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Razem w 32 oborach		25	736	520	91	128	1.500	5	172	57	2	7	243
W p r o c e n t a c h →								20·—	23·37	10·9	2·2	5·46	—

ogólne.

u z n a ł e m z a												Ogółem chorych, podejrzanych i lekko podejrzanych	W procentach				Badane i szczerpione w roku
Podejrzane						Lekko podejrzane							Chorych	Podejrzanych	Lekko podejrzanych	Ogółem	
buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk	buhaje	krowy	jałówki	buhajki	woły	Razem sztuk						
1	15	5	1	1	23	2	16	6	2	—	26	96	11·32	5·54	6·31	23·17	W roku 1899 i 1900.
1	19	9	—	1	30	—	9	10	1	—	20	137	14·7	5·06	3·37	23·13	
—	4	9	2	—	15	—	5	3	1	—	9	78	36·24	10·06	6·04	52·34	
—	7	2	—	—	9	—	4	—	1	—	5	32	30—	15—	8·33	53·33	
—	5	4	—	1	10	—	7	2	—	2	11	58	13·02	3·48	3·87	20·37	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
2	50	29	3	3	87	2	41	21	5	2	71	401	16·2	5·8	4·73	26·73	
8—	6·79	5·57	3·32	2·34	—	8—	5·57	4·04	5·49	1·56	—	—	W procentach				

Zestawienie ogólne.

Po koniec roku 1900 dokonałem badania i szczepienia rozpoznawcze na gruźlicę u bydła rogatego w 32 oborach na 1.500 sztukach, między którymi było: buhajów 25 sztuk, krów 736 sztuk, jałówek 520 sztuk, buhajków 91 sztuk, wołów (byków) 128 sztuk, razem 1.500 sztuk.

Z tych uznałem za:

a) C h o r e :

buhajów	.	.	5 sztuk	=	20.— ⁰ / ₀	} = 243 sztuk = 16.2 ⁰ / ₀
krów	.	.	172 "	=	23.37 ⁰ / ₀	
jałówek	.	.	57 "	=	10.9 ⁰ / ₀	
buhajków	.	.	2 "	=	2.2 ⁰ / ₀	
wołów	.	.	7 "	=	5.46 ⁰ / ₀	

b) Podejrzane:

buhajów	.	.	2 sztuk	=	8.— ⁰ / ₀	} = 87 sztuk = 5.8 ⁰ / ₀
krów	.	.	50 "	=	6.79 ⁰ / ₀	
jałówek	.	.	29 "	=	5.57 ⁰ / ₀	
buhajków	.	.	3 "	=	3.30 ⁰ / ₀	
wołów	.	.	3 "	=	2.34 ⁰ / ₀	

c) Lekko podejrzane:

buhajów	.	.	2 sztuk	=	8.— ⁰ / ₀	} = 71 sztuk = 4.73 ⁰ / ₀
krów	.	.	41 "	=	5.57 ⁰ / ₀	
jałówek	.	.	21 "	=	4.04 ⁰ / ₀	
buhajków	.	.	5 "	=	5.49 ⁰ / ₀	
wołów	.	.	2 "	=	1.56 ⁰ / ₀	

Ogółem uznałem za chore, podejrzane i lekko podejrzane o gruźlicę:

buhajów	.	.	9 sztuk	=	36.— ⁰ / ₀	} = 401 sztuk = 26.73 ⁰ / ₀ .
krów	.	.	263 "	=	35.73 ⁰ / ₀	
jałówek	.	.	107 "	=	20.57 ⁰ / ₀	
buhajków	.	.	10 "	=	10.99 ⁰ / ₀	
wołów	.	.	12 "	=	9.37 ⁰ / ₀	

Z powyższego zestawienia wynika, że największe rozszerzenie przybiera gruźlica między buhajami i krowami, a więc między sztukami dojrzałymi, średnie zaś między młodzieżą, wreszcie najmniejsze między wołami, którą to okoliczność trzeba policzyć na karb tego, że przeważna część tychże żyje w odmiennych warunkach higienicznych, oraz, że prawie wszystkie po krótkim okresie życia bywają oddawane na rzeź, zanim wiele z nich mogłoby uleść gruźlicy na drodze zarażenia.

Jeśli w 32 oborach między 1500 sztukami bydła rogatego, mającemi w ogóle lepsze warunki bytu i higieniczne od reszty bydła w kraju znalazło się ogółem 26.73⁰/₀ sztuk chorych i podejrzanych, to dawniejsze moje obliczenie sztuk gruźliczych między bydlęm rogatem w całym kraju na 35⁰/₀ jeśli nie jest jeszcze za niskie, to w każdym razie jest bliskie rzeczywistego stanu.

Wobec powyższych wywodów plan akcji tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi na kilka lat najbliższych powinien objąć następujące dyrektywy:

1: Akcją tępienia gruźlicy u bydła rogatego w Galicyi kieruje Wydział krajowy wspólnie z oboma krajowemi Towarzystwami gospodarskimi na podstawie ułożonych mających warunków.

2. Akcję tę, przy zastosowaniu metody Banga, ma się wykonywać wspólnym kosztem państwa i kraju przez kilka lat dobrowolnie t. j. za zgodą właścicieli bydła. Koszta podróży i diety delegowanych do tej czynności weterynarzy, oraz koszta zakupu tuberkuliny i innych przyborów pokrywa wspólny fundusz przez kraj i państwo złożony, właściciele zaś bydła badanego mają dostarczyć potrzebnej pomocy i zwracać koszta rozbitych termometrów.

3. Akcja tępienia gruźlicy u bydła rogatego drogą zachęty, ma być prowadzona z możliwie największą energią w całym kraju, w każdym razie tylko tak długo, dopóki nie przysporzy potrzebnych doświadczeń i materiałów do wydania korzystnej ustawy, mocą której mogłoby być wprowadzonym w użycie obowiązkowe tępienie tej zarazy.

4. Czas trwania dobrowolnego tępienia gruźlicy u bydła w Galicyi czyni się prócz tego zawisłym od oczyszczenia z gruźlicy dostatecznej ilości obór zarodowych i zapewnienia na tej drodze możliwie największej ilości zdrowego materiału hodowlanego, wolnego od gruźlicy, któryby mógł choć w części zastąpić sztuki przy przymusowym tępieniu wybrakować się mające.

5. Do badania i rozpoznawczego szczepienia bydła w oborach zarodowych deleguje Wydział krajowy swego weterynarza krajowego, względnie innych weterynarzy, rutynowanych w technice badania i rozpoznawczego szczepienia na gruźlicę, na prośbę właściciela obory przedstawioną przez c. k. Galicyjskie Towarzystwo gospodarskie we Lwowie lub Towarzystwo rolnicze w Krakowie.

6. Delegacja ta zawisła jest jednak od złożenia przez właściciela obory zobowiązania, że wykona w swej stajni po sprawdzeniu gruźlicy wszystkie wskazania systemem Banga przewidziane (odosobnienie, ewentualnie usunięcie sztuk chorych i podejrzanych z obory, desinfekcję stajni etc.), a kontrolę w tym kierunku wykonują za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych oba krajowe Towarzystwa gospodarskie.

7. Z pomocy tej mają prawo korzystać w pierwszym rzędzie właściciele obór zarodowych, zostających pod nadzorem obu krajowych Towarzystw gospodarskich, następnie właściciele obór prywatnych pełnej krwi i krzyżowanych, przychowujący takowy na własne potrzeby i sprzedający takowe na chów, wreszcie włościanie, którzyby na zbiorowe wykonanie tej akcji w gminie zdecydowali się pod warunkami zwyż określonymi.

8. Wszystkie obory zarodowe pełnej i pół krwi winny być przynajmniej dwukrotnie w odstępach czasu pół do jednego roku zbadane i przeszczepione. Badaniem tem mają być objęte w każdej oborze nietylko wszystkie sztuki do obory zarodowej zapisane, ale i wszystkie inne, które razem z tamtymi są utrzymywane wspólnie na stajni i pastwisku. W następnych latach każdy przybytek w stanie obory, powstały z przychowku lub dokupna winien być każdego roku dodatkowo badany i szczepiony.

9. W każdej zbadanej oborze, zwłaszcza zarodowej, po sprawdzeniu gruźlicy wskazanem jest wykonanie próbnej sekcji, choćby jednej sztuki, uznanej na podstawie reakcji za chorą.

Różnicę ceny szacunkowej sztuki zabitej a ceny uzyskanej ze sprzedaży mięsa wypłaciłby właścicielowi fundusz na tępienie gruźlicy u bydła wyznaczony.

10. Ze względu, że w krajach zagranicznych, z których bydło rozplodowe importujemy, gruźlica między bydłem tamtejszem jeszcze bardziej się szerzy i w następstwie tego, mimo ostrożności, otrzymujemy stamtąd materiał hodowlany niepewny, bo albo już gruźlicą zarażony, albo do jej nabycia skłonny, wskazanem jest na pewien okres czasu ograniczenie tego importu do koniecznie potrzebnej ilości rozplodników męskich, i przeznaczenie w ten sposób zaoszczędzonej części funduszu hodowlanego na zakupno materiału hodowlanego w krajowych oborach już z gruźlicy oczyszczonych, tem więcej, że one mogą w danej potrzebie dostarczyć materiału pewniejszego, bo dokładnie przed kupnem zbadać się dającego i odporniejszego, bo tu zaaklimatyzowanego i do naszych warunków bytu przywykłego. Na tej drodze osiągnęłyby się jeszcze tę korzyść, że powstrzymałoby się wykupno w oborach zarodowych krajowych bydła ras szlachejnych i wywóz do Rosyi przez tamtejszych hodowców i handlarzy.

11. Po dokonaniu oczyszczeniu obory z gruźlicy wskazaniem jest urzędowe opublikowanie tego faktu, celem zachęcenia innych właścicieli obór do przeprowadzenia w swych oborach dobrowolnego tępienia gruźlicy i wskazania im źródła nabycia zdrowego materiału hodowlanego.

12. Wreszcie byłoby pożytecznem urządzenie w kraju w porozumieniu z okręgowymi Towarzystwami gospodarskimi, popularnych wykładów o gruźlicy u bydła, jej rozwoju i przebiegu, o jej ujemnym wpływie na zdrowotność ludzi oraz o zapobieganiu jej i tępieniu wedle najnowszych metod.

Gdyby w r. 1901 rozwinięcie akcji w rozmiarach projektowanego planu było z powodu braku funduszy i innych przeszkód niemożliwem, należałoby ją podtrzymać przynajmniej w tym zakresie, w jakim była prowadzona w r. 1900 celem dalszego zainteresowania ogółu hodowców sprawą i zrobienia choćby małego kroku naprzód.

O d p i s

pisma Wydziału krajowego z dnia 24. listopada 1900 r. L. 23180
do c. k. Namiestnictwa we Lwowie.

W odpowiedzi na odezwę tutejszą z dnia 14. marca 1898 l. 76952, w której Wydział krajowy domagał się u c. k. Rządu uregulowania w drodze ustawodawczej skutecznego tępienia gruźlicy u bydła rogatego i zapobiegania rozszerzania się tejże jako choroby stadnej, a nadto wydatnej subwencji na próbne szczepienia dla obywateli krajowych c. k. Towarzystw rolniczych, oznajmiło c. k. Ministerstwo rolnictwa reskryptem z dnia 22 sierpnia 1899 L. 3213, intymowanym Wydziałowi krajowemu odezwą c. k. Namiestnictwa z dnia 30. września 1899 L. 87328, że z zastrzeżeniem finansowego współudziału funduszu krajowego jest gotowe udzielić subwencji kilku tysięcy złr. na przeprowadzenie szczepienia tuberkuliną w oborach zarodowych pełnej i pół krwi, pozostających pod kierunkiem Towarzystw gospodarskich we Lwowie i Krakowie.

Jeszcze przed otrzymaniem reskryptu c. k. Ministerstwa rolnictwa z dnia 22. sierpnia 1899 L. 3213 postanowił Wydział krajowy, idąc za głosem obydwu krajowych Towarzystw rolniczych oraz licznych hodowców i opierając się na dodatnich wynikach rozpoznawczych szczepień osiągniętych w innych krajach, przystąpić do czynnej akcji zwalczania gruźlicy, poczynając przedewszystkiem od obór zarodowych pełnej i pół krwi pozostających pod kierunkiem Towarzystw rolniczych.

Akcyę tę rozpoczął Wydział krajowy w miesiącu kwietniu 1899 r. poleceniem udzielonem krajowemu nauczycielowi weterynaryi, Teofilowi Sochaniewiczowi, aby za wskazówką Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. zwiedzał stojące pod kierunkiem tegoż Komitetu obory zarodowe, celem dokonania badania i szczepienia rozpoznawczego wszystkich sztuk bydła rogatego w oborze zarodowej, jak również i tych sztuk, które z niemi w stałej pozostają styczności — oraz celem zarządzenia wszelkich środków zapobiegawczych, które zdążają do wyrugowania gruźlicy z obór i powstrzymania jej rozszerzania się.

Od chwili tego zarządzenia t. j. w przeciągu 18 miesięcy przeprowadził krajowy weterynarz, o ile mu na to inne zajęcia służbowe pozwalały, badanie i szczepienie przeszło tysiąca sztuk bydła w 30 oborach, umieszczonych w 21 miejscowościach położonych we wschodniej części kraju. Tytułem kosztów podróży i dyet stąd wynikłych wypłacił Wydział krajowy temuż weterynarzowi kwotę 1866 koron 64 gr., nie licząc tej części jego stałych poborów, jaka przypadła za czas poświęcony tym czynnościom. Ponieważ zaś weterynarz krajowy na wykonanie badania i szczepienia bydła w tym okresie czasu zużył około 8 miesięcy, przeto kosztą zwiększają się o $\frac{8}{18}$ czyli $\frac{4}{9}$ części jego stałych poborów służbowych pobranych w ciągu 18 miesięcy czyli o kwotę 2320 koron. Z powyższego wynika, że Wydział krajowy na cele badania i szczepienia rozpoznawczego na gruźlicę u bydła w ciągu $1\frac{1}{2}$ roku, wypłacił z funduszu krajowego kwotę 4186 koron 64 gr.

Gdy przy uregulowaniu czynności służbowych weterynarza krajowego możliwem jest dokonanie badania i szczepienia tysiąca sztuk bydła (a więc takiej samej ilości) w ciągu jednego roku, przeto możemy w przybliżeniu oznaczyć, że Wydział krajowy z funduszu krajowego na każdy rok następny może ofiarować w formie pracy weterynarza, jego kosztów podróży i dyet kwotę około 4200 koron. Do wydatku tego doliczyć należy kwotę 1200 koron, którą Wys. Sejm na prośbę Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego wstawił do budżetu krajowego na rok 1899 na pokrycie połowy kosztów utrzymania osobnego weterynarza dla wykonywania szczepień i badań w oborach zarodowych przy c. k. Towarzystwie gospodarskiem galicyjskiem.

Wypłata tego zasiłku nie nastąpiła jedynie z tego powodu, że c. k. Rząd na razie nie uwzględnił jeszcze prośby Komitetu o subwencję w tej samej wysokości z funduszu państwowych. Dotychczasowa akcja tępienia gruźlicy u bydła, rozpoczęta przez Wydział krajowy przy współudziale krajowych Towarzystw rolniczych, może się już dziś tem poszczycić, że przy systematycznem jej prowadzeniu usunęła z obór dotychczas badanych sztuki chore, jako niebezpieczne ogniska zarazy i uchroniła pozostałe zdrowe od zarażenia się gruźlicą. Na tej drodze została już dość znaczna ilość zdrowego materiału hodowlanego dla przyszłości uratowaną, a znaczną w tem zasługę położyli ci właściciele obór, którzy dobrowolnie na przeszczepienie swych obór i na wykonanie wydanych przez weterynarza zarządzeń ochronnych i zapobiegawczych się zgodzili i je istotnie przeprowadzili.

Ta gotowość do roztropnego współdziałania właścicieli obór w tej akcji daje rękojmię, że pomoc finansowa na ten cel przez kraj i rząd udzielona nie pójdzie na marne.

Jednak w tych ciasnych granicach i o tak niedostatecznych środkach prowadzona akcja byłaby nazbyt powolną i nie mogłaby w widoczny a całkiem skuteczny sposób zaradzić klęsce, której dość wysoko stojąca u nas hodowla bydła w niedalekiej przyszłości uległaby musiała.

Do jednorazowego bowiem próbnego przeszczepienia samych tylko obór zarodowych w kraju, których mamy 102, obejmujących 2286 sztuk, potrzebaby paroletniej pracy jednego weterynarza, aby zbadał tylko ich stan zdrowotny, bez możliwości dopilnowania zarządzeń ochronnych.

Jasno się więc okazuje, że jedna siła weterynarza krajowego nie może być wystarczającą.

Akcyę rozpoznawczą gruźlicy u bydła za pomocą badań klinicznych i szczepień tuberkuliną musi być przeprowadzaną z całą dokładnością i systematycznością przez osoby fachowo wykształcone, które przez dłuższą praktykę w tego rodzaju czynnościach nabrały pewności, wprawy i dostatecznego doświadczenia. Powierzenie więc tych czynności weterynarzom nie posiadającym tej wprawy i doświadczenia, byłoby hazardownem i w skutkach niepewnem.

Tę okoliczność mając na uwadze, odniósł się w roku 1899 Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego galic. do Wys. Sejmu z prośbą o przyznanie mu stałej subwencji w kwocie 1200 koron na pokrycie połowy kosztów weterynarza, specjalnie uzdolnionego do prowadzenia akcji tępienia gruźlicy we wschodniej części kraju. Wysoki Sejm, dzieląc słuszne żądania Komitetu, wstawił do budżetu kwotę 1200 koron. Wydział krajowy sądzi jednak, iż akcyę tępienia gruźlicy winna być w całym kraju równocześnie prowadzoną i że zachodnia część kraju, która dzięki skromnej subwencji ze strony c. k. Rządu, akcyę tę już rozpoczęła, musi ją dalej prowadzić przez swego weterynarza. Z tego powodu Wydział krajowy nie tylko popiera prośbę Komitetu c. k. Towarzystwa gospodarskiego o udzielenie połowy kosztów t. j. kwoty 1200 koron sytułem subwencji państwowej na utrzymanie weterynarza, ale równocześnie uprasza c. k. Namiestnictwo o łaskawe wyjednanie takiej samej subwencji na utrzymanie drugiego weterynarza przy Komitecie c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego, opierając się na tem przypuszczeniu, że Wys. Sejm nie odmówi swego poparcia także i Komitetowi c. k. Towarzystwa rolniczego krakowskiego.

Wydział krajowy wyraża nadzieję, że wobec koniecznej potrzeby zabezpieczenia obór zarodowych, od gruźlicy i ratowania w ten sposób materiału hodowlanego, wobec grożącej krajowej hodowli bydła ruiny, jaką wyniki dotychczasowych badań i prób ujawniły, c. k. Namiestnictwo zechce w możliwie najkrótszym czasie wyjednać u c. k.

Ministerstwa rolnictwa nie tylko stały zasiłek na cel powyżej określony, ale także ową wydatną pomoc doraźną w formie jednorazowej subwencji w kwocie kilku tysięcy złr. a. w., jaką c. k. Ministerstwo rolnictwa w reskrypcie z dnia 22. sierpnia 1899 l. 3213 na rozwinięcie tej akcji przyrzekło.

Co do planu działania, to zaznaczamy, że jakkolwiek dotychczasowa akcja ma jeszcze charakter prowizoryczny, to przecież prowadzoną jest systematycznie wedle pewnej z góry wytkniętej, do właściwego celu zmierzającej myśli. Przebieg jej jest następujący:

Komitet c. k. Tow. gospodarskiego galic. po porozumieniu się z właścicielami obór zarodowych wybiera i przedstawia do badania i szczepienia w pierwszym rzędzie te obory pełnej i półkrwi, z których najwięcej materiału hodowlanego rozchodzi się w kraju, bądź zakupywanego przez sam Komitet do tworzenia obór nowych lub uzupełnienia już istniejących, bądź przez hodowców prywatnych. Wydział krajowy deleguje do wskazanych przez Komitet obór swego weterynarza, który brała każdą sztukę klinicznie i za pomocą szczepienia tuberkuliną. W każdej miejscowości podlegają badaniu nie tylko sztuki do obory zarodowej zaliczone, ale i wszystkie inne, które na tym samym folwarku przebywają w jednej stajni stoją i na wspólne pastwisko chodzą.

Po ukończeniu badania całej obory, weterynarz oznacza wszystkie sztuki chore, podejrzane i lekko podejrzane i wydaje zarządzenia co do odosobnienia ich od pozostałych sztuk zdrowych przez umieszczenie ich w osobnej stajni, dodanie im osobnej służby stajennej i zaopatrzenie w osobne naczynia do karmienia i pojenia.

Sztuki wybitnie chore, nie zdadne do opasu, bywają oddawane na natychmiastową rzeź lub zaraz na miejscu zabijane, celem wykonania na nich sekcij próbnych. Inne wykluczone od dalszego rozplodu, po opasieniu bywają oddawane na rzeź.

Sztuki podejrzane, tam gdzie dostateczny rozwój obory na to pozwala, bywają również na opas postawione i na rzeź oddawane. Tam zaś, gdzie pozostaje bardzo szczupły materiał hodowlany zdrowy, bywają pozostawiane warunkowo na jakiś czas do dalszego rozplodu, a cieleta od krów takich bywają wykarmiane mlekiem krów zdrowych.

Sztuki lekko podejrzane pozostają przez pół roku odosobnione w obserwacji do ponownego badania i szczepienia.

Tym zarządzeniom poddają się właściciele obór zarodowych dobrowolnie z góry, a kontrolę nad wykonaniem tychże wykonywuje Komitet c. k. Towarzystwa gospodarskiego za pośrednictwem swych inspektorów hodowlanych.

W dalszym planie jest wykonanie w ten sam sposób oczyszczenia z gruźlicy wszystkich obór zarodowych w kraju istniejących oraz obór prywatnych, których właściciele o to prosić będą i wszystkim konsekwencyom dobrowolnie poddać się przyrzekną.

Sprawy tępienia gruźlicy u bydła włościańskiego, wymagającej gruntownej rozprawy opartej na doświadczeniach, na teraz nie poruszamy i niniejszym prowizorycznym planem działania nie obejmujemy.

Celem ustalenia skreślonego powyżej planu działania, który następnie miałby być zatwierdzony przez c. k. Ministerstwo rolnictwa, względnie uzupełnienia go w myśl uwag c. k. Ministerstwa spraw wewnętrznych obowiązkiem piętnowania sztuk nie reagujących po szczepieniu, zażądał Wydział krajowy poprzednio opinii obu c. k. Towarzystw rolniczych, a po osiągnięciu porozumienia z temi Towarzystwami dodatkowo go przedłożył.

Okólnik c. k. Namiestnictwa

z dnia 17. lipca 1900 l. 56.744 do wszystkich Panów c. k. Starostów.

Komitety c. k. galicyjskiego Towarzystwa gospodarskiego pismem z dnia 31. maja b. r. L. 389 odniósł się do c. k. Namiestnictwa z przedstawieniem, że ustawa o licencyonowaniu i utrzymywaniu buhajów gminnych z 20. lipca 1892 Dz. u. kr. Nr. 51. w wielu miejscowościach kraju dotychczas nie weszła w życie, ponieważ znaczna liczba gmin, w których nie ma licencyonowanych prywatnych buhajów, nie postarała się dotąd o nabycie i licencyonowanie buhajów gminnych, jak tego wymagają postanowienia §§. 9. i 10. powołanej ustawy.

Wzywa się przeto Panów Starostów, których to dotyczy, aby na podstawie §. 11. wspomnianej ustawy w porozumieniu z Wydziałem powiatowym zarządzili niezwłocznie co potrzeba, celem dostarczenia odnośnym gminom licencyonowanych buhajów, w takiej ilości, jak to orzec winna komisya licencyonująca.

Odwołując się zresztą w tej sprawie do tutejszych okólników z 26. maja 1896 L. 39.885 i 26. października 1897 L. 86.045, c. k. Namiestnictwo wzywa Pana c. k. Starostę, aby dołożył starań celem ścisłego przeprowadzenia postanowień powołanej ustawy.

